

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY WIERUSZÓW

*Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIV/101/2019
Rady Miejskiej w Wieruszowie
z dnia 24 października 2019 r.
w sprawie uchwalenia zmiany
„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego Gminy Wieruszów”*

TEKST: WYRÓŻNIENIE ZMIAN PRZESĄDZONYCH UCHWAŁĄ NR XIV/101/2019
RADY MIEJSKIEJ W WIERUSZOWIE Z DNIA 24 października 2019 r.

SKŁAD ZESPOŁU AUTORSKIEGO:

mgr inż. PIOTR ULRICH

mgr MAGDALENA SALWA

mgr inż. arch. SŁAWOMIR PŁUCIENNIK

mgr inż. arch. PAWEŁ SKURPEL

mgr SYLWIA ADAMKIEWICZ

mgr MARCIN STRĄKOWSKI

Spis treści

I	Wprowadzenie	7
1.	Podstawa i zakres opracowania	7
2.	Rola studium w systemie planowania przestrzennego	8
3.	Materiały wyjściowe	8
4.	Powiązania z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla	9
5.	Wnioski dotyczące zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.....	22
II	Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego	24
1.	Położenie i powiązania zewnętrzne	24
2.	Struktura funkcjonalno-przestrzenna	25
2.1.	Struktura funkcjonalna	25
2.2.	Struktura zagospodarowania i użytkowania	25
2.3.	Stan prawny gruntów	29
2.4.	Stan ładu przestrzennego	29
3.	Zasoby i stan środowiska przyrodniczego	33
3.1.	Rzeźba terenu.....	33
3.2.	Budowa geologiczna	34
3.3.	Surowce naturalne	35
3.3.a.	Udokumentowane złoża kopalin.....	35
3.3.b.	Tereny górnicze	36
3.4.	Warunki hydrogeologiczne	36
3.5.	Sieć hydrograficzna	39
3.6.	Gleby	40
3.7.	Warunki klimatu lokalnego	42
3.8.	Obszary i obiekty chronione. Obszary cenne przyrodniczo.....	42
3.8.a.	Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Prośny”	42
3.8.b.	Pomniki przyrody.....	43
3.8.c.	Obszary cenne przyrodniczo.....	43
3.9.	Fauna i flora	44
3.9.a.	Flora.....	44
3.9.b.	Świat zwierzęcy.....	46
3.10.	Zagrożenia środowiska	46
3.10.a.	Zanieczyszczenia atmosfery	46
3.10.b.	Stan wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich główne źródła zagrożenia	48
3.10.c.	Hałas.....	53
3.10.d.	Pole elektromagnetyczne	55
3.10.e.	Osuwanie się mas ziemnych.....	56
3.10.f.	Zagrożenie powodziowe	56
3.10.g.	Zagrożenie poważną awarią przemysłową	56
4.	Stan dziedzictwa kulturowego	57
4.1.	Rys historyczny.....	57
4.2.	Obiekty objęte ochroną	58
4.2.a.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru.....	59
4.2.b.	Obszary objęte ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.....	59
4.2.c.	Obiekty wpisane do ewidencji zabytków	61
4.2.d.	Stanowiska archeologiczne.....	63
5.	Uwarunkowania społeczno-demograficzne	70
5.1.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	70
5.2.	Leśna przestrzeń produkcyjna	72
5.3.	Rozwój, ruch naturalny i migracje ludności.....	72
5.4.	Rynek pracy	76

5.5.	Bezrobocie	77
5.6.	Zasoby mieszkaniowe. Warunki życia i poziom zamożności społeczeństwa.....	78
5.7.	Ochrona zdrowia i opieka społeczna	80
5.8.	Oświata i sport	80
5.9.	Kultura.....	81
5.10.	Media	82
5.11.	Turystyka i rekreacja.....	82
5.12.	Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego	84
6.	Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	85
6.1.	Układ komunikacyjny	85
6.2.	Infrastruktura techniczna	88
6.2.a.	Zaopatrzenie w wodę	88
6.2.b.	Gospodarka ściekowa.....	89
6.2.c.	Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	90
6.2.d.	Zaopatrzenie w gaz.....	92
6.2.e.	Zaopatrzenie w ciepło	92
6.2.f.	Gospodarka odpadami.....	93
7.	Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	94
8.	Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	97
III	Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego.....	99
1.	Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów.....	99
1.1.	Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania	99
1.2.	Przeznaczenie terenów.....	102
1.3.	Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów	108
1.4.	Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy	109
1.5.	Zasady określania ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania i przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	110
2.	Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk	110
2.1.	Zasady ochrony elementów środowiska	111
2.1.a.	Powierzchnia ziemi	111
2.1.b.	Wody powierzchniowe i podziemne	112
2.1.c.	System ekologiczny i walory krajobrazowe	114
2.1.d.	Surowce naturalne	115
2.1.e.	Powietrze atmosferyczne	115
2.1.f.	Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym	116
2.1.g.	Ryzyko wystąpienia poważnej awarii	116
2.2.	Obszary i obiekty ochrony przyrody.....	117
3.	Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	118
3.1.	Rolnicza przestrzeń produkcyjna.....	118
3.2.	Leśna przestrzeń produkcyjna	119
4.	Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	120
4.1.	Cele i przedmiot ochrony	120
4.2.	Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	121
4.3.	Zabytki nieruchome znajdujące się w ewidencji zabytków	121
4.4.	Stanowiska archeologiczne	122
4.5.	Strefa ochrony konserwatorskiej „E” – ochrony ekspozycji	122
4.6.	Strefa ochrony konserwatorskiej „OW” – obserwacji archeologicznej oraz strefa ochrony archeologicznej	122
5.	Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.....	123
5.1.	Układ komunikacyjny	123
5.2.	Infrastruktura techniczna	126
5.2.a.	Zaopatrzenie w wodę	126

5.2.b.	Gospodarka ściekowa.....	126
5.2.c.	Zaopatrzenie w energię elektryczną.....	126
5.2.d.	Zaopatrzenie w gaz.....	127
5.2.e.	Zaopatrzenie w ciepło.....	128
5.2.f.	Gospodarka odpadami.....	128
5.2.g.	Telekomunikacja.....	129
6.	Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego.....	130
7.	Polityka planistyczna.....	131
7.1.	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	131
7.2.	Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.....	132
7.3.	Obszary przestrzeni publicznej.....	132
7.4.	Wymogi obronności i ochrony cywilnej.....	132
8.	Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych	133
9.	Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny.....	133
10.	Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia.....	134
11.	Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.....	134
12.	Obszary zdegradowane.....	135
13.	Tereny zamknięte.....	135
14.	Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym.....	135
IV	Podsumowanie.....	137
1.	Polityka funkcjonalno-przestrzenna.....	137
2.	Objaśnienie zmian w nowym opracowaniu w stosunku do poprzedniej edycji studium	138
3.	Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego.....	139
4.	Interpretacja zapisów i ustaleń studium.....	140
5.	Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń projektu zmiany studium.....	140

I Wprowadzenie

1. Podstawa i zakres opracowania

Proces opracowania poprzedniej edycji Studium został zainicjowany Uchwałą Nr IV/24/2015 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 29 stycznia 2015 r. Obszar opracowania obejmował całą gminę Wieruszów w jej granicach administracyjnych. W uzasadnieniu do powyższej uchwały wyszczególniono szereg argumentów przemawiających za koniecznością aktualizacji niniejszego opracowania. Głównym powodem rozpoczęcia prac nad nową edycją Studium był sprzeciw mieszkańców wobec lokalizacji na obszarze gminy obszarów lokalizacji elektrowni wiatrowych wyrażony w zgłaszanych do władz samorządowych wnioskach. Kolejnym jest obowiązek uwzględnienia w Studium nowych udokumentowanych złóż wynikający z przepisów prawa geologicznego i górniczego. Następnym, konieczność uwzględnienia granic obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi na podstawie opracowanych map zagrożenia powodziowego i ryzyka powodziowego i ich wejściem do obrotu prawnego. Ponadto w okresie od uchwalenia ostatniej edycji Studium wystąpiła konieczność weryfikacji terenów wskazanych do zabudowy wynikająca z wydanych decyzji administracyjnych oraz wniosków zgłoszonych przez mieszkańców.

W dniu 30 sierpnia 2018 r. Rada Miejska w Wieruszowie przystąpiła do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieruszów, zainicjowanej uchwałą Nr LXVII/470/2018 r. Głównym celem niniejszej zmiany studium jest reakcja na najpilniejsze potrzeby zmian w przeznaczeniu terenów, bez zmiany polityki funkcjonalno-przestrzennej gminy. Przedmiotem zmiany niniejszego dokumentu jest udokumentowane złożo kruszywa naturalnego „Jutrków”, tereny zabudowy produkcyjno-usługowej w miejscowościach Kuźnica Skakawska i Polesie, a także tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w Wieruszowie.

Zakres i tryb opracowania projektu Studium regulują przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2018 r. poz. 1945, z 2019 r. poz. 60, 235, 730, 1009) oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Sporządzającym studium jest burmistrz, natomiast zatwierdzenie następuje w formie uchwały Rady Miejskiej, której załączniki stanowią:

- załącznik nr 1 – tekst Studium,
- załącznik nr 2 – rysunek Studium – plansza „Uwarunkowania” w skali 1:10 000,
- załącznik nr 3 – rysunek Studium – plansza „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna” w skali 1:10 000,
- załącznik nr 4 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag zgłoszonych do wyłożonego projektu studium.

2. Rola studium w systemie planowania przestrzennego

Studium jest narzędziem kształtowania polityki przestrzennej samorządu. Jest dokumentem planistycznym, określającym politykę rozwoju przestrzennego gminy w jej granicach administracyjnych. Pomimo braku statusu prawa miejscowego, ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz umożliwiają integrację różnych elementów przestrzeni gminy. Studium pełni ponadto rolę koordynacyjną pomiędzy planowaniem na szczeblu lokalnym, a planowaniem na szczeblu regionalnym i krajowym. Przy sporządzaniu Studium są uwzględniane zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa, ustalenia strategii rozwoju powiatu oraz strategii rozwoju gminy. Studium ma także za zadanie sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy oraz aktem polityki rozwoju przestrzenno – gospodarczego gminy. Określona w studium polityka przestrzenna jest zgodna z zasadami ustanowionymi przepisami prawa i uwzględnia w zagospodarowaniu gminy:

- dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu,
- stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony,
- walory krajobrazowe, stan środowiska przyrodniczego oraz wymagania jego ochrony,
- warunki i jakość życia, ochronę zdrowia oraz bezpieczeństwo ludności i mienia,
- potrzeby i możliwości rozwoju gminy,
- stan prawny gruntów,
- występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych,
- występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych,
- występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych,
- stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami,
- zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych,
- wymagania dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- walory ekonomiczne przestrzeni i prawo własności,
- potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

Uchwalone przez Radę Miejską studium nie jest aktem prawa miejscowego, ale zawarte w nim zasady polityki przestrzennej winny być wiążące dla Burmistrza i wszystkich jednostek organizacyjnych działających na terenie gminy. Jest to więc ważny akt władczy, w którym Rada Miejska bezpośrednio wpływa na działania całego swojego aparatu wykonawczego.

3. Materiały wyjściowe

Przy sporządzaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieruszów wykorzystano następujące dokumenty i opracowania:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
Uchwała Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi

- Uchwała Nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r.**
wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020 r.,
Uchwała Nr LI/865/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r.,
 - Wojewódzki Program Małej Retencji dla województwa łódzkiego wraz z Aneksami i Prognozą oddziaływania na środowisko dla województwa łódzkiego,
Uchwała Nr 581/10 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 r.,
 - Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieruszowskiego na lata 2014-2020,
Uchwała Nr XXXVIII/177/14 Rady Powiatu Wieruszowskiego z dnia 30 stycznia 2014 r.,
 - Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wieruszów na lata 2007-2013,
Uchwała Nr XXV/179/2008 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 13 listopada 2008 r.,
 - Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wieruszów na lata 2013-2016 z perspektywą do 2023 r.,
Uchwała Nr IX/52/2015 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 30 kwietnia 2015 r.,
 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieruszów,
Uchwała Nr XXV/191/2016 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 24 maja 2016r.
 - Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wraz z Prognozami oddziaływania na środowisko,
 - Opracowanie ekofizjograficzne,
 - Gminna Ewidencja Zabytków, A. Mrozowicz, W. Tietz, Ł. Woźniak, Wieruszów 2008,
 - **Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Wieruszów przyjęta zarządzeniem Nr 142/2017 Burmistrza Wieruszowa z dnia 23 października 2017 r. w sprawie założenia i prowadzenia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Wieruszów,**
 - Plan Odnowy Miejscowości Chobanin,
 - Plan Odnowy Miejscowości Cieszęcín,
 - Plan Odnowy Miejscowości Jutrków,
 - Plan Odnowy Miejscowości Pieczyska,
 - Plan Odnowy Miejscowości Mirków,
 - Plan Odnowy Miejscowości Wyszczanów,
 - Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieruszów,
 - Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce
wg stanu na 31 XII 2017 r.
 - Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Doruchów, Warszawa 1998,
 - Mapa Hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Wieruszów, Warszawa 1998,
 - Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Doruchów, Warszawa 1999,
 - Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz Wieruszów, Warszawa 1999,

4. Powiązania z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”

Aktualna polityka przestrzenna województwa łódzkiego określona jest w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi”, uwzględniającym zasadnicze

elementy polityki przestrzennej państwa, zgodnym ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

Obowiązujący plan zagospodarowania województwa formułuje szereg celów i kierunków rozwoju przestrzennego, spośród których obszaru gminy Wieruszów dotyczą:

1. W sferze osadnictwa: rozwój atrakcyjnych osadniczo miast pełniących funkcje krajowego, regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu, zapewniających wysoką jakość życia; rozwój wysokiej jakości Miejskich Obszarów Funkcjonalnych miast powiatowych - regionalnych, subregionalnych i ponadlokalnych biegunów wzrostu.

2. W sferze transportu: rozwój systemu powiązań drogowych zewnętrznych i wewnętrznych oraz rozwój systemu powiązań kolejowych zewnętrznych i wewnętrznych.

3. W sferze infrastruktury technicznej: rozwój systemu elektroenergetycznego, energetyki wykorzystującej OZE, systemu gazociągów, systemów ciepłowniczych w miastach, systemów wodociągowych, systemów kanalizacyjnych, racjonalizacja gospodarki odpadami poprawa efektywności oczyszczania województwa z azbestu, rozwój systemów teleinformatycznych.

4. W sferze środowiska przyrodniczego: racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi, zwiększanie i poprawa jakości zasobów wodnych, poprawa jakości powietrza, kształtowanie zasobów leśnych, zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej, zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom.

5. W sferze dziedzictwo kulturowe: zachowanie materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego.

6. W sferze turystyka i rekreacja: rozwój różnorodnych form turystyki w obszarach i ośrodkach recepcji turystycznej, rozwój systemu szlaków turystycznych wykorzystujących walory przyrodnicze i zasoby dziedzictwa kulturowego zgodnie z trendami na rynku odbiorców, budowanie rozpoznawalnej marki turystycznej.

7. W sferze krajobrazu i ładu przestrzennego: ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu przyrodniczego, ochrona i wzmacnianie walorów krajobrazu kulturowego oraz kształtowanie ładu przestrzennego w krajobrazie.

8. W sferze obronności i bezpieczeństwa publicznego: zabezpieczenie infrastruktury obronnej na obszarze województwa oraz zapewnienie możliwości prowadzenia działań z zakresu bezpieczeństwa publicznego, w tym obronnych i ratowniczych.

„Strategia rozwoju województwa łódzkiego do 2020”

Celem generalnym strategii rozwoju województwa łódzkiego jest podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc.

Analiza diagnozy i bilansu strategicznego regionu (zestawienie szans i zagrożeń rozwojowych oraz identyfikacja silnych i słabych stron) pozwoliła na określenie nowej wizji i misji rozwoju regionu oraz ustalenia obszarów priorytetowych i celów szczegółowych, które zostały przełożone na główne działania o charakterze operacyjnym.

SFERA SPOŁECZNA

Cel główny:

WZROST OGÓLNEGO POZIOMU CYWILIZACYJNEGO WOJEWÓDZTWA.

OBSZAR PRIORYTETOWY: WIEDZA I KOMPETENCJE

Cel strategiczny

Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców województwa.

Cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu wykorzystania potencjału oświaty, szkół wyższych i ośrodków naukowo – badawczych wraz z promowaniem aktywności w międzynarodowej przestrzeni edukacyjnej, oraz wzrost powiązań nauki z rozwojem gospodarki regionu;
- wyrównywanie szans w dostępie do edukacji na wszystkich etapach kształcenia przez tworzenie optymalnych warunków do realizacji potrzeb oświatowych mieszkańców;
- poprawa jakości kształcenia na wszystkich poziomach, efektywne zarządzanie w edukacji oraz promowanie idei nauki przez całe życie;
- podnoszenie i dostosowanie kwalifikacji kadr regionalnych do wymogów rynku pracy.

OBSZAR PRIORYTETOWY: JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel strategiczny

Podniesienie poziomu jakości życia

Cele szczegółowe:

- poprawa stanu zdrowia mieszkańców województwa łódzkiego;
- podniesienie poziomu zasobów mieszkaniowych w województwie;
- poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańców województwa oraz poprawa stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- wzrost znaczenia sportu, kultury, turystyki i rekreacji w życiu mieszkańców regionu.

OBSZAR PRIORYTETOWY: POLITYKA SPOŁECZNA

Cel strategiczny

Zmniejszenie zjawisk wykluczenia społecznego i modernizacja systemów pomocy społecznej.

Cele szczegółowe:

- wdrażanie aktywnej polityki społecznej;
- systemowa pomoc osobom i rodzinom;
- tworzenie warunków sprzyjających uczestnictwu w życiu społecznym osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- zapobieganie i przeciwdziałanie problemom uzależnień;
- zwiększenie samodzielnego funkcjonowania osób niepełnosprawnych;
- propagowanie aktywnego trybu życia i wsparcie osób w wieku poprodukcyjnym;
- integracja społeczna imigrantów.

OBSZAR PRIORYTETOWY: SPOŁECZEŃSTWO OBYWATELSKIE

Cel strategiczny

Podniesienie poziomu aktywności społecznej.

Cele szczegółowe:

- wspieranie inicjatyw społecznych prowadzących do wzrostu integracji społecznej;
- budowa i wspieranie rozwoju oraz współpracy instytucji społeczeństwa obywatelskiego;
- wspieranie działań i mechanizmów podnoszących skuteczność funkcjonowania działań wspólnotowych opartych na zasadach dialogu społecznego.

SFERA EKONOMICZNA

Cel główny: POPRAWA POZYCJI KONKURENCYJNEJ GOSPODARKI WOJEWÓDZTWA.

OBSZAR PRIORYTETOWY: DOSTĘPNOŚĆ

Cel strategiczny

Zwiększanie dostępności gospodarczej regionu.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie dostępności wewnętrznej i zewnętrznej regionu poprzez rozwój i poprawę efektywności ekonomicznej i organizacyjnej infrastruktury transportowej i komunikacyjnej;
- rozwój przedsiębiorczości związanej z centralnym węzłem komunikacyjnym;
- zwiększanie dostępności do mediów technicznych i zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu;
- zwiększanie dostępności uzbrojonych terenów inwestycyjnych.

OBSZAR PRIORYTETOWY: BAZA GOSPODARCZA

Cel strategiczny

Tworzenie nowoczesnej, prorozwojowej i innowacyjnej bazy gospodarczej.

Cele szczegółowe:

- wspomaganie dostosowania się przedsiębiorstw do zmieniających się warunków zewnętrznych oraz wzmacniania konkurencyjności i zdolności inwestycyjnej firm;
- zwiększenie potencjału badawczego – rozwojowego regionu, oraz podnoszenie efektywności transferu technologii, know – how ze sfery naukowo-badawczej;
- rozwój i wzmacnianie instytucji otoczenia biznesu poprzez wspieranie współpracy przedsiębiorstw i instytucji otoczenia biznesu;
- wykorzystanie potencjału i umocnienie pozycji znaczących przedsiębiorstw w gospodarce regionu z zastosowaniem technologii .

OBSZAR PRIORYTETOWY: SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Cel strategiczny

Budowa społeczeństwa informacyjnego.

Cele szczegółowe:

- włączenie we wszystkie sfery życia społecznego – gospodarczego technologii informacyjnych i komunikacyjnych;
- zapewnienie powszechnego dostępu do infrastruktury i usług elektronicznych;
- powiązanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych z trendem budowania e-platform i wykorzystania podpisu elektronicznego.

OBSZAR PRIORYTETOWY: OBSZARY WIEJSKIE

Cel strategiczny

Trwały i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Cele szczegółowe:

- poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez wspieranie procesów odnowy wsi i usprawnienia instrumentów sterowania rozwojem oraz współpracy z ośrodkami naukowymi;
- poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez rozwój przedsiębiorczości, kreowania sieci powiązań i współpracy oraz poprawę efektywności ekonomicznej i produkcyjnej przetwórstwa rolno-spożywczego;

- wspieranie partnerstwa lokalnego z wykorzystaniem zasady wsparcia oddolnego jako narzędzia realizacji strategii rozwoju obszarów wiejskich;
- poprawa atrakcyjności obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej;
- stworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów rolniczych.

OBSZAR PRIORYTETOWY: RYNEK PRACY

Cel strategiczny

Podniesienie ogólnego poziomu zatrudnialności i mobilności zawodowej mieszkańców województwa.

Cele szczegółowe:

- tworzenie mechanizmów i warunków dla zwiększenia zatrudnienia;
- wspieranie procesów podnoszących mobilność mieszkańców w zakresie dostosowania do wymogów rynku pracy;
- rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy, promocja samozatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu;
- tworzenie warunków do wzrostu zasobów ludzkich (wzrost przyrostu, migracje) w wieku produkcyjnym.

OBSZAR PRIORYTETOWY: WIZERUNEK

Cel strategiczny

Tworzenie wizerunku regionu przyjaznego i atrakcyjnego dla podejmowania współpracy, inwestowania i życia mieszkańców.

Cele szczegółowe:

- korelacja działań służących promocji gospodarczej, możliwości inwestycyjnych i atrakcyjności przyrodniczej i turystycznej regionu w celu podniesienia ich spójności i efektywności;
- zwiększenie świadomości znaczenia spójnej promocji regionu oraz zwiększenie udziału środowisk lokalnych w działaniach promocyjnych regionu;
- wzrost poziomu wizualizacji estetycznej regionu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru metropolitalnego.

SFERA FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA

Cel główny: STWORZENIE RZECZYWISTEGO REGIONU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO POSIADAJĄCEGO WŁASNĄ PODMIOTOWOŚĆ KULTUROWĄ I GOSPODARCZĄ.

OBSZAR PRIORYTETOWY: PRZEMIANY (SYSTEM OSADNICZY)

Cel strategiczny

Stymulowanie przemian w sieci osadniczej polegających na wzroście roli miast w organizacji funkcjonalno-przestrzennej województwa.

Cele szczegółowe:

- kształtowanie i rozwój obszaru metropolitalnego Łodzi oraz wzmacnianie jego powiązań funkcjonalnych z regionalnymi i ponadlokalnymi ośrodkami osadniczymi oraz Warszawskim Obszarem Metropolitalnym;
- aktywizacja ośrodków rozwoju oraz promowanie sieciowego modelu współdziałania pomiędzy miastami;
- wspieranie rozwoju wewnątrzregionalnych powiązań typu „równoległego” pomiędzy

ośrodkami regionalnymi a pozostałymi ośrodkami miejskimi i osadnictwem wiejskim.

OBSZAR PRIORYTETOWY: ŁAD PRZESTRZENNY

Cel strategiczny

Uporządkowanie gospodarki przestrzennej.

Cele szczegółowe:

- wspieranie procesów koncentracji zabudowy w ośrodkach miejskich i przeciwdziałanie procesom suburbanizacji przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju;
- wspieranie działań w zakresie ochrony przed zabudową istniejących i docelowych korytarzy transportowych oraz infrastrukturalnych;
- identyfikacja obszarów problemowych oraz stymulowanie ich przekształceń w kierunku aktywizacji lub eliminacji istniejących i potencjalnych konfliktów i zagrożeń;
- zachowanie cennych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych regionu;
- wzrost integralności terytorialnej obszaru.

Głównymi działaniami do realizacji ww. celu będą:

- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojсковych;
- Wspieranie samorządów lokalnych chroniących przestrzeń jako dobro publiczne, zachowując jej walory estetyczne, kulturowe, przyrodnicze i społeczne;
- Obejmowanie systemową ochroną prawną terenów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

OBSZAR PRIORYTETOWY: TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA

Cel strategiczny

Umocnienie identyfikacji mieszkańców z województwem.

Cele szczegółowe:

- wspieranie oraz inicjowanie działań na rzecz przywracania, ochrony i kultywowania historycznych wartości regionu;
- kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji metropolii łódzkiej oraz ośrodków tożsamości regionalnej (Sieradz, Łęczyca, Łowicz, Opoczno, Rawa Mazowiecka);
- rozwój i promocja kultury i turystyki w regionie;
- pobudzanie, kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji ośrodków osadniczych;

OBSZAR PRIORYTETOWY: OCHRONA ŚRODOWISKA

Cel strategiczny

Poprawa warunków życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości środowiska.

Cele szczegółowe:

- ochrona i poprawa stanu środowiska oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym;
- zrównoważony rozwój gospodarki zasobami naturalnymi;
- podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Głównymi działaniami do realizacji ww. celu będą:

a) Wspieranie działań w zakresie:

- wdrożenie systemowej gospodarki wodno-ściekowej,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- selektywnej zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów przede wszystkim komunalnych i niebezpiecznych,
- ochrony przed powodzią,
- ochrony przed hałasem,

- ochrony przed promieniowaniem niejonizującym,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych,
- wzrostu lesistości,
- ochrony gleb,

b) Wspieranie działań na rzecz:

- rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i zdegradowanych,
- zwiększenia lesistości województwa i doprowadzenie do regeneracji obszarów leśnych uszkodzonych przez przemysł,
- zwiększenia zasobów wodnych województwa.

c) Promocja edukacji ekologicznej.

„Zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieruszowskiego na lata 2014-2020”

Strategia rozwoju stanowi podstawę do opracowywania szczegółowych projektów rozwojowych, a następnie aplikowania i uzyskiwania zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na ich realizację. Służy do koordynacji działań rozwojowych podejmowanych przez lokalne jednostki samorządu terytorialnego, w tym maksymalizacji efektów wynikających z wydatkowanych środków finansowych.

W przyjętej strategii określone zostały cztery cele strategiczne, dla których wyznaczono cele operacyjne wraz z kierunkami działania do ich osiągnięcia. Są to:

Cel strategiczny I: Rozwój gospodarczy

Cele operacyjne:

- wspieranie innowacyjności i rozwoju specjalizacji gospodarczych,

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie rozwoju klastrów gospodarczych w branżach istotnych dla rozwoju powiatu (w szczególności branży drzewnej i meblarskiej).
2. Wspieranie współpracy lokalnych szkół zawodowych (z terenu powiatu) z podmiotami gospodarczymi w celu zapewnienia zgodności kierunków kształcenia z potrzebami powiatowego rynku pracy.
3. Wspieranie rozwoju i upowszechniania wśród przedsiębiorców przyjaznych środowisku form i metod produkcji przemysłowej.
4. Wspieranie budowy partnerstwa z landami niemieckimi i jednostkami terytorialnymi w Holandii odnośnie do pozyskiwania *know-how* w zakresie dobrych praktyk rolniczych, przemysłowych oraz kreowania postaw przedsiębiorczych, a także budowania partnerstw biznesowych.
5. Wspieranie działań na rzecz podnoszenia innowacyjności podmiotów gospodarczych w tym gospodarstwach rolnych.

- wspieranie rozwoju funkcji turystycznych

Do podstawowych **celów szczegółowych (kierunków działań)** w omawianym zakresie zaliczyć należy:

1. Stworzenie produktów turystyki rekreacyjno-weekendowej, uwzględniających także potrzeby rodzin z małymi dziećmi oraz osób starszych.
2. Integracja oferty turystycznej w skali powiatu.
3. Kreowanie i promocja produktów regionalnych i kuchni regionalnej.

- wspieranie wielofunkcyjnego rozwoju terenów wiejskich

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie procesów restrukturyzacji rolnictwa w kierunku określonych specjalizacji (produkcja mleka, przetwórstwo mięsa) oraz poprawy struktury agrarnej.
2. Rozwój rolnictwa ekologicznego (wykorzystanie możliwości/potencjału do produkcji żywności ekologicznej).
3. Wspieranie działań na rzecz rozwoju agroturystyki na terenach wiejskich.
4. Wspieranie współpracy między rolnikami (grupy producenckie, spółdzielnie, integracja działań etc.).

- wspieranie lokalnej przedsiębiorczości

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców.
2. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP.
3. Tworzenie miejsc pracy dla osób młodych, w sektorze obsługi osób 60+.
4. Tworzenie miejsc pracy dla osób z grup wykluczonych z rynku pracy.
5. Wspieranie inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej.

Cel strategiczny II: Wzmacnianie spójności społecznej

Cele operacyjne:

- wspierania rozwoju kapitału ludzkiego

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji na etapie szkół podstawowych i gimnazjum (np. zajęcia pozalekcyjne).
2. Rozwój szkolnictwa i edukacji związanej z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnej i jego promocja wśród młodych mieszkańców powiatu.
3. Wspieranie kształcenia zawodowego związanego z rozwojem specjalizacji istotnych dla rozwoju powiatu i jego promocja wśród młodych mieszkańców powiatu.
4. Wspieranie rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

- wzmacniania rozwoju kapitału społecznego

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych (NGO) w celu budowania partnerstwa lokalnego i integracji, rozwoju kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców.
2. Wzmacnianie lokalnej tożsamości i poczucia więzi z „małą ojczyzną”.
3. Stworzenie oferty „*silver economy*” (organizacja i promocja aktywnych i kreatywnych form spędzania czasu przez osoby starsze, np.: wzajemna pomoc, Uniwersytety III wieku).

- rozwój usług społecznych

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Poprawa dostępności specjalistycznych usług opieki zdrowotnej.
2. Rozwój współpracy międzygminnej na rzecz integracji działań w zakresie poprawy oferty opieki przedszkolnej.
3. Organizacja i promocja aktywnych i kreatywnych form spędzania czasu wśród młodzieży.
4. Wspieranie rozwoju infrastruktury służącej aktywizacji dzieci i młodzieży (np. place zabaw, inne obiekty sportowe/rekreacyjne).

Cel strategiczny III: Kształtowanie ładu zagospodarowania przestrzennego i ochrona środowiska przyrodniczego

Cele operacyjne:

- wspieranie rozwoju infrastruktury technicznej i tworzenie ofert inwestycyjnych

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Stworzenie wspólnej oferty inwestycyjnej powiatu.
2. Wspieranie rozwoju scentralizowanej sieci ciepłej na obszarach zurbanizowanych.
3. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w powiecie.

4. Poprawa stanu infrastruktury drogowej wewnątrz powiatu.
 5. Rozwój infrastruktury ICT.
 6. Wspieranie rozwoju sieciowej infrastruktury w zakresie zaopatrzenia w paliwa gazowe.
- wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE)

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Wspieranie wykorzystania biomasy do celów produkcji energii w lokalnych systemach grzewczych.
2. Wspieranie procesu modernizacji indywidualnych systemów ogrzewania budynków, a także oświetlenia przestrzeni publicznych z wykorzystaniem alternatywnych źródeł energii.

- ochrona zasobów naturalnych i kształtowanie środowiska przyrodniczego

Jako **szczegółowe cele (kierunki działań)** w przedmiotowym zakresie wskazuje się:

1. Ochronę zasobów wodnych i rozwój infrastruktury związanej z wykorzystaniem zasobów wodnych.
2. Zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych na terenie powiatu i poprawa stanu czystości powietrza atmosferycznego.
3. Przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy (zapewnianie ładu przestrzennego).
4. Wspieranie działań na rzecz kształtowania świadomości ekologicznej (np. stosowanie ekologicznych technologii w budownictwie, ekologiczne sposoby ogrzewania, budowa przydomowych oczyszczalni ścieków).

Cel strategiczny IV: Podnoszenie sprawności instytucjonalnej zarządzania w JST

Cele operacyjne:

Do podstawowych **celów operacyjnych** umożliwiających poprawę sprawności instytucjonalnej zarządzania rozwojem powiatu zaliczono:

- podniesienie kwalifikacji/kompetencji osób zatrudnionych w administracji, w tym w szczególności poprzez następujące **cele szczegółowe (kierunki działań)**:
 1. Stworzenie wspólnego dla wszystkich gmin programu poprawy jakości zarządzania w administracji.
 2. Stworzenie wspólnej oferty szkoleniowej dla pracowników gmin i powiatu.
- wspieranie rozwoju przyjaznej administracji publicznej, w tym w szczególności poprzez następujące **cele szczegółowe (kierunki działań)**:
 1. Rozwój usług z zakresu e-administracji.
 2. Usuwanie barier architektonicznych we współpracy z grupami osób niepełnosprawnych.
 3. Poprawienie obiegu informacji i usprawnienie procedur stosowanych w obsłudze mieszkańców.
- koordynacja działań na rzecz pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych, w tym w szczególności poprzez następujące **cele szczegółowe (kierunki działań)**:
 1. Stworzenie interaktywnej platformy komunikacji dla JST i podmiotów gospodarczych i organizacji pozarządowych.
 2. Organizacja szkoleń dla różnych grup zawodowych.
 3. Stworzenie struktur i procedur współpracy z zespołem monitorowania strategii.
- opracowanie zintegrowanej strategii promocji Powiatu Wieruszowskiego; strategia promocji powinna:
 1. zostać opracowana wspólnie z gminnymi JST,
 2. uwzględniającej najważniejsze zintegrowane projekty rozwojowe,
 3. stworzyć markę powiatu bazującą na wynikach zintegrowanej analizy SWOT.

„Plan rozwoju lokalnego Gminy Wieruszów na lata 2007 – 2013”

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Wieruszów na lata 2007 – 2013, przyjęty uchwałą Nr XXV/179/2008 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 13 listopada 2008 r., wytycza kierunki rozwoju, zgodnie z najlepiej pojętym interesem gminy i jej mieszkańców. Została wykreowana koncepcja rozwojowa uwzględniająca zagadnienia równowagi społecznej, aspiracje mieszkańców, dobrą jakość życia, nowoczesną gospodarkę, troskę o przestrzeń publiczną miasta, wartości nauki i kultury, zintegrowanie z rozwojem regionu. Na potrzeby niniejszego Programu, określono szczegółowe cele, których realizacja związana jest z zagadnieniami zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.

CEL STRATEGICZNY NR 1.

Wspieranie przedsiębiorczości i stymulowanie rozwoju gospodarki poprzez tworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Pozyskiwanie inwestorów;
- Stworzenie warunków dla powstania sfery przemysłowej;
- Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków i systemu kanalizacji dla potrzeb rozwijającej się gospodarki;
- Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- Tworzenie warunków dla rozwoju instytucji okołobiznesowych;
- Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego;
- Promocja Gminy – gospodarcza, turystyczna i kulturalna;
- Poprawa konkurencyjności sektora rolnego na terenie gminy.

CEL STRATEGICZNY NR 2.

Poprawa standardów życia mieszkańców i zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju zasobów ludzkich.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Rozwój budownictwa mieszkalnego;
- Poprawa dostępności placówek oświatowych;
- Zwiększenie dostępu do edukacji społeczeństwa;
- Ochrona zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców;
- Aktywizacja mieszkańców w życiu społecznym gminy;
- Aktywizacja zawodowa bezrobotnych;
- Zapobieganie wykluczeniu społecznemu;
- Rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.

CEL STRATEGICZNY NR 3.

Wzmocnienie pozycji Wieruszowa poprzez poprawę dostępności komunikacyjnej i jakości infrastruktury komunikacyjnej.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Budowa drogi ekspresowej S8 w wariantcie korytarza autostrady A8;
- Rozbudowa i modernizacja drogi wojewódzkiej Nr 450;
- Budowa i rozbudowa dróg publicznych o charakterze ponadgminnym i gminnym w celu poprawy dostępności komunikacyjnej na obszarze całej gminy;
- Budowa i modernizacja ciągów pieszych, rowerowych i miejsc parkingowych;

- Poprawa stanu technicznego urządzeń zabezpieczających sieć drogową;
- Kontynuowanie poprawy oświetlenia ulicznego drogi krajowej, wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych;
- Większe wykorzystanie istniejącej komunikacji kolejowej przewozach pasażerskich i towarowych;
- Utrzymanie i zagospodarowanie zieleni w obrębie pasów drogowych.

CEL STRATEGICZNY NR 4.

Ochrona środowiska naturalnego i ukształtowanie ładu przestrzennego przy jednoczesnym dążeniu do zachowania jego walorów krajobrazowych oraz likwidacja obszarów zdegradowanej przestrzeni publiczno-społecznej.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków;
- Rozbudowa składowiska odpadów komunalnych, budowa sortowni i kompostowni.
- Rozszerzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
- Ochrona przyrody, w tym pomników przyrody oraz zagospodarowanie i modernizacja terenów zielonych, parków, skwerów i zieleńców;
- Poprawa jakości wody pitnej, modernizacja sieci i jej rozbudowa;
- Budowa i modernizacja kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- Budowa systemu kanalizacji sanitarnej w ramach aglomeracji Wieruszów;
- Stworzenie systemu likwidacji azbestu;
- Mała retencja i melioracje szczegółowe;
- Ochrona czystości i estetyki otoczenia życia mieszkańców;
- Gazyfikacja gminy;
- Modernizacja struktury energetycznej;
- Ograniczenie emisji hałasu;
- Opracowanie planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego;
- Odnowa zdegradowanej przestrzeni publiczno-społecznej pomiędzy Rynkiem, ulicami: Nową, Parkową, Sportową w tym ochrona układu urbanistycznego centrum starego miasta Wieruszowa.

CEL STRATEGICZNY NR 5.

Ochrona dziedzictwa kulturowego, tradycji, kultury, turystyki i sportu.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Tworzenie warunków do rozwoju kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego jako istotnych aspektów życia społecznego mieszkańców.
- Zwiększenie oferty kulturalno-edukacyjnej Miejsko Gminnej Biblioteki Publicznej i Wieruszowskiego Domu Kultury;
- Tworzenie miejsc dla ekspozycji zbiorów i pamiątek historycznych ziemi Wieruszowskiej;
- Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w celu upowszechniania przedsięwzięć kulturalnych i zachowania tradycji oraz dziedzictwa kulturowego;
- Renowacja i ochrona zabytków;
- Organizacja tradycyjnych i nowych imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz innych kultuwujących tradycję i kulturę;
- Kreowanie zdrowego stylu życia poprzez: rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, poprawę dostępności obiektu stadionu sportowego i boisk sportowych,

- placów zabaw, rozbudowa szlaków turystycznych pieszych, rowerowych, konnych;
- Współdziałanie z organizacjami pozarządowymi w celu rozwoju bazy sportowej i turystycznej.

Ze względu na perspektywę czasową, dla której opracowany był ww. „Plan rozwoju lokalnego Gminy Wieruszów” część wymienionych w nim celów została już osiągnięta.

„Program ochrony środowiska dla gminy Wieruszów na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2023”

Zaproponowane w Programie ochrony środowiska cele i kierunki działań powinny posłużyć do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa, które polegać będą w pierwszej kolejności na niepogarszaniu stanu środowiska przyrodniczego na tym terenie, a następnie na jego poprawie. Realizacja wytyczonych celów w Programie powinna spowodować zrównoważony rozwój gospodarczy, polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego.

Nadrzędny cel sformułowany we wskazanym dokumencie to:

Poprawa stanu środowiska poprzez zachowanie istotnych walorów przyrodniczych oraz zrównoważony rozwój, jako podstawa rozwoju gospodarczego i poprawa jakości życia mieszkańców.

W „Programie...” wskazano pięć obszarów priorytetowych ochrony środowiska:

- obszar priorytetowy I – Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa,
- obszar priorytetowy II – Racjonalna gospodarka energetyczna i ochrona atmosfery,
- obszar priorytetowy III – Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- obszar priorytetowy IV – Świadomość ekologiczna mieszkańców i edukacja ekologiczna,
- obszar priorytetowy V – Racjonalna gospodarka odpadami.

W ramach wyżej wymienionych obszarów priorytetowych wyznaczono cele średniookresowe, których osiągnięcie będzie możliwe dzięki realizacji konkretnych działań ujętych w harmonogramie.

Obszar priorytetowy I - Racjonalna gospodarka wodno-ściekowa

Cele średniookresowe do 2016 roku:

1. Racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej

Kierunki działań:

- Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- Racjonalna gospodarka wodna,
- Realizacja przedsięwzięć mających wpływ na poprawę stanu jakości wód,
- Ochrona przed powodzią i suszą,
- Ochrona przed zanieczyszczeniami.

2. Gospodarka wodno-ściekowa w rolnictwie

Kierunki działań:

- Budowa zbiorników na gnojowicę i płyt obornikowych

3. Mała retencja i melioracje szczegółowe oraz racjonalna gospodarka wodna

Kierunki działań:

- Renowacja i modernizacja urządzeń melioracyjnych
- Weryfikacja wykazu wód powierzchniowych i podziemnych
- Prace udrożnieniowe na rz. Proсна

Obszar priorytetowy II – Racjonalna gospodarka energetyczna i ochrona atmosfery

Cele średniookresowe do 2016 roku:

1. Ochrona klimatu i poprawa jakości powietrza

Kierunki działań:

- Monitoring zanieczyszczeń,
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń,
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Termomodernizacja budynków,
- Rozbudowa sieci gazowej.

2. Ograniczenie presji komunikacji i transportu na środowisko

Kierunki działań:

- Modernizacja i przebudowa dróg w gminie,
- Budowa ścieżek rowerowych.

3. Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego dla mieszkańców gminy poprzez osiągnięcie dopuszczalnych poziomów hałasu

Kierunki działań:

- Eliminowanie ruchu tranzytowego z obszarów o gęstej zabudowie
 - Ograniczenie prędkości ruchu pojazdów
 - Tworzenie stref uspokojonego ruchu na terenie osiedli mieszkaniowych
 - Budowa ekranów akustycznych i tworzenie pasów zwartej zieleni ochronnej
4. Stała kontrola potencjalnych źródeł pól elektromagnetycznych oraz minimalizacji ich oddziaływania na zdrowie człowieka i środowisko

Kierunki działań:

- Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych.
- Edukacja ekologiczna nt. rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.

Obszar priorytetowy III – Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

Cele średniookresowe do 2016 roku:

1. Zachowanie różnorodności biologicznej i jej racjonalne użytkowanie oraz stworzenie spójnego systemu obszarów chronionych

Kierunki działań:

- Modernizacja terenów zielonych parków oraz skwerów,
- Stworzenie koncepcji utworzenia rezerwatu torfowiskowego Mieczków,
- Konserwacja i utworzenie nowych szlaków turystycznych,
- Zagospodarowanie terenu „Zamczyska”.

2. Ochrona powierzchni ziemi i gleby przed degradacją

Kierunki działań:

- Ochrona gleb oraz rekultywacja terenów zdegradowanych
3. Ochrona i prowadzenie właściwej gospodarki leśnej

Kierunki działań:

- Zwiększanie lesistości gminy,
- Rozwój bioróżnorodności w lasach oraz ochrona lasów przed degradacją.

Obszar priorytetowy IV – Świadomość ekologiczna mieszkańców i edukacja ekologiczna

Cele średniookresowe do 2016 roku:

1. Kształtowanie świadomości ekologicznej i poszanowania dla środowiska przyrodniczego mieszkańców gminy

Kierunki działań:

- Prowadzenie działań związanych z edukacją dla zrównoważonego rozwoju,
 - Promowanie materiałów/wydawnictw w zakresie edukacji ekologicznej,
 - Promowanie postaw opartych na idei zrównoważonej i odpowiedzialnej konsumpcji.
2. Odpowiedzialność za szkody w środowisku zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci”

Kierunki działań:

- Prowadzenie rejestru szkód.
- Egzekwowanie odpowiedzialności za szkody wyrządzone w środowisku,
- Monitoring i kontrola podmiotów gospodarczych korzystających ze środowiska,

Obszar priorytetowy V – Racjonalna gospodarka odpadami

Cele średniookresowe do 2023 roku:

1. Osiągnięcie określonych w ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach poziomów: recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania:

Kierunki działań:

- Odzysk odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła,
 - Prawidłowe gospodarowanie odpadami komunalnymi powstałymi na terenie gminy,
 - Ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji,
 - Rozbudowa składowiska w Teklinowie.
2. Osiągnięcie określonych w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami 2014 poziomów odzysku i recyklingu odpadów innych niż komunalne

Kierunki działań:

- Przestrzeganie obowiązków prawnych w zakresie wytwarzania i gospodarowania odpadów innych niż komunalne,
- Bezpieczne dla środowiska unieszkodliwianie i odzysk odpadów oraz rozbudowa systemu zagospodarowania odpadów innych niż komunalne.

5. Wnioski dotyczące zmian w zagospodarowaniu przestrzennym

Przed przystąpieniem do sporządzenia poprzedniej edycji Studium, Burmistrz Wieruszowa sporządził analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych. W toku prac nad analizą, w odpowiedzi na ogłoszenie prasowe o możliwości składania wniosków dotyczących zmiany przeznaczenia działek w obowiązującym Studium, do Urzędu Miejskiego w Wieruszowie wpłynęło blisko 90 wniosków od mieszkańców i właścicieli nieruchomości zlokalizowanych w gminie. Przeszło połowa z nich dotyczyła przeznaczenia działek w Studium na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. 17 wniosków wyrażało prośbę likwidacji obszarów rozmieszczenia farm wiatrowych i przeznaczenia działek na tereny rolne. Około 10% zgłoszonych wniosków dotyczyło przeznaczenia działek na tereny produkcyjno-usługowe i działalności gospodarczej. Pozostałe odnosiły się do przeznaczenia działek pod funkcje mieszane (mieszkaniowo-usługowe) oraz do zalesienia bądź wyznaczenia lasu.

Wszystkie zgłoszone wnioski wraz z wnioskami płynącymi z analizy zmian w

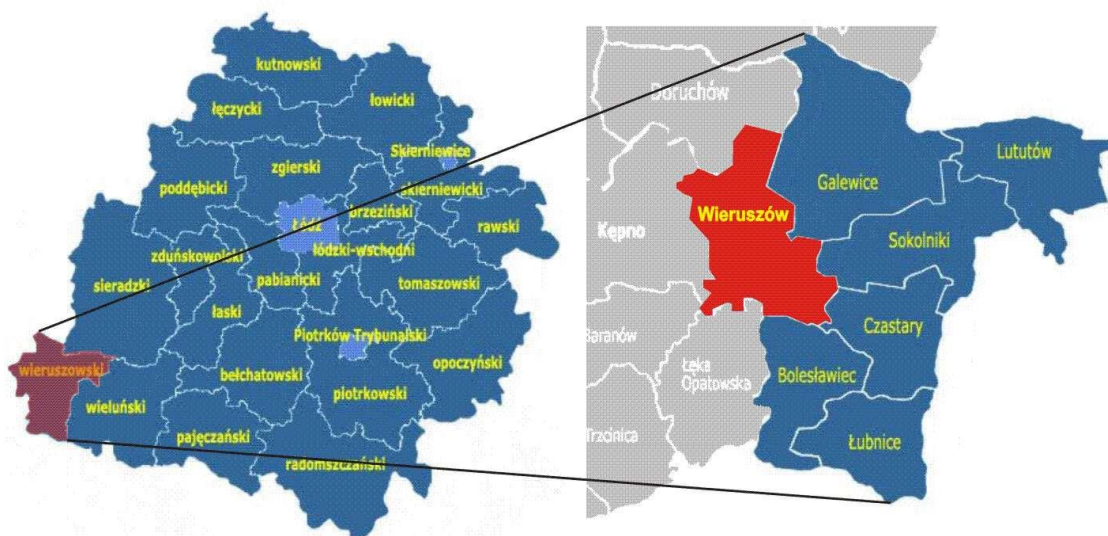
zagospodarowaniu przestrzennym gminy skłoniły Burmistrza Wieruszowa do wystąpienia z wnioskiem o podjęcie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium. W odpowiedzi na ogłoszenie o podjęciu przez Radę Miejską w Wieruszowie uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium wpłynęło 25 wniosków. Spośród zgłoszonych wniosków najwięcej z nich dotyczyło przeznaczenia działek na zabudowę mieszkaniową i usługowo-produkcyjną, następnie zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

II Uwarunkowania Zagospodarowania Przestrzennego

1. Położenie i powiązania zewnętrzne

Gmina Wieruszów jest gminą miejsko-wiejską położoną w zachodniej części województwa łódzkiego, w powiecie wieruszowskim. Jest najdalej na zachód wysuniętą gminą województwa łódzkiego.

Rys. 1 Położenie gminy na tle województwa łódzkiego.

Źródło: serwis internetowy www.gminy.pl

Gmina graniczy:

- od północy – z gminą Doruchów (województwo wielkopolskie, powiat ostrzeszowski),
- od wschodu – z gminą Galewice, Sokolniki, Czastary (powiat wieruszowski),
- od południa – z gminą Bolesławiec (powiat wieruszowski) i gminą Łęka Opatowska (województwo wielkopolskie, powiat kępiński),
- od zachodu – z gminą Baranów i Kępno (powiat kępiński).

Zachodnia granica gminy jest jednocześnie granicą województwa łódzkiego i wielkopolskiego.

Gmina i miasto Wieruszów posiadają bardzo dogodne połączenie komunikacyjne z głównymi ośrodkami wojewódzkimi, w szczególności Łodzią i Wrocławiem, poprzez dobrze rozwiniętą sieć drogową. Odległości Wieruszowa od większych ośrodków miejskich przedstawiają się następująco:

- ok. 130 km od Łodzi,
- ok. 100 km od Wrocławia,

- ok. 60 km od Kalisza,
- ok. 90 km od Opola.

Powierzchnia gminy wg danych Głównego Urzędu Statystycznego wynosi 9 720 ha, co stanowi 16,8 % powierzchni powiatu. Liczba mieszkańców na koniec 2014 r. wynosiła 14 275 osoby, z czego blisko 9 tys. zamieszkiwało miasto.

Administracyjnie gmina podzielona jest na 13 sołectw i miasto Wieruszów. Są to:

- sołectwo Chobanin,
- sołectwo Cieszęcin,
- sołectwo Jutrków,
- sołectwo Klatka,
- sołectwo Kowalówka,
- sołectwo Kuźnica Skakawska,
- sołectwo Lubczyzna,
- sołectwo Mieleszynek,
- sołectwo Mirków,
- sołectwo Pieczyska,
- sołectwo Polesie,
- sołectwo Teklinów,
- sołectwo Wyszaków.

2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

2.1. Struktura funkcjonalna

Gmina Wieruszów jest gminą przemysłowo-rolniczą o dużym potencjale ekonomicznym i ekologicznym oraz perspektywą rozwoju specjalistycznego rolnictwa i obsługi ludności, a także funkcji usługowych w zakresie wypoczynku rekreacyjnego. Dominującą funkcją miasta jest funkcja usługowo-mieszkaniowa, użyteczności publicznej oraz produkcyjna. Znaczący udział w potencjale gospodarczym odgrywają: przemysł drzewny, meblarstwo, tapicerstwo, przemysł odzieżowy oraz przetwórstwo mięsne. Jako uzupełniająca występuje także funkcja turystyczno-wypoczynkowa, związana z położeniem nad Prosną i Niesobem. Dla terenów wiejskich gminy główną funkcją jest rolnictwo, czyli produkcja polowa, hodowla, obsługa rolnictwa, a także przemysłowa. W minimalnym stopniu prowadzona jest także gospodarka rybacka.

2.2. Struktura zagospodarowania i użytkowania

Istniejącą strukturę użytkowania gruntów w gminie w 2015 r. przedstawia poniższa tabela.

Rodzaj użytku gruntowego	Powierzchnia [ha]			Ogólna powierzchnia miasta i gminy (%)
	Miasto	Tereny wiejskie	Gmina	
Grunty orne	212	4707	4919	50,6
Sady	17	37	54	0,6
Łąki	30	787	817	8,4
Pastwiska	35	401	436	4,5
Stawy	0	25	25	0,2

Lasy i grunty leśne	29	2268	2297	23,6
Grunty zadrzewione i zakrzewione	0	21	21	0,2
Wody stojące	0	2	2	0
Wody płynące	10	44	54	0,6
Rowy	8	52	60	0,6
Użytki kopalne	0	1	1	0
Drogi	49	377	426	4,4
Tereny kolejowe i inne komunikacyjne	19	21	40	0,4
Tereny budowlane zabudowane	168	315	483	5,0
Tereny budowlane niezabudowane	7	7	14	0,1
Tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	10	3	13	0,1
Nieużytki i różne tereny	3	55	58	0,7
Suma	597	9123	9720	100

Źródło Urząd Miejski w Wieruszowie

W użytkowaniu ziemi miasta i gminy Wieruszów przeważają grunty orne stanowiące 50,8 % ogólnej powierzchni. Największa koncentracja gruntów ornich ma miejsce w północnej i środkowej części gminy (obręb: Jutrków, Wyszaków, Lubczyna, Teklinów, Mirków). Duży udział gruntów ornich ma też obręb Kuźnica Skakawska. Lesistość gminy jest wyższa niż średnia w województwie (22,0% w 2014 r. wg danych GUS) ale niższa niż dla całego powiatu wieruszowskiego (26,6% w 2014 r. wg danych GUS). Lasy występują głównie w północnej (obręb Wyszaków) i wschodniej części gminy (obręb Kowalówka, Mirków, Chobanin, Klatka). Znaczny odsetek powierzchni gminy zajmują tereny łąk i pastwisk związanych z doliną Proсны. Użytki te zajmują w sumie blisko 13% powierzchni gminy. Tereny są istotne z punktu widzenia miasta, pełniąc funkcje rekreacyjne dla miasta.

Analiza terenów zabudowy wskazuje na koncentrację jednostek osadniczych w środkowej części gminy. Szkieletem rozwoju miejscowości na przestrzeni lat była dawna droga krajowa Nr 8 (obecnie droga wojewódzka Nr 482). W jej ciągu zlokalizowane są: miasto Wieruszów stanowiące największy ośrodek osadniczy w skali powiatu i skupiające wszystkie najważniejsze z punktu widzenia mieszkańców usługi, instytucje publiczne, tereny produkcyjne, oraz wsie Chobanin i Pieczyska z dominacją zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej. O randze i wadze Wieruszowa świadczy też rozwój zabudowy mieszkaniowej we wsiach (Teklinów, Mirków, Kuźnica Skakawska) zlokalizowanych bezpośrednio przy granicy miasta, gdzie widoczna jest silna presja inwestycyjna na tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Rezerwy terenowe, niższe ceny nieruchomości oraz dobra dostępność komunikacyjna stanowią o wysokiej popularności terenów podmiejskich. W terenach tych zauważalny jest jednak deficyt funkcji służących integracji mieszkańców w postaci usług publicznych, terenów zieleni czy przestrzeni publicznych. Integracji nie sprzyja także układ zabudowy, sprowadzający się w zasadzie do obudowania istniejących dróg.

Rozkład poszczególnych funkcji terenów nie jest równomierny w obrębie gminy. W tym przypadku również czytelna jest przewaga Wieruszowa nad pozostałymi miejscowościami gminy. Na obszarach wiejskich pełniących głównie funkcję rolniczą

dominuje typ zabudowy charakterystyczny dla terenów otwartych, tj. zabudowa zagrodowa oraz tereny rolne. Uzupełnia ją zabudowa produkcyjna, usługowa, w szczególności usługi handlu, usługi kultu religijnego oraz strażnice OSP. W dużych wsiach, jak Wyszaków, Cieszęcin czy Teklinów program funkcjonalny miejscowości uzupełniają usługi oświaty oraz tereny rekreacyjno-sportowe, będąc jednocześnie ośrodkami centrotwórczymi dla tych wsi.

Ranga ośrodka powiatowego sprawia, że w Wieruszowie rozkład funkcji jest typowy i charakterystyczny dla miast. To tutaj skupia się większość urzędów i instytucji publicznych gminy. Na tle pozostałych miejscowości gminy Wieruszów cechuje rozbudowanie i złożoność układu komunikacyjnego. Rozwinięta siatka ulic sprzyja większej różnorodności terenów oraz ich zróżnicowanemu rozłożeniu w granicach miasta. Centrum, będące najstarszą częścią miasta, charakteryzuje się zwartą, wielofunkcyjną zabudową typową dla śródmieść małych i średnich ośrodków miejskich. Wschodnia część miasta zdominowana jest przez osiedla zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej wraz z towarzyszącą im zabudową usługową oraz produkcyjną. Północna część Wieruszowa to przede wszystkim tereny infrastruktury związanej z zaopatrzeniem w wodę, oczyszczaniem ścieków, tereny ogrodów działkowych, rekreacyjno-sportowe oraz tereny produkcyjno-usługowe. Zachodnia część miasta, w szczególności Podzamcze, jest zagospodarowana w sposób mieszany. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą tutaj usługi oraz tereny działalności gospodarczej. W tej części miasta przestrzennie wyróżniają się tereny produkcyjne, składów i magazynów znajdujące się pomiędzy ulicami Teklinowską i Ostrzeszowską oraz przy ulicy Rzemieślniczej. Znacznie bardziej widoczne w krajobrazie gminy są jednak tereny przemysłowe zlokalizowane w miejscowości Klatka. Usytuowane na południowy-wschód od Wieruszowa zakłady produkcyjne związane z przemysłem drzewnym i meblarskim rzutują na charakter zakładów wytwórczych w całej gminie. Większe zakłady przemysłowe zlokalizowane są ponadto w miejscowości Polesie i Kuźnica Skakawska.

Aktualny udział powierzchni terenów z rozróżnieniem na poszczególne funkcje powstały w oparciu o analizę obszarów zabudowanych ilustruje poniższa tabela.

Funkcja terenu (tereny zabudowy)	Powierzchnia (ha)	Udział w ogólnej powierzchni terenów zabudowy (%)	Udział w ogólnej powierzchni gminy (%)
Zabudowa zagrodowa	0,5 (miasto)	44,3	3,5
	340,7 (tereny wiejskie)		
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	137,6 (miasto)	23,7	1,9
	45,1 (tereny wiejskie)		
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	18,1 (miasto)	2,5	0,2
	1,0 (tereny wiejskie)		
Zabudowa śródmiejska	18,2 (miasto)	2,4	0,2
	0 (tereny wiejskie)		
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami	15,9 (miasto)	2,3	0,2
	1,7 (tereny wiejskie)		
Zabudowa usługowa	22,7 (miasto)	3,6	0,3
	5,1 (tereny wiejskie)		
Zabudowa produkcyjno-usługowa	32,1 (miasto)	6,0	0,5
	14,9 (tereny wiejskie)		
Zabudowa produkcyjna	19,7 (miasto)	12,0	1,0
	72,8 (tereny wiejskie)		
Teren infrastruktury	2,1 (miasto)	0,9	0,1
	4,9 (tereny wiejskie)		
Teren usług sportu i rekreacji	2,8 (miasto)	0,6	<0,1

	1,8 (tereny wiejskie)		
Zabudowa rekreacji indywidualnej	9,1 (miasto)	1,7	0,1
	Ogrody działkowe		
Suma	771,0	100	8,1

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wieruszów” przyjęte w 2012 r. określa granice terenów przeznaczonych do zabudowy na zasadzie kontynuacji rozwinięcia i ewolucji dotychczasowego sposobu zagospodarowania. Najważniejszą zmianą w przeznaczeniu terenów było wyznaczenie terenów zabudowy produkcyjno-usługowej wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 482 w obrębie Kuźnica Skakawska oraz w północno-wschodniej części Wieruszowa. W odniesieniu do pozostałych typów zabudowy, zwiększeniu uległa powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, szczególnie jednorodziną.

Zestawienie powierzchni terenów, dla których określono kierunek rozwoju pod zabudowę w dotychczas obowiązującym, uchwalonym w 2012 r., Studium, z podziałem na poszczególne funkcje terenów ilustruje poniższa tabela.

Funkcja terenu (tereny zabudowy)	Powierzchnia (ha)	Udział w ogólnej powierzchni terenów zabudowy (%)	Udział w ogólnej powierzchni gminy (%)
Zabudowa zagrodowa	0,7 (miasto)	34,7	5,3
	515,6 (tereny wiejskie)		
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna	97,2 (miasto)	9,7	1,5
	47,8 (tereny wiejskie)		
Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna	20,9 (miasto)	1,4	0,2
	0 (tereny wiejskie)		
Zabudowa śródmiejska	18,2 (miasto)	1,2	0,2
	0 (tereny wiejskie)		
Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami	117,5 (miasto)	15,1	2,3
	106,7 (tereny wiejskie)		
Zabudowa usługowa	19,8 (miasto)	1,6	0,3
	3,5 (tereny wiejskie)		
Zabudowa produkcyjno-usługowa	88,5 (miasto)	13,7	2,1
	115,0 (tereny wiejskie)		
Zabudowa produkcyjna	25,0 (miasto)	18,1	2,8
	244,9 (tereny wiejskie)		
Teren infrastruktury	8,0 (miasto)	1,1	0,1
	7,9 (tereny wiejskie)		
Teren usług sportu i rekreacji	4,9 (miasto)	0,9	0,1
	8,4 (tereny wiejskie)		
Zabudowa rekreacji indywidualnej	9,1 (miasto)	2,5	0,4
	Ogrody działkowe		
Suma	1487,2	100	15,3

Zestawienie powierzchni zainwestowanych z powierzchnią terenów przeznaczonych do zabudowy określonych w miejscowych planach oraz w obowiązującym Studium pokazuje, że na obszarze gminy występują jeszcze rezerwy terenów pod zabudowę, szczególnie

zabudowy mieszkaniowej, ale także mieszkaniowo-usługowej i produkcyjno-usługowej. Widoczne jest to szczególnie w środkowej części gminy, wzdłuż drogi **drogi wojewódzkiej Nr 482**. Zaznaczyć przy tym należy, że w największych jednostkach osadniczych, tj. Wieruszowie, Wyszanie, Teklinowie i Mirkowie nastąpiło prawie całkowite wykorzystanie terenów obejmujących centra tych jednostek osadniczych. Oznacza to, że dalszy ich rozwój będzie postępował na obszary okalające te miejscowości.

2.3. Stan prawny gruntów

Strukturę własności gruntów w gminie przedstawia poniższa tabela sporządzona na podstawie danych z 2011 r. ze Starostwa Powiatowego w Wieruszowie

Lp.	Właściciel gruntów	Miasto Wieruszów (ha)	% udział	Gmina Wieruszów (bez miasta) (ha)	% udział	gmina miejsko-wiejska (ha)	% udział
1	Skarb Państwa	84	14,1	1955	21,5	2039	21,0
2	Spółki Skarbu Państwa, przedsiębiorstwa państwowe, inne państwowe osoby prawne	3	0,5	1	0,0	4	0,0
3	Gminy i ich związki	86	14,4	230	2,5	316	3,3
4	Samorządowe osoby prawne oraz właściciele nieznanego	4	0,7	5	0,1	9	0,1
5	Osoby fizyczne	365	61,3	6740	74,1	7105	73,3
6	Spółdzielnie	5	0,8	2	0,0	7	0,1
7	Kościóły i związki wyznaniowe	9	1,5	67	0,7	76	0,8
8	Wspólnoty gruntowe	0	0,0	9	0,1	9	0,1
9	Powiat	19	3,2	33	0,4	52	0,5
10	Pozostałe	21	3,5	57	0,6	78	0,8
suma		596	100,0	9099	100,0	9695	100,0

W strukturze własnościowej gruntów gminy Wieruszów przeważa własność prywatna. Do tego sektora należy blisko 75% obszarów wiejskich gminy oraz ponad 60% powierzchni miasta. Grunty Skarbu Państwa zajmują nieco ponad 20% powierzchni całej gminy. W mieście oprócz gruntów państwowych wyraźnie zaznacza się własność gminna – ponad 14,0%.

2.4. Stan ładu przestrzennego

Ład przestrzenny zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym to: „*takie ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno – estetyczne*”.

Do czynników wpływających na jego prawidłowe kształtowanie należy: właściwe rozmieszczenie funkcji dające jak największą korzyść, bezkonfliktowe sąsiedztwo oraz odpowiednio ukształtowana struktura pionowa (w tym: zachowanie proporcji wysokości, występowanie dominanty) i pozioma (przez którą rozumiemy harmonijną strukturę

użytkowania gruntu, odpowiedni kształt i wielkość działek, właściwe usytuowanie względem podmiotów gospodarczych).

Skuteczną metodą, która pozwala na kształtowanie ładu przestrzennego w sposób kompleksowy i skoordynowany jest opracowanie dla poszczególnych miejscowości planów zagospodarowania przestrzennego określających przeznaczenie, sposób zagospodarowania i warunki zabudowy, a w przypadku otwartych terenów zieleni, charakteryzujących się wysokimi wartościami przyrodniczymi, podjęłyby działania ochronne. Gmina Wieruszów jest w niewielkiej części objęta ustaleniami planów miejscowych. Określenie sposobu użytkowania i zagospodarowania terenów oraz ewentualnego oddziaływania na środowisko przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju odbywa się w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Narzędziem umożliwiającym kreacje przestrzeni i tworzenie zharmonizowanego otoczenia w skali gminy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze gminy **obowiązuje 21 uchwalonych** po 1 stycznia 1995 r.: zmian planu ogólnego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, o łącznej powierzchni ok. **220 ha**, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Lp.	Uchwała	Miejscowość/ obręb	Dziennik urzędowy
1.	XXXVI/175/96 z dnia 14 listopada 1996 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	Kuźnica Skakawska	Dz. Urz. Woj. Kaliskiego Nr 5, poz. 16 z dnia 3 marca 1997 r.
2.	XXXVI/176/96 z dnia 14 listopada 1996 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	Mirków-Polesie, Teklinów, Mieleszynek	Dz. Urz. Woj. Kaliskiego Nr 5, poz. 17 z dnia 3 marca 1997 r.
3.	XXXVI/177/96 z dnia 14 listopada 1996 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie zatwierdzenia miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	rejon ul. Marianów i rejon ulicy Ostrzeszowskiej w mieście Wieruszów	Dz. Urz. Woj. Kaliskiego Nr 5, poz. 18 z dnia 3 marca 1997 r.
4.	XXIX/213/2000 z dnia 10 lipca 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	działki nr ewid. 2451 i 2452 w obrębie Klatka	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 104, poz. 570 z dnia 10 sierpnia 2000 r.
5.	XXIX/215/2000 z dnia 10 lipca 2000 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	działki nr ewid. 2443-2450 w obrębie Klatka	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 104, poz. 571 z dnia 10 sierpnia 2000 r.
6.	XXXIII/249/2000 z dnia 5 grudnia 2000 r. w sprawie zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieruszów	miasto i gmina Wieruszów	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 16, poz. 163 z dnia 16 lutego 2001 r.
7.	XI/84/03 z dnia 23 września 2003 r. w sprawie zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	gmina Wieruszów	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 360, poz. 3680 z dnia 31 grudnia 2003 r.
8.	XIII/93/03 z dnia 5 grudnia 2003 r. w sprawie zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy Wieruszów	gmina Wieruszów	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 360, poz. 3681 z dnia 31 grudnia 2003 r.

9.	XXXVI/288/2005 z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części działki nr ewid. 579/2 w Kuźnicy Skakawskiej	działka nr ewid. 579/2 Kuźnica Skakawska	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 44, poz. 396 z dnia 15 lutego 2006 r.
10.	XXXVI/289/2005 z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębach Chobanin, Pieczyska	Chobanin, Pieczyska	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 44, poz. 397 z dnia 15 lutego 2006 r.
11.	XI/65/2007 z dnia 21 maja 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru ulicy wewnętrznej w rejonie ulicy Podzamcze w Wieruszowie	rejon ulicy Podzamcze w Wieruszowie	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 216, poz. 2017 z dnia 12 lipca 2007 r.
12.	XVI/98/2007 z dnia 6 listopada 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla rejonu ulicy ks. Augustyna Kordeckiego w Wieruszowie	rejon ulicy ks. Augustyna Kordeckiego w Wieruszowie	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 400, poz. 4189 z dnia 29 grudnia 2007 r.
13.	XXVI/174/2012 z dnia 15 listopada 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w mieście Wieruszów w rejonie terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica i ulicy Warszawskiej cz. II	terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica i ulicy Warszawskiej cz. II	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 31 grudnia 2012 r. poz. 4746
14.	XXVI/176/2012 z dnia 15 listopada 2012 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w mieście Wieruszów w rejonie ulicy Fabrycznej, terenów wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica	rejon ulicy Fabrycznej, terenów wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 4 stycznia 2013 r. poz. 28
15.	XLVIII/321/2014 z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w mieście Wieruszów, w rejonie terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica i ulicy Warszawskiej cz. III	rejon terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica i ulicy Warszawskiej cz. III	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 2 kwietnia 2014 r. poz. 1573
16.	LVIII/384/2014 z dnia 25 września 2014 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar w rejonie ulic: Warszawskiej, Wieluńskiej i Wiśniowej w Wieruszowie	rejon ulic: Warszawskiej, Wieluńskiej i Wiśniowej w Wieruszowie	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 5 listopada 2014 r. poz. 3849
17.	XXXVI/279/2017 z dnia 2 marca 2017 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla działki położonej w mieście Wieruszów o nr ewid. gr. 1628/1	działka nr ewid. 1628/1 obręb Wieruszów	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 16 marca 2017 r. poz. 1360
18.	LVIII/419/2018 z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu części działki oznaczonej nr ewid. gr. 211 (arkusz mapowy nr 1) położonej w miejscowości Teklinów w gminie Wieruszów	część działki nr ewid. 211 obręb Teklinów	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 16 kwietnia 2018 r. poz. 2032
19.	LX/427/2018 z dnia 17 maja 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w miejscowościach: Pieczyska, Lubczyna, Kowalówka, Jutrków oraz Kuźnica Skakawska w gminie Wieruszów	Pieczyska, Lubczyna, Kowalówka, Jutrków, Kuźnica Skakawska	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 17 maja 2018 r. poz. 2794
20.	LXIV/450/2018 z dnia 27 czerwca 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w obrębie geodezyjnym	Kuźnica Skakawska	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 18 lipca 2018 r. poz. 3685

	Kuźnica Skakawska w gminie Wieruszów		
21.	III/31/2018 z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 482 w obrębie geodezyjnym Kuźnica Skakawska w Gminie Wieruszów	teren wzdłuż drogi wojewódzkiej, Kuźnica Skakawska	Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z dnia 17 stycznia 2019 r. poz. 353

Z uwagi na ograniczony zasięg oraz znaczne rozdrobnienie obszarów objętych planami, tylko lokalnie i w niewielkim stopniu sprzyjają one zrównoważonemu rozwojowi gminy. Deficyt planów miejscowych oraz brak ukierunkowania i długofalowej strategii zagospodarowania przestrzeni nie sprzyjają zabezpieczeniu potrzeb mieszkańców i inwestorów.

Stopień zainwestowania terenów zgodnie z ich przeznaczeniem określonym w planie jest różny i zależy od okresu, w którym uchwalany był dany plan. Tereny, dla których przeznaczenie określono od 2012 r. do końca 2015 r. nie zostały zagospodarowane w sposób wskazany w ustaleniach planów. W sumie plany wymienione w poz. 13-16 powyższej tabeli zapewniają rezerwę terenową dla ok. 110 nowych inwestycji w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej. Dodatkowo plany te przewidują lokalizację terenów usług do obsługi nowej zabudowy mieszkaniowej oraz wyznaczają nowe tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Ze względu na fakt, że obszar gminy jest w nieznacznej części objęty ustaleniami planów miejscowych, przeważająca większość inwestycji budowlanych realizowanych jest w oparciu o decyzje administracyjne. Do Urzędu Miejskiego w Wieruszowie w latach od 2011 r. do sierpnia 2015 r. złożonych zostało ok. 700 wniosków o ustalenie warunków zabudowy. Niewielka część z tych wniosków została rozstrzygnięta odmownie bądź postępowanie w danej sprawie zostało zawieszona. Dotyczy to jednak ok. 10% spraw rozpatrywanych przez urząd.

W ciągu rozpatrywanych 5 lat, spośród wszystkich miejscowości w gminie, najwięcej decyzji o warunkach zabudowy wydanych zostało na obszarze miasta. Wzmożony ruch budowlany miał ponadto miejsce we wsiach położonych bezpośrednio przy granicach z Wieruszowem, tj. w Kuźnicy Skakawskiej, Chobaninie, Pieczyskach, Teklinowie. We wsiach tych zaobserwować można wzrost liczby nieruchomości przeznaczanych na cele mieszkaniowe przez inwestorów nie prowadzących działalności rolniczej. W sołectwach sąsiadujących z miastem widoczne są procesy suburbanizacyjne, powodujące rozlewanie się zabudowy wzdłuż dróg. W pozostałych miejscowościach wnioskowane inwestycje również dotyczyły możliwości realizacji zabudowy mieszkaniowej, ale w większości były one realizowane w ramach zabudowy zagrodowej.

W przypadku budynków usługowych zauważalna jest podobna proporcja, jak przy budynkach mieszkalnych. Ponownie największa liczba wniosków dotyczących tego typu zabudowy występuje w granicach miasta, co znajduje uzasadnienie przede wszystkim w randze ośrodka oraz liczbie mieszkańców go zamieszkujących. Nie znaczy to, że funkcje takie nie były wnioskowane w poszczególnych wsiach. Ich udział był jednak znacznie mniejszy, niż miało to miejsce w Wieruszowie.

Podobnie rzecz ma się z budynkami realizowanymi w ramach zabudowy produkcyjnej. Złożone wnioski dotyczyły przede wszystkim już istniejących zakładów produkcyjnych, w szczególności zakładów meblarskich.

Ostatnia kategoria budynków i obiektów ograniczała się w zasadzie tylko do terenów wiejskich. Inwestycje te występowały na przestrzeni ostatnich 5 lat sporadycznie, ograniczając się do kilku bądź kilkunastu rocznie. Wyjątek stanowił jedynie rok 2013, gdy widoczny był wzrost ruchu inwestycyjnego w tym zakresie.

Polityka przestrzenna gminy prowadzona jest głównie w oparciu o wydawane decyzje o warunkach zabudowy. Mankamentem tego rozwiązania jest fakt, iż decyzje te nie muszą być zbieżne z zapisami Studium, co może skutkować niezgodnością pomiędzy kierunkami rozwoju określonymi w studium, a rzeczywistym obrazem gminy. Pomimo faktu, że plan miejscowy jest podstawowym instrumentem służącym realizacji polityki przestrzennej, to co do zasady jego uchwalenie ma charakter fakultatywny, a jedynie w przypadkach przewidzianych przez ustawę o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – obligatoryjny. Ze względu na potrzeby inwestycyjne i mieszkaniowe oraz aby zapobiec zaburzeniu ładu przestrzennego w latach 2011-2014 działania gminy skierowane były na opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z przeznaczeniem terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, usługowo-mieszkaniową oraz produkcyjno-usługową na terenie miasta Wieruszowa.

3. Zasoby i stan środowiska przyrodniczego

3.1. Rzeźba terenu

Według regionalizacji Jerzego Kondrackiego cały obszar gminy Wieruszów położony jest w mezoregionie Kotliny Grabowska (318.21), wchodzącej w skład makroregionu Niziny Południowowielkopolskiej (318.1/2) stanowiącej część podprovincji Niziny Środkowopolskiej (318) w obrębie prowincji Niż Środkowoeuropejski (31). Wieruszów położony jest w strefie przejściowej od pasa starych gór i wyżyn do krainy wielkich dolin, na tzw. Progu Wieruszowskim, który łączy wyżynę Śląską ze Wzgórzami Ostrzeszowskimi oddzielając jednocześnie Kotlinę Śląską od Wysoczyzny Kaliskiej.

Współczesny obraz powierzchni terenu jest rezultatem nakładania się na siebie szeregu procesów rzeźbotwórczych, przy czym najważniejsze jej cechy ukształtowane zostały w okresie zlodowacenia Warty i przemodelowane przez późniejszą działalność rzek, przy silnym udziale procesów stokowych i eolicznych. Praktycznie brak tu elementów starszej rzeźby przedglacjalnej, z wyjątkiem niewielkich powierzchni podłoża mezozoicznego (odsłoniętych w wyniku erozyjnej działalności rzek i wód roztopowych), które odnaleźć można przy zachodniej granicy gminy, w okolicach Kuźnicy Skakawskiej. Na obszarze gminy największą powierzchnię zajmują formy pochodzenia rzeczno-akumulacyjnego - tarasy akumulacyjne w dolinach, które odnaleźć można w północnej, środkowej i południowej części. Tarasy nadzalewowe Prozny i dolnych odcinków jej dopływów, wznoszą się do 12 m nad poziom rzeki i miejscami przekraczają 2 km szerokości (w okolicach miasta Wieruszów). Formy pochodzenia wodnolodowcowego charakterystyczne dla wschodniej i zachodniej części gminy, wykształcone są w postaci równiny wodnolodowcowej tworzącej zwarte powierzchnie, rozdzielone dolinami rzeczno-akumulacyjnymi. Urozmaicają ją kemy i plateau kemowe występujące w okolicach Teklinowa i na północ od Chobanina oraz formy eoliczne, które można odnaleźć na północ od Mieleszynka i w okolicach Górki Wieruszowskiej. Wysoczyzna morenowa płaska zajmuje niewielkie powierzchnie przy granicy gminy, w sąsiedztwie Wyszanaowa.

Rzeźba terenu jest więc dosyć monotonna (ma charakter falistej równiny), którą rozcina dolina rzeki Prozny i jej dopływów. Najwyżej położony obszar usytuowany w

okolicach Nawrotowa (obręb Teklinów), w ramach kulminacji pagóra kemowego, osiąga 190,8 m n.p.m., natomiast najniższe wysokości występują w dolinie Proсны koło Mieczkowa (obręb Wyszaków), gdzie osiągnęły one wartość około 140 m n.p.m. Najmniejsze spadki występują w dolinie Proсны, która wpływa na obszar gminy na wysokości około 153 m n.p.m., a opuszcza ją osiągnęjąc wysokość około 140 m n.p.m. Jej spadek wynosi zatem w przybliżeniu 1 m na 1 km biegu doliny. Najwyższe spadki cechują wąskie strefy przykrawędziowe doliny Proсны, mające niekiedy postać skarp. Zbocza wzgórz osiągnęły na dłuższych odcinkach spadki rzędu 25 m na 1 km (np. okolice Nawrotowa - obręb Teklinów).

3.2. Budowa geologiczna

Budowę geologiczną gminy Wieruszów scharakteryzowano na podstawie: Szczegółowej Mapy Geologicznej Polski w skali 1: 50 000 arkusza Wieruszów i Doruchów wraz z objaśnieniami, dokumentacji hydrogeologicznych, w tym: m.in. karty otworów wiertniczych, ujęć wód podziemnych zlokalizowanych we wsi: Teklinów, Nawrotów, Jutrków, Mirków, Lubczyna, Kuźnica Skakawska oraz miasta Wieruszowa (a także Wieruszów – Podzamcze) oraz dokumentacji hydrogeologicznej określającej warunki hydrologiczne dla projektu i budowy drogi ekspresowej S8 – Odcinek Syców – Wieruszów i Wieruszów - Walichnowy.

Obszar gminy Wieruszów leży w południowo-zachodniej części grzędy ostrzeszowsko-wieluńskiej, będącej jednostką tektoniczną III rzędu, wchodzącą w skład monokliny przedsudeckiej południowej. Na sfałdowanym podłożu, zbudowanym z utworów karbonu dolnego, leży pokrywa permio-mezozoiczna, stanowiąca młodsze piętro strukturalne. Karbon zbudowany z: wapieni stalowoszarzych i mułowcowych, piaskowców szarobrunatnych, nieco dolomitycznych oraz iłowców brunatno szarych, został nawiercony w okolicach Kuźnicy Skakawskiej tzw. otworem złożowym „Wieruszów-I” na głębokości 1874 m p.p.t. Perm występujący tutaj pomiędzy 1681 a 1874 m p.p.t reprezentują: piaskowce pstre, mułowce i iłowce, anhydryty, wapienie stalowoszare i dolomityczne.

Trias dolny budują: piaskowce miałkowieziarniste, iłowce i mułowce brunatnoczerwone, środkowy: wapienie jasne, jasnopopielate z domieszką margli, przy czym łączna miąższość w/w utworów oscyluje w granicach 1200-1250 m. Strop triasu górnego wykształconego przez: iły, iłowce i mułowce z przewarstwieniami piasków i zlepieńców, w południowej części gminy (okolice Mieleszynka i Kuźnicy Skakawskiej) nawiercono odpowiednio na głębokości 35,4 i 42,5 p.p.t. W Wieruszowie przedmiotowe osady występują pomiędzy 114 a 116 m p.p.t, podczas gdy na północ od Wyszaków odnaleźć je można około 140 m p.p.t. Miąższość triasu górnego wynosi 350-400 m.

Jura reprezentowana jest przez piaskowce, piaski drobnoziarniste z przewarstwieniami mułowców, które bezpośrednio występują pod przykryciem osadów trzeciorzędowych lub sporadycznie utworów czwartorzędowych (jak ma to miejsce na wschodnim zboczu kopalnej doliny Proсны w rejonie Mieleszyna). Jej strop w części południowo-wschodniej (Wieruszów, Mieleszynek, Pieczyska, Górka Wieruszowska) występuje średnio na głębokości rzędu 30-60 m p.p.t., podczas gdy w północnym fragmencie gminy (Wyszaków) nawiercono go 80 m p.p.t.. Najgłębiej utwory jury zalegają w okolicy Kuźnicy Skakawskiej, gdzie znajdują się one ponad 124 m p.p.t. Miąższość opisanych osadów jest bardzo zróżnicowana i zależy od ich pozycji tektonicznej i stopnia erozji, przy czym w granicach gminy waha się ona od około 80 m w okolicach Chobanina, przez 25 m w Osieku, do około 4 m na północy od Mieleszynka.

Powierzchnię podczwartorzędową na przeważającej części obszaru stanowią osady neogenu (miocenu, pliocenu). Jej głównym elementem morfologicznym jest kopalna dolina

Prosny, pokrywająca się ze współczesną doliną, mająca w przybliżeniu południkowy przebieg, z którą związane są dwie rynnę erozyjne o przebiegu SW-NE. Pierwsza położona jest w osi doliny na zachód od Mieleszyna, druga przebiega między Wieruszowem, a Kuźnicą Skakawską. Miocen w partii spągowej składa się z osadów piaszczystych miejscami żwirowych. Miąższość tej serii waha się od 29,0 do 40,0 m (otwór wiertniczy Lubczyzna) i od 10,0 do 32,0 m (otwór wiertniczy Mirków, Wieruszów i Wieruszów - Podzamcze). Seria piaszczysta składa się z osadów iłów zawierających w stropie pokład węgla brunatnych. Pliocen na terenie gminy tworzą ropy pstry i mułki z przewarstwieniami piasków bardzo drobnych, żalonych. Miąższość osadów wynosi od 10,0 do 50,0 m (otwór wiertniczy Lubczyzna) oraz od 38,0 do 50,0 m (otwór wiertniczy Mirków, Wieruszów i Wieruszów - Podzamcze). Piaski i żwiry (formacji gozdnickiej), odsłonięte są na powierzchni na zachód od Kuźnicy Skakawskiej oraz w dolinie Prosny koło Mieleszyna.

Czwartorzęd na obszarze opracowania reprezentowany jest przez utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej, rzecznej i zastoiskowej od okresu zlodowacenia południowopolskiego po holocen. Najstarszymi osadami na omawianym terenie są ropy i mułki zastoiskowe, na których zalegają piaski, żwiry i mułki wodnolodowcowe wypełniające rynnę erozyjne w okolicach Wieruszowa i Mieleszyna. Zalegają na nich gliny zlodowacenia południowopolskiego, oddzielone od glin zlodowacenia środkowopolskiego przez piaski i żwiry rzeczne interglacjału mazowieckiego. Zwarty pokład glin zwałowych budujący powierzchnię Wysoczyzny Wieruszowskiej, występuje na powierzchni jedynie w północnej części gminy, w okolicach Jutrki. W większości występuje jednak pod pokrywą piasków i żwirów wodnolodowcowych (jak ma to miejsce we wschodniej i zachodniej części gminy) oraz miejscowo piasków, żwirów i mułków plateau kemowego oraz kemów (na zachód od Teklinowa i na północ od Chobanina). W dolinach glina ta pojawia się na głębokości od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów, pod pokrywą złożonych na nich iłów i mułków zastoiskowych, torfów oraz piasków i żwirów rzecznych teras wysokiego zasypania (pochodzących z okresu zlodowacenia północnopolskiego). W okolicach Wieruszowa w dolinie Prosny miąższość osadów wyższego tarasu dochodzi do około 20 m, a niższego do około 12 m.

Czwartorzęd nierozdzielony reprezentowany przez piaski eoliczne w wydmach zajmują stosunkowo niewielkie powierzchnie i można je odnaleźć we wschodniej części gminy (na północ od Mieleszyna i w okolicach Górki Wieruszowskiej).

Łączna miąższość osadów czwartorzędu wynosi od 10 m w pobliżu wychodni plioceńskich, przez 40 m w dolinach kopalnych, po 85 m w rynnę erozyjnej w okolicach Wieruszowa.

Najmłodsze utwory – holocenne – występują głównie w dnach dolin rzecznych oraz u podnóża stoków. W dnach dolin serie holocenne tworzą: piaski rzeczne, mady piaszczysto-pylaste oraz osady starorzeczy (gytie, mułki i torfy).

3.3. Surowce naturalne

3.3.a. Udokumentowane złoża kopalin

Na terenie gminy znajdują się następujące udokumentowane złoża kopalin:

- złożo Chobanin – pole B – złożo kruszywa naturalnego o powierzchni 0,83 ha, zlokalizowane na działkach nr ewid. nr 158/3, 158/4, w miejscowości Chobanin (obręb geodezyjny Chobanin). Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2017 r.

- wynoszą 70 tys. ton. Zgodnie z Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2017 r. zaniechano wydobycie przedmiotowego złoża.
- złoża Chobanin II – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 2,52 ha, zlokalizowane na działkach nr ewid. nr 120/1,123, w miejscowości Chobanin (obręb Chobanin). Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2017 r. wynoszą 325 tys. ton. Zgodnie z Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2017 r. zaniechano wydobycie przedmiotowego złoża.
 - złoża Chobanin V – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 3.78 ha, składa się z pola A zlokalizowanego na działkach nr ewid. nr 81, 82, 83 oraz pola B znajdującego się w ramach działki nr ewid. 155/1, w miejscowości Chobanin (obręb Chobanin). Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2017 r. wynoszą 377 tys. ton,
 - złoża Jutrków – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 1,96 ha w miejscowości Jutrków. Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2016 r. wynoszą 140 tys. ton.
 - złoża Kuźnica Skakawska – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 0,91 ha, zlokalizowane na działce nr ewid. 554, w miejscowości Kuźnica Skakawska (obręb geodezyjny Kuźnica Skakawska). Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2017 r. wynoszą 143 tys. ton,
 - złoża Mirków – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 1,15 ha, zlokalizowane na działkach nr ewid. 228, 229/2 w miejscowości Mirków (obręb geodezyjny Mirków). Zgodnie z Bilansem zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2017 r. zaniechano wydobycie przedmiotowego złoża.
 - złoża Teklinów – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 1,70 ha, zlokalizowane na działkach nr ewid. 305/18; 302/1; 301; 300; 299; 298; 297 w miejscowości Teklinów (obręb geodezyjny Teklinów). Zasoby bilansowe złoża według stanu na dzień 31.12.2017 r. wynoszą 20 tys. ton.
 - złoża Teklinów II – złoża kruszywa naturalnego o powierzchni 0,8 ha, zlokalizowane na działce nr ewid. 303 w miejscowości Teklinów (obręb geodezyjny Teklinów). Zasoby bilansowe wg stanu na dzień 31.12.2017 r. wynoszą 50 104 tys. ton.

3.3.b. Tereny górnicze

Na terenie gminy wyznaczone zostały następujące tereny i obszary górnicze:

- TG i OG „Teklinów A” – ustanowiony decyzją koncesyjną udzieloną przez Starostę Wieruszowskiego z dnia 29 kwiecień 2013 r. znak: AS.6522.3.2013, która jest ważna do 31 grudnia 2027 r.,
- TG i OG „Teklinów II” – ustanowiony decyzją koncesyjną udzieloną przez Starostę Wieruszowskiego z dnia 13 marca 2019 r. znak: AS.6522.1.2019, która jest ważna do 13 marca 2028 r.
- TG i OG „Jutrków” – ustanowiony decyzją koncesyjną udzieloną przez Starostę Wieruszowskiego z dnia 19 stycznia 2018 r. znak: AS.6522.5.2017, która jest ważna do 19 stycznia 2068 r.

3.4. Warunki hydrogeologiczne

Dla potrzeb niniejszego podrozdziału wykorzystano informacje zawarte na Mapie hydrogeologicznej Polski w skali 1: 50 000 (arkusz Wieruszów i Doruchów) wraz z objaśnieniami oraz materiały archiwalne tj. dokumentację hydrogeologiczną poszczególnych

otworów wód podziemnych zlokalizowanych na terenie gminy.

Obszar gminy Wieruszów należy do wielkopolskiego regionu hydrologicznego (podregiony wielkopolsko-śląski i poznański). Użytkowe poziomy wodonośne znajdują się w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu oraz jury środkowej i dolnej. Zasoby eksploatacyjne tych wód oceniane są łącznie na odpowiednio: 770 m³/h i 400 m³/h w utworach czwartorzędowych i ponad 370 m³/h w utworach trzeciorzędowych. Woda z poziomu jury jest praktycznie niewykorzystywana. Największe znaczenie użytkowe mają wody z czwartorzędu i trzeciorzędu, które stanowią źródło zaopatrzenia w wodę ujęć komunalnych i niektórych podmiotów gospodarczych.

W utworach czwartorzędowych występują dwa poziomy wodonośne:

- poziom przypowierzchniowy (gruntowy) - występuje przede wszystkim w piaskach i żwirach rzecznych holocenu, interglacjału eemskiego oraz zlodowacenia północnopolskiego. Jest związany ze współczesną doliną Proсны i części jej dopływów. Zasilanie odbywa się tu głównie poprzez infiltrację wód opadowych oraz rzadziej z drenażu: poziomów głębiej zalegających i wód powierzchniowych. Nie ma on większego znaczenia użytkowego – na terenie gminy został nawiercony w Wieruszowie, w okolicach linii kolejowej przy ulicy Ogrodowej, na głębokości 1,6 m p.p.t. Lokalnie służy on natomiast do celów gospodarczych (za pomocą studni kopanych). Wody te pozostają często w więzi hydraulicznej z poziomem międzymorenowym, stanowiąc połączone piętro wodonośne. W badaniach bilansowych i modelowych infiltracja efektywna wód opadowych do analizowanego poziomu oceniana jest na około 4-17 m³/km². Wartości wyższe od 10 m³/km² dotyczą w zasadzie tylko terasów wyższych oraz miększych sandrów, przy występowaniu zwierciadła wody poniżej 3 m od powierzchni terenu.
- poziom międzymorenowy – stanowi podstawowy poziom użytkowy. Jest on związany z utworami rzecznyymi i wodnolodowcowymi rozdzielającymi gliny morenowe zlodowacenia środkowopolskiego od południowopolskiego. Występuje on na prawie całym obszarze gminy – wyjątek stanowią wychodnie utworów trzeciorzędowych zlokalizowane na zachód od Kuźnicy Skakawskiej oraz w dolinie Proсны koło Mieleszyna. Głębokość występowania poziomu międzymorenowego jest zróżnicowana (zależy od zagłębień podłoża podczwartorzędowego), przy czym najczęściej występuje pomiędzy 20-40 m p.p.t. Jego zasilanie odbywa się w drodze przesączania wód z nadległego poziomu przypowierzchniowego, poprzez infiltrację nadległych kompleksów słabo przepuszczalnych glin lub bezpośrednio z wychodni. Moduł zasilania najczęściej mieści się tu w granicach 4-6 m³/km². Strefami drenażu są przeważnie rejon niskich terasów dolinnych rzeki Proсны i jej dopływów. Z poziomu międzymorenowego ujmują wodę ujęcia w: Jutrkwie, Kuźnicy Skakawskiej, Lubczynie, Menszarach, Mirkowie, Nawrotowie oraz Wieruszowie. Wydajność w/w otworów studziennych waha się od 6 m³/h w Nawrotowie po 66 m³/h w Wieruszowie, przy czym najczęściej kształtuje się ona w przedziale pomiędzy 30-50 m³/h. Są to poziomy o zwierciadle napiętym i stabilizującym się na głębokości od 1,5 do 18,9 m p.p.t.

Poziom międzymorenowy może kontaktować się miejscami z wodami piętra trzeciorzędowego i jurajskiego.

Mioceński poziom wodonośny na terenie gminy najczęściej połączony jest z poziomami jurajskimi, z którymi tworzy wspólny system hydrauliczny o zbliżonym polu hydrodynamicznym i strefach zasilania i drenażu. Z poziomu tego wodę ujmują cztery studnie zlokalizowane w Wieruszowie oraz jedna z Teklinowa (szkoła podstawowa) o wydajnościach od 10 do 75 m³/h. Są to wody o zwierciadle napiętym stabilizującym się na głębokości od 0,5 do 7,7 m p.p.t. W rejonie Wieruszowa poziom ten wykształcony jest

przeważnie w postaci piasków drobnoziarnistych i mułkowatych, niekiedy ze strefami piasków średnio- i gruboziarnistych o miąższości od 10 do 32 m, izolowanych od powierzchni przez utwory ilaste miocenu górnego.

Poziom jurajski reprezentowany jest przez piaskowce, piaski drobnoziarniste z przewarstwieniami mułowców. Zasilanie odbywa się poprzez przesączania z warstw nadległych. Poziom ten jest drenowany przez rzekę Prosnę oraz jej dopływy. Żadna ze studni zlokalizowanych na terenie gminy Wieruszów nie ujmuje wód z w/w poziomu.

Wzdłuż doliny Proсны rozciąga się Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 311 – Zbiornik rzeki Proсны. Jego całkowita powierzchnia wynosi 535 km², a moduł zasobów dyspozycyjnych osiąga wartość 2,66 dm³/s km². Występuje on w utworach czwartorzędowych w kopalnej i współczesnej dolinie oraz charakteryzuje się porowym charakterem ośrodka. Średnia głębokość ujęć pozyskujących wodę z w/w pokładów w gminie kształtuje się na poziomie 30 m.

Lp	Miejscowość /użytkownik	Studnie	Otwór		Użytkowy poziom wodonośny			Wydajność [m ³ /h] /depresja [m] <i>(uzyskana podczas trzeciego pompowania próbnego)</i>	Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne [m ³ /h] / depresja [m/]
			głębokość [m]	stratygrafia spągu	stratygrafia	nawiercony [m p.p.t.]	ustabilizowany [m p.p.t.]		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Jutrków	1	48,0	trzeciorzęd	czwartorzęd	28,0	3,9	26,0 16,1	26,0 16,1
2	Kuźnica Skakawska	1	59,0	czwartorzęd	czwartorzęd	37,0	6,8	45,0 10,4	45,0 10,4
3	Lubczyna /wodociąg gminny*	1 awaryjna	52,2	trzeciorzęd	czwartorzęd	38,0	12,7	b.d. b.d.	56,6 6-5-8,8 (w ramach ustalonych zasobów dla dawnej gorzelnii w Lubczynie)
		1 eksploatacyjna	45			33,5	12,7	10 6,67	
4	Lubczyna /dawna gorzelnia	1	41,0	trzeciorzęd	czwartorzęd	30,2	11,9	15,0 8,0	56,6 6-5-8,8
		1	39,0			31,4	13,5	6,5	
5	Menszary /zakład Agrecol	1	28,8	czwartorzęd	czwartorzęd	21,8	3,35	7,8 2,4	7,8 2,4
6	Mirków /wodociąg gminny*	1	41,6	trzeciorzęd	czwartorzęd	32,5	10,8	52,0	51,8
								3,8	
7	Nawrotów /dawny PGR	1	42,0	czwartorzęd	czwartorzęd	35,0	18,9	16,0	6,0
								13,0	
8	Teklinów /szkoła podstawowa	1	36,5	trzeciorzęd	trzeciorzęd	18,1	7,7	11,9	11,9
								10,4	
9	Wieruszów /szkoła ul. Szkolna	1	47,0	trzeciorzęd	trzeciorzęd	21,0	4,0	14,0	13,6
								8,4	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	Wieruszów /dawne zakłady Wólczanka	1	35,0	trzeciorzęd	czwartorzęd	23,0	4,3	b.d.	25,1 2,4
11	Wieruszów /szpital	1	34,5	czwartorzęd	czwartorzęd	20,0	5,5	26,0 2,4	26,0 2,4
12	Wieruszów /ul. Ogrodowa, okolice linii kolejowej	1	38,0	trzeciorzęd	czwartorzęd	1,6	1,6	66,0 5,6	66,0 5,6
		1	32,0			19,5	1,5	67,0 b.d.	
13	Wieruszów Podzamcze /wodociąg gminny*	1 eksploatacyjna	41,5	trzeciorzęd	czwartorzęd	25,5	8,9	66,0 11,1	66,0 11,1
		1 awaryjna	40,0	trzeciorzęd	czwartorzęd	27,5	8,6	80,0 13,6	
14	Wieruszów /zakład Pfliederer Prospan s.a.	1 awaryjna	100,5	trzeciorzęd	trzeciorzęd	58,0	5,2	58 6,5	270 26 (w ramach ustalonych zasobów dla miasta Wieruszów – wodociąg gminny)
		1 awaryjna	118			51,0	4,5	58 15,4	
		1 eksploatacyjna	93,5			45	7,7	100 6,1	
15	Wieruszów /wodociąg gminny*	1	120,0	jura	trzeciorzęd	85,0	0,9	74,0 20,0	270 26
		1	120,5			99,0	0,5	75,0 20,0	
		1	121			b.d.	b.d.	b.d.	

* ujęcia funkcjonujące w ramach sieci wodociągu gminnego dla uwidocznienia wyróżniono na żółto

Źródło. Materiały archiwalne - dokumentacje hydrogeologiczne w/w otworów studziennych.

3.5. Sieć hydrograficzna

Gmina Wieruszów jest położona w obrębie dorzecza Proсны, będącej lewym dopływem Warty (ujście w 348 km jej biegu). Proсна tworzy oś hydrograficzną analizowanego obszaru. Jej źródła znajdują się koło Wolencina, na wysokości około 250 m n.p.m. Całkowita długość wynosi 216,8 km, a powierzchnia dorzecza 4924,7 km². W obrębie płaskiego dna doliny Proсны występują liczne, rozległe obniżenia zajmowane przez podmokłości i zabagnienia. W wielu miejscach są one odwadniane przez sieć rowów melioracyjnych, które tworzą wraz z ciekami naturalnymi skomplikowany układ hydrograficzny. Do największych cieków wodnych, które uchodzą na terenie gminy Wieruszów, do Proсны, zaliczyć należy:

- Niesób - zwany także Samicą (zwłaszcza na odcinku powyżej Kępna), który wypływa z Wysoczyzny Wieruszowskiej. Jego źródłowy ciek nosi nazwę Szumna Woda i ma charakter rowu melioracyjnego, którym to łączy się z Czarną Widawą, należąca do dorzecza Widawy. Całkowita długość Niesobu wynosi 25,7 km, a powierzchnia jego dorzecza ma 261,2 km². Uchodzi do Proсны, jako jej lewy dopływ, na terenie Wieruszowa. W dolinie Niesobu występuje sieć rowów melioracyjnych, tworząca skomplikowany układ hydrograficzny. Wskutek małego spadku w profilu podłużnym doliny, rzeka meandruje, tworząc liczne zakola. Na licznych odcinkach dno doliny jest zajmowane przez podmokłości,

- Brzeźnicę - która stanowi prawy dopływ Proсны, uchodzący do niej poniżej Mirkowa. Wypływa ona w obrębie wschodniego skłonu Kotliny Grabowskiej, w gminie Sokolniki (w okolicach miejscowości Tyble). Całkowita długość wynosi 12,7 km. Na odcinku zlokalizowanym powyżej Pieczyska, dno doliny zajmują liczne podmokłości, w wielu miejscach odwadniane rowami melioracyjnymi. Wpada do Proсны w okolicach Marianowa,
- dopływ z Jutrkowa – będący lewym dopływem Proсны. Jego źródła zlokalizowane są w okolicach miejscowości Pod Borem (gmina Kępno). Całkowita długość cieku wynosi około 10,3 km. Na odcinku przyujściowym, powyżej Wyszana, przepływa dnem doliny rzeki Proсны, które jest zajmowane przez rozległe podmokłości,
- dopływ spod Brzezin – stanowi on lewy dopływ Proсны. Jego źródła zlokalizowane są w okolicach miejscowości Brzeziny (gmina Czastary). Całkowita długość cieku wynosi około 12,4 km. Na cieku w okolicach Mieleszyna zlokalizowanych jest kilka stawów hodowlanych,
- Zamość – będący prawym dopływem Proсны. Jego źródła zlokalizowane są w okolicach miejscowości Galewice Parcele (gmina Galewice). Całkowita długość cieku wynosi około 7 km. Wpada do Proсны w okolicach Cieszęcina.

Sieć hydrograficzną gminy uzupełniają ponadto liczne strumienie i cieki, a także szereg zbiorników wodnych i drobnych zagłębień bezodpływowych chłonnych, które są zlokalizowane: w okolicach Wieruszowa, Wyszana, pomiędzy Teklinowem i Mirkowem oraz na północ od Górki Wieruszowskiej i Chobanina.

3.6. Gleby

Typy genetyczne i kompleksy rolniczej przydatności gleb

Obszar gminy cechuje wysoki udział gleb piaszkowych różnych typów genetycznych (brunatne kwaśne lub wylugowane, bielcowe, rdzawe). Około 72,1% gruntów ornych stanowią gleby brunatne wylugowane, wytworzone z piasków wodno-lodowcowych. Pod względem przydatności rolniczej gleby orne tego rodzaju należą do kompleksu żytniego słabego oraz bardzo słabego (kompleks żytnio-lubinowy). Są to w większości gleby piaskowe, wykształcone na podłożu piasków słabo gliniastych i luźnych, zalegających zwykle nie głębiej niż 50 cm. Tworzą zwarte powierzchnie na obszarze niemal całej gminy.

W dolinach rzek wysoki udział mają gleby aluwialne (mady), niekiedy także murszowo-mineralne, a jeszcze rzadziej torfowe i murszowo-torfowe. Wśród mad występują przede wszystkim bardzo lekkie oraz średnie, lekkie są wyraźnie rzadsze, natomiast praktycznie brak jest mad ciężkich. Mady zalegają zwykle na podłożu piasku luźnego lub słabo gliniastego, niekiedy występującego głębiej niż 50 cm. Pod względem przydatności rolniczej wśród gleb ornych przeważa w dnach dolin kompleks żytni słaby. Znacznie mniejsze powierzchnie zajmuje kompleks żytni dobry. Wśród kompleksów użytków zielonych, w dolinie rzeki Proсны na południe od Wieruszowa oraz w przyujściowej strefie Niesobu przeważają słabe i bardzo słabe. W pozostałej części den dolinnych są to głównie użytki zielone średnie. Na skłonach przyległych do den dolinnych, w strefach kontaktu ze zboczami, a niekiedy także na wyżej położonych terenach, w wielu miejscach występują gleby orne kompleksu żytniego dobrego. Są to zarówno mady lekkie i średnie, jak też brunatne wylugowane i kwaśne, niekiedy także pseudobielcowe. Występują wśród nich rodzaje i gatunki gleb kwalifikowane jako pyłowe (pyły zwykłe), piaskowe (piaski gliniaste lekkie i piaski słabo gliniaste) oraz madowe (mady średnie i lekkie). Ich podłoża, zaznaczone zmianą składu

mechanicznego, zbudowane bywa zarówno z piasków luźnych lub słabo gliniastych, pyłów, jak też z glin. Większe powierzchnie kompleksu żytniego bardzo dobrego (pszenno-żytniego) występują na północny zachód i północny wschód od Wieruszowa. Na północny zachód od Wieruszowa występują gleby typu brunatnych wylugowanych i kwaśnych. Pod względem rodzaju są to gleby piaszkowe (piaski gliniaste lekkie zalegające na glinach) oraz gleby gliniaste (gliny lekkie, pylaste). Na północny wschód od Wieruszowa kompleksy te związane są z występowaniem mad średnich na podłożu piasków luźnych lub słabo gliniastych, zalegających głębiej niż 50 cm.

We wschodniej części gminy oraz w okolicach Jutrkowa i miejscowości Dobrydział (obręb Kuźnica Skakawska) występują gleby orne kompleksu zbożowo-pastewnego słabego. Są to gleby typu czarnych ziem, mad bardzo lekkich i lekkich oraz murszowo-mineralnych (rzadziej). Czarne ziemie wykształcone są jako gleby piaszkowe (piaski słabo gliniaste, piaski pylaste) lub pyłowe (pyły zwykłe). Ich podłoże jest zwykle piaszczyste i płytko zalegające (do 50 cm).

W północnej części gminy występują zwarte obszary gleb należących do kompleksu pszennego dobrego (na północ od Jutrkowa oraz pomiędzy Wyszczanowem, Lubczyną i Jutrkowem). Na północ od Jutrkowa, do granicy gminy i poza nią, występują gleby brunatne właściwe (piaski gliniaste mocne, na glinie zalegającej na głębokości do 50 cm). W drugim obszarze występują gleby brunatne wylugowane i kwaśne, wykształcone jako piaszkowe (piaski gliniaste mocne, na glinie zalegającej na głębokości do 50 cm) oraz gliniaste (gliny lekkie). Izolowany obszar występowania gleb kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego znajduje się na południowy zachód od Jutrkowa. Są to czarne ziemie, wykształcone jako gleby piaszkowe (piaski gliniaste lekkie, na glinie zalegającej na głębokości do 50 cm).

Grunty rolne najslabszych kompleksów (zwłaszcza kompleks żytnio-lubinowy) należy w obecnych warunkach uznać za nieprzydatne dla rolniczego wykorzystania.

Procentowy udział w ogólnej powierzchni gruntów ornych ze względu na kompleksy rolniczej przydatności wygląda następująco:

- Pszenno dobry – 2,5%,
- Pszenno wadliwy – 0,3%,
- Żytni bardzo dobry – 2,3%,
- Żytni dobry – 10,4%,
- Żytni słaby – 36,2%,
- Żytni bardzo słaby – 35,8%,
- Zbożowo-pastewny mocny – 0,9%,
- Zbożowo-pastewny słaby – 11,6%.

Kompleks użytków zielonych słabych zajmuje 58%, a użytków zielonych średnich 42% ogólnej powierzchni użytków zielonych.

Z użytkowania rolniczego i leśnego wyłączone są tereny zabudowane, związane przede wszystkim ze zwartą zabudową Wieruszowa oraz osiedli wiejskich. Należą do nich także obszary odkrywkowej eksploatacji kruszyw naturalnych (np. w okolicach Teklinowa). Nieprzydatnymi rolniczo, natomiast nadającymi się pod nowe zainwestowanie, są obszary w rejonie Pfleiderer Prospan S.A., w południowo-wschodniej części Wieruszowa. Część powierzchni gminy stanowią tereny o leśnym kierunku zagospodarowania, występujące głównie na jej obrzeżach.

Klasyfikacja bonitacyjna gleb

Gmina Wieruszów jest gminą typowo rolniczą, pomimo względnie niskiej wartości gleb (średni wskaźnik bonitacji wynosi 0,70). Dominują tu gleby V klasy należące do kompleksu

żytniego słabego oraz gleby klasy VI, które stanowią przeszło 76,1% powierzchni użytków rolnych. Najlepsze gleby III-IV klasy, występujące pomiędzy Wyszaniem, a Teklinowem, Chobaninem i Pieczyskami, w okolicy Kuźnicy Skakawskiej oraz miejscowo w dolinie Proсны, zajmują niespełna 24%.

Procentowy udział gruntów poszczególnych klas bonitacyjnych w ogólnej powierzchni użytków rolnych w 2015 r. przedstawia się następująco:

Klasa bonitacyjna	Procentowy udział powierzchni użytków rolnych		
	Miasta	Gminy	Miasta i Gminy
I	0	0	0
II	0	0	0
IIIa, IIIb	3,2	2,4	2,4
IVa, IVb	25,6	21,3	21,5
V	32,8	41,5	41,1
VI, VIz	38,4	34,8	35,0

Źródło: Urząd Miejski w Wieruszowie

3.7. Warunki klimatu lokalnego

W regionalizacji klimatycznej R. Gumińskiego teren gminy położony jest w łódzkiej dzielnicy klimatycznej, pomiędzy regionem klimatycznym Nizin oraz Wyżyną Małopolską. Znajduje się on w strefie przejściowej pomiędzy wpływami klimatu oceanicznego zimą i kontynentalnego w lecie, przy czym długotrwałe i silne mrozy występują sporadycznie. Nizinny charakter obszaru umożliwia swobodny przepływ mas powietrza – w ciągu roku nad teren gminy mogą napływać zarówno masy powietrza zwrotnikowego, polarnego jak i arktycznego z przewagą kierunków równoleżnikowych. Szczegółową charakterystykę łódzkiej dzielnicy klimatycznej przedstawiają następujące parametry:

- roczna suma opadów około 600 mm,
- ilość dni z temperaturą maksymalną poniżej 0°C (dni mroźne) 30-50,
- ilość dni z temperaturą minimalną poniżej 0°C (dni z przymrozkami) 110-119,
- trwałość pokrywy śnieżnej - średnio 50-65 dni w roku,
- średnia roczna temperatura wynosi 8,1°C.
- przewaga wiatrów zachodnich – ponad 20% i południowo- zachodnich – około 12 %,
- okres wegetacyjny - 210-220 dni.

3.8. Obszary i obiekty chronione. Obszary cenne przyrodniczo

3.8.a. Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Proсны”

Wyznaczony Rozporządzeniem Nr 7/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Proсны (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 75, poz.711) i zmieniony Rozporządzeniem Nr 19/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 30 lipca 2009 r. zmieniającym rozporządzenie Nr 7/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Proсны (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 236, poz. 2117). Utworzony na terenie 7 gmin: Bolesławca, Galewic,

Łubnic, Sokolnik, miasta i gminy Wieruszów, Mokrska i Skomlina w celu ochrony cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych, zróżnicowanych ekosystemów (w szczególności naturalnego koryta rzeki Proсны), wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarza ekologicznego. Obszar ten włączony jest do europejskiego systemu ECONET jako korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym, rzeka Proсны stanowi bowiem naturalny łącznik ekologiczny wieloprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych.

3.8.b. Pomniki przyrody

Na terenie gminy Wieruszów znajdują się następujące pomniki przyrody:

Nazwa pomnika przyrody	Lokalizacja	Obwód	Obowiązująca podstawa prawna
lipa drobnolistna	działka nr ewid. 83 obręb geodezyjny Cieszęcin - okolice kościoła św. Wojciecha w Cieszęcinie	575	Uchwała Nr XXVII/205/2000 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 18 kwietnia 2000 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody
2 dęby szypułkowe	działka nr ewid. 1288 obręb geodezyjny Kuźnica Skakawska - cmentarz parafialny w Wieruszowie- Podzamczu	401, 425	Uchwała Nr XLIX/330/2014 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 27 marca 2014 r. w sprawie pomnika przyrody
93 dęby czerwone	działka nr ewid. 264 obręb geodezyjny Kuźnica skakawska - zadrzewienia przydrożne drogi wojewódzkiej Nr 450		Uchwała Nr LIV/358/2014 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie pomnika przyrody

Źródło Rejestr form ochrony przyrody prowadzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na dzień 15.02.2019 r.)

3.8.c. Obszary cenne przyrodniczo

Poza wskazanymi wyżej formami ochrony przyrody, na wyróżnienie zasługują także nie objęte prawną ochroną, aczkolwiek bardzo cenne przyrodniczo i krajobrazowo, parki podworskie w Kuźnicy Skakawskiej i Nawrotowie, stanowiące cenne enklawy w krajobrazie rolniczym, z wieloma gatunkami rzadkich i starych drzew. Kolejne cenne przyrodniczo obszary, z bogatą roślinnością bagienną, wodną i torfowiskową, będące jednocześnie miejscem rozrodu wielu gatunków płazów, to tereny w rejonie Mieczkowa, w północnej części gminy. Ten kompleks torfianek powstałych po wyeksploatowaniu złóż torfu jest jednym z najbardziej cennych ekosystemów na terenie Gminy.

Obszarami wartościowymi z przyrodniczego punktu widzenia są ponadto:

- dwa kompleksy roślinności łąkowej i bagiennej rozciągające się wzdłuż doliny Proсны, w miejscach wsięków wód podziemnych, z bardzo zróżnicowaną roślinnością bagienną, wodną i łąkową;
- jeden kompleks roślinności łąkowej w dolinie strumienia, którego największą osobliwością są łąki trzęślicowe z rosnącymi na ich terenie chronionym goździkiem

- pysznym i kukułką szerokolistną;
- jeden kompleks roślinności łąkowej i leśnej w sąsiedztwie stawów rybnych w Mieleszynie, będący obszarem siedlisk łągowych i ugrupowań łąkowych oraz będące miejscem łągowym dla chronionych gatunków ptaków.

3.9. Fauna i flora

3.9.a. Flora

Największe powierzchnie w gminie zajmują zbiorowiska roślinne silnie zantropogenizowane i ubogie (tzw. zbiorowiska synantropijne segetalne ze związku *Aperion spicie-venti*, wykształcone na niewysokiej jakości żytnich kompleksach przydatności rolniczej. Dużym zróżnicowaniem wykazały się tu natomiast zbiorowiska użytków zielonych, wśród których wyróżnić można: zespół bodziszka błotnego (*Filipendulo-Geranium palustris*), sitowia leśnego (*Scirpetum sylvaticum*), ostrożenia warzywnego (*Angelico – Cirsium oleracei*), śmiałka darniowego (*Stellario-Deschampsietum*) czy situ rozpięzłego (*Epilobio – Juncetum effusi*). Wielką osobliwością w tej grupie są łąki trzęślicowe związku *Molinietalia caeruleae*, występujące na terasie zalewowej lewobrzeżnego dopływu Proсны, biegnącego wzdłuż Teklinowa.

Stosunkowo bogata, zważywszy na fakt braku jezior, jest grupa wodnych i bagiennych zespołów roślinnych. Fitocenozy tych zespołów skupiają się głównie nad Prosną i jej dopływami, a także czasem w sąsiedztwie rowów melioracyjnych. W tej grupie wyróżnić możemy 6 zbiorowisk roślinnych: zespoły rzęśli i rzęs wodnych (*Callitricho-Lemnetum*), strzałki i jeżogłówki (*Sagittario-Sparganietum emersi*), manny fałdowanej (*Glycerietum plicatae*), manny jadalnej (*Sparganio-Glycerietum fluitantis*), rzeżuchy i potoczniaka (*Cardamino-Beruletum*) oraz trzcinnika lancetowatego (*Peucedano-Calamagrostietum canescentis*). W dolinie Proсны zinwentaryzowano występowanie zarówno gatunków roślin objętych ochroną¹, w tym:

- ochroną ścisłą:
 - Goździk pyszny (*Dianthus superbus*),
 - Rosiczka okrągłolistna (*Drosera rotundifolia*),
- ochroną częściową:
 - Kukułka (storczyk) szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*),
 - Widłak goździsty (*Lycopodium clavatum*),
 - Kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*),

jak i innych cennych stanowisk, w tym:

- Bluszczu zwyczajnego (*Hedera helix*),
- Grążela żółtego (*Nuphar luteum*),
- Płucnicy islandzka (*Cetraria islandica*),
- Konwalii majowej (*Convallaria majalis*),
- Kruszyny pospolitej (*Frangula alnus*),
- Kaliny koralowej (*Viburnum opulus*),
- Szczywołu plamistego (*Conium maculatum*),
- Głogu odgiętoszyjkowego (*Crataegus curvisepala*),

¹ zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409)

- Szczawu gajowego (*Rumex sanguineus*).

Dolina Proсны jest zatem obszarem bardzo ciekawym i zróżnicowanym dzięki: licznym starorzeczom i rowom melioracyjnym, roślinności szuwarowej, murawom zalewowym, zmienno-wilgotnym łąkom, zadrzewieniom wierzby kruchej, olszy czarnej i wierzby trójpręcikowej oraz rozległym panoramom i wnętrzom krajobrazowym.

Ważnym elementem istniejącego systemu ekologicznego są również lasy stanowiące 23,7% powierzchni miasta i gminy Wieruszów. Dominują tu bory sosnowe reprezentowane przez bór świeży oraz wilgotny, przy czym przeważają wśród nich zbiorowiska suboceanicznego boru świeżego (*Leucobryo-Pinetum*). Drzewostan buduje sosna, niekiedy z domieszką brzozy. W warstwie podszytu spotyka się świerk i dąb bezszypułkowy, wszystkie w niewielkich stopniach pokrycia. W runie występuje borówka czarna, borówka brusznica, wrzos i śmiatek pogięty oraz mszaki – rokiętnik pospolity, widłoząb falistolistny, widłoząb miotlasty. Drugim zbiorowiskiem reprezentującym bory sosnowe jest bór wilgotny *Molinio-Pinetum*, związany z ubogim podłożem i z wysokim poziomem wody gruntowej. Zajmuje one niewielkie powierzchnie wykształcone przez sosnę z domieszką świerka i brzozy brodawkowej. Podczas inwentaryzacji siedlisk przyrodniczych, wykonywanej na potrzeby *Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Przedborów na okres od 1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2020 r.*, na terenie gminy Wieruszów poza w/w siedliskami stwierdzono również występowanie:

- wyżynnego jodłowego boru mieszanego (*Abietetum Polonicum*) – który można odnaleźć w ramach wydzielenia 918c, 919f oraz 931b, 931c, 931b. Drzewostany tworzy tu jodła z sosną i dębem bezszypułkowy oraz bukiem. W domieszce spotyka się świerk, dąb szypułkowy oraz brzozę. Podszyt buduje jarząb, kruszyna, bez czarny i koralowy. W runie rosną: szczawik zajęczy, kosmatka owłosiona, narecznica krótkoostna, borówka czarna, jeżyna,
- grądu środkowoeuropejskiego (*Galio sylvatici-Carpinetum*) – występuje on ramach wydzielenia 896b. Zbiorowisko charakteryzuje się przekształconym drzewostanem, z dużym udziałem brzozy, olszy czarnej lub buka. We wszystkich warstwach drzewostanów znaczący udział ma grab. W runie rosną m. in.: turzyca leśna, turzyca palczasta, gajowiec żółty, fiołek leśny, żankiel zwyczajny, marzanka wonna i czyściec leśny,
- kwaśnych buczyny (*Luzulo pilosae-Fagetum*) – zinwentaryzowanych w ramach wydzielenia 946j. Drzewostan tworzy buk z niewielką domieszką sosny, świerka, jodły lub dębu szypułkowego. Warstwa krzewów jest słabo rozwinięta – stanowi ją głównie dąb szypułkowy i jodła. Runo tworzy: borówka czarna, kosmatka owłosiona i turzyca pigułka wata, złotowłos strojny, knotnik zwisły,
- łągów wierzbowych, topolowych, olszowych i jesionowych (*Sallcetum albo-fragllis, Populetum albae, Alnenion glutnoso-Incanae*) – które można odnaleźć w ramach wydzielenia 899n, 898f, 896a, 895a, 895b, 895c, 920f, 920h, 932c oraz 931f. Związane są one z płaskimi dolinami małych cieków wodnych, tarasami nad jeziorami, źródłiskami. Powstają w miejscach z wolnym przepływem wód. Drzewostan tworzy olsza czarna z domieszką jesionu wyniosłego i brzozy brodawkowatej. W podszyciu o różnym zwarciu rośnie jesion, wiąz szypułkowy, grab, leszczyna pospolita, kruszyna, porzeczek czarna. Bujną i zwartą warstwę zielną tworzy: śmiatek darniowy, pokrzywa, wietlica samicza, gajowiec żółty, podagrycznik pospolity, kuklik zwisły, turzyca rzadkokłosa, gwiazdnica gajowa i inne,
- torfowisk przejściowych i trzęsawiska (*przeważnie z roślinnością Scheuchzerio-*

Caricelea) – charakterystycznych dla wydzielenia 463 oraz 934b.

3.9.b. Świat zwierzęcy

Zróżnicowanie obszaru gminy wpływa dodatnio na różnorodność nie tylko świata roślinnego, ale również fauny znajdującej się na jej terenie. Obszary leśne, podmokłe, łąki, pastwiska, doliny rzeczne, bagna i torfowiska, całe to bogactwo siedlisk powoduje, że chętnie bytuje tu ponad 100 gatunków ptaków, wiele gatunków gadów i płazów oraz ssaków oraz bardzo bogaty świat owadów, w tym: kozioróg dębosz i jelonek rogacz.

Do najbardziej cennych z punktu widzenia ochrony środowiska należą występujące tu gatunki ptaków: żuraw, perkozek, czajka, kszyc, krwawodziób, bocian biały, pustułka, sowa uszata, lelek kozodój, zimorodek, słownik szary, słownik rdzawy, trzcinniczek, jarzębatka, lerka, błotniak stawowy, pliszka żółta i siwa, dudek, czajka, brzegówka, łozówka, dzięcioł duży, wilga, trzcinia i wiele innych. Wśród zwierzyny łownej spotkać można jelenia, sarnę, dziką, zającą, bażanta, dziką kaczkę, kuropatwę. Oprócz nich występuje tu wiele gatunków gadów (jaszczurka zwinka, padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata) i płazów, których ulubionym miejscem bytowania są zbiorniki wodne w okolicach Mieczkowa. Jest to miejsce rozrodu dużej ich populacji oraz bytowania żółwia błotnego. Dobrze poznana jest również hydrofauna Proсны i jej dopływów. Oprócz gatunków popularnych w rzekach tych stwierdzono obecność kilku gatunków ryb chronionych (ochrona ścisła i częściowa): kozy, różanki, śliza i piskorza. Wśród zamieszkujących rzeki bezkręgowców napotkać można na wrotki, pijawki, widłogonki, widelnice i pluskwiaki.

3.10. Zagrożenia środowiska

3.10.a. Zanieczyszczenia atmosfery

Rodzaje źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie miasta i gminy Wieruszów można podzielić na:

1. emisję punktową (pochodzącą z energetycznego spalania paliw oraz przemysłowych procesów technologicznych),
2. emisje powierzchniową (w skład której wchodzi zanieczyszczenia komunalne z: palenisk domowych, gromadzenia i utylizacji ścieków i odpadów),
3. emisję liniową (komunikacyjną, pochodzącą głównie z transportu samochodowego, kolejowego, w której poszczególne odcinki drogi rozpatrywane są jako emitery),
4. emisję z rolnictwa pochodzącą z upraw i hodowli zwierząt.

Za największego producenta emisji szkodliwych substancji, na terenie miasta i gminy Wieruszów należy uznać Pfeleiderer Prospan S.A. prowadzącego działalność w zakresie produkcji płyt drewnopochodnych. Źródłem powstawania zanieczyszczeń pyłowych i gazowych na terenie zakładu są zarówno procesy obróbki drewna, jak i źródła energetycznego spalania paliw, w tym kotły: parowe, wodne, gazowe oraz olejowe. Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie łódzkim w 2014 r.” wyemitował on do powietrza 231,4 Mg/rok zanieczyszczeń, co klasyfikowało go na jedenastym miejscu wśród wszystkich zakładów w województwie łódzkim, przy czym w porównaniu z rokiem 2005 emisja ta spadła o 555,6 Mg/rok. Zanotowany spadek był możliwy dzięki zastosowaniu szeregu rozwiązań mających na celu ochronę powietrza, w tym wyposażenie instalacji w odpylacze cyklonowe, których skuteczność waha się w granicach 90-99,0 % czy filtrów tkaninowych o wydajności sięgającej 99,0%. Zakład posiada pozwolenie zintegrowane,

wydane przez Starostę Powiatu Wieruszowskiego w dniu 30 czerwca 2015 r. Nr AS.6222.1.2015 w sprawie „*Udzielenia pozwolenia zintegrowanego dla instalacji do produkcji płyt drewnopochodnych – płyt wiórowych o zdolności produkcji ponad 600 m³ na dobę (...)*”, w ramach którego szczegółowo określono rodzaj i maksymalną ilość substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza w ramach normalnego funkcjonowania instalacji.

Istotnym źródłem zagrożenia, zwłaszcza dla terenów zurbanizowanych na terenie miasta i gminy Wieruszów, jest również emisja powierzchniowa, w wyniku której do powietrza wprowadzane są duże ilości pyłu zawieszonego PM₁₀, a także: dwutlenku siarki, tlenku azotu, sadzy, tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Jest ona szczególnie uciążliwa w okresie grzewczym wśród zwartej zabudowy, która utrudnia proces rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń. Procesy te pochodzą zarówno z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z palenisk domowych jak i komunalnych i spółdzielczych kotłowni. Na podstawie rocznych ocen jakości powietrza z lat 2011-2014 tylko w jednym roku spośród badanych stwierdzono równoczesne wystąpienie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM₁₀ i poziomu docelowego benzo-a-pirenu w pyłe PM₁₀ (ocena roczna za 2014 r.). W pozostałych latach oceny wskazywały na występowanie na terenie Wieruszowa przekroczenia tylko jednego z tych kryteriów oceny jakości powietrza (poziom docelowy benzo-a-pirenu).

W celu poprawy jakości powietrza, gmina zachęca mieszkańców do korzystania z paliw proekologicznych, w tym gazu ziemnego, który jest dostępny w ciągu głównych ulic oraz na osiedlach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w mieście Wieruszów. W celu poprawy jakości powietrza, gmina zachęca mieszkańców do korzystania z paliw proekologicznych, w tym z sieci gazu ziemnego, który jest dostępny w ciągu głównych ulic oraz na osiedlach domków jednorodzinnych w mieście Wieruszów. Wybudowany w 2014 r. nowy odcinek sieci ciepłej od ulicy Jana Pawła II do ul. b-pa Stefana Bareły w Wieruszowie o długości 1217,09 m umożliwił podłączenie się nowych odbiorców i zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza pochodzących z palenisk domowych.

Rada Miejska w Wieruszowie uchwałą Nr XII/81/2015 z dnia 30 lipca 2015 r. przyjęła do realizacji „Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Wieruszów” obejmujący całość obszaru geograficznego gminy. Plan koncentruje się na działaniach niskoemisyjnych i efektywnie wykorzystujących zasoby, poprawie efektywności energetycznej, wykorzystywaniu OZE, czyli wszystkich działań mających na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza w tym pyłów, dwutlenku siarki, tlenków azotu i emisji CO₂ w gminie. W celu osiągnięcia wskazanych w „Planie...” założeń zawarto szereg działań pogrupowanych w zadania:

2. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Wieruszów,
3. Termomodernizacja budynków mieszkalnych na terenie gminy,
4. Rozbudowa istniejących osiedlowych sieci ciepłowniczych wraz z budową przyłączy do budynków,
5. Modernizacja źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na terenach wiejskich gminy Wieruszów,
6. Budowa budynku niskoenergetycznego z przeznaczeniem pod mieszkania socjalne lub komunalne,
7. Budowa niskoenergetycznego basenu przy Gimnazjum nr 1 w Wieruszowie.

Trasy komunikacyjne, w tym przede wszystkim: droga ekspresowa S8, dawna droga krajowa 8 oraz droga wojewódzka 450 ze względu na duże natężenie ruchu, stanowią także ważne źródło zanieczyszczeń. Ponieważ znajdują się one nisko nad ziemią, problem ten

występuje przede wszystkim w najbliższym otoczeniu dróg, a ich wpływ na jakość powietrza maleje wraz z odległością. Szkodliwe substancje pochodzące ze spalania paliw w komunikacji samochodowej, stanowią źródło zanieczyszczenia zarówno powietrza, jak i gleb, a w konsekwencji również wód powierzchniowych i podziemnych na skutek wymywania zanieczyszczeń z powierzchni gruntu.

3.10.b. Stan wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich główne źródła zagrożenia

Spośród wszystkich cieków powierzchniowych znajdujących się na terenie gminy Wieruszów trzy z nich, w tym: Prosna, Niesób i dopływ z Brzezin, objęte zostały badaniami wykonywanymi w ramach sieci monitoringu operacyjnego wód powierzchniowych województwa łódzkiego w 2014 r. W ramach badanych jednolitych części wody² ocenie poddano: stan/potencjał ekologiczny, jego stan chemiczny oraz stan. Zgodnie z obowiązującymi przepisami stan/potencjał ekologiczny klasyfikuje się na podstawie zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych, hydromorfologicznych do jednej z pięciu klas:

- I – oznacza stan/potencjał ekologiczny maksymalny,
- II – oznacza stan/potencjał ekologiczny dobry,
- III – oznacza stan/potencjał ekologiczny umiarkowany,
- IV – oznacza stan/potencjał ekologiczny słaby,
- V – oznacza stan/potencjał ekologiczny zły.

Stan chemiczny badany na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód dzieli się na:

- dobry - oznacza stan chemiczny wymagany do spełnienia celów środowiskowych ustalonych dla jednolitej części wód powierzchniowych, zgodnie z ustawą Prawo wodne,
- poniżej dobrego - jeżeli jeden lub więcej wskaźników chemicznych nie osiąga zgodności ze środowiskowymi normami jakości,

Stan jednolitej części wód określa się jako:

- dobry – w przypadku gdy dana JCW osiąga przynajmniej dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny,
- zły – w każdym innym przypadku niż wymieniony powyżej.

Wyniki badań jednolitych części wody zlokalizowanych na terenie gminy Wieruszów przedstawia poniższa tabela:

Nazwa JCW	Nazwa pkt. pomiarowo-kontrolnego	JCW	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydroforologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Potencjał ekologiczny	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan	
Prosna od Wyderki do Brzeżnicy	Prosna Mirków	-	silnie zmieniona	II	II	II	dobry	-	dobry	dobry

² **jednolite części wód powierzchniowych** rozumiane są jako *oddzielne, znaczące elementy wód powierzchniowych, takich jak rzeka lub jej część, jezioro, inne zbiorniki wodne, itp., które dzielą się na naturalne, silnie zmienione i sztuczne*

Dopływ spod Brzezin	Dopływ spod Brzezin - Mieleszynek	naturalna	III	I	I	-	umiarko- -wany	-	zły
Niesób od Dopływu z Krążkowych do ujścia	Niesób - Kuźnica Skakawska	silnie zmieniona	II	II	II	dobry	-	-	zły

Źródło: Zestawienie tabelaryczne oceny jednolitej części wód powierzchniowych w województwie łódzkim za 2014 rok

Dwie spośród monitorowanych rzek (Prosna od Wyderki do Brzeźnicy oraz Niesób od dopływu z Krążkowych do ujścia) charakteryzowało się dobrym potencjałem ekologicznym, tj. spełniało wymagania elementów biologicznych, wartości fizykochemicznych (temperatury, pH, zawartości substancji biogennej) jak dla dobrego potencjału ekologicznego oraz nie przekraczało ustanowionych dla tej grupy poziomów stężenia specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych. Umiarkowany stan ekologiczny posiadał natomiast dopływ spod Brzezin.

Charakterystykę jednolitych części wód powierzchniowych wyznaczonych w granicach gminy zgodnie z „Planem gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz. U. z 2016 r. 1967) przedstawia poniższa tabela.

Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych						
nazwa JCW (krajowy kod Jednolitej części wód powierzchniowych)	status	ocena aktualnego stanu	zakładany cel środowiskowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	derogacje	uzasadnienie derogacji
Niesób od Dopływu z Krążkowych do ujścia (RW60001718429)	silnie zmieniona część wód	zły	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	zagrożona	przedłużenie terminu osiągnięcia celu; brak możliwości technicznych;	Brak możliwości technicznych, W zlewni występują presje: nierozpoznana presja, presja komunalna. W programie działania zaplanowano działania podstawowe, obejmujące uporządkowanie gospodarki ściekowej, które są wystarczające, aby zredukować tę presję w zakresie wystarczającym dla osiągnięcia dobrego stanu. Z uwagi jednak na czas niezbędny do wdrożenia działań, a także okres niezbędny, aby działania przyniosły wymierne efekty, dobry stan będzie mógł być osiągnięty do roku 2021.
Brzeźnica (RW600017184312)	naturalna część wód	zły	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	zagrożona	przedłużenie terminu osiągnięcia celu; brak możliwości technicznych; dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami

						monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie rzeczywistego stanu zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
Struga Zamość (RW600017184314)	naturalna część wód	zły	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	zagrożona	przedłużenie terminu osiągnięcia celu; brak możliwości technicznych; dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie rzeczywistego stanu zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
Dopływ z Jutrkowa (RW600017184316)	naturalna część wód	zły	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	zagrożona	przedłużenie terminu osiągnięcia celu; brak możliwości technicznych; dysproporcjonalne koszty	Brak możliwości technicznych oraz dysproporcjonalne koszty. Z uwagi na niską wiarygodność oceny i związany z tym brak możliwości wskazania przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu brak jest możliwości zaplanowania racjonalnych działań naprawczych. Zaplanowanie i wdrożenie jakichkolwiek działań będzie generowało nieuzasadnione koszty. W związku z prowadzonymi w latach 2014-2015 badaniami monitoringowymi możliwe będzie w roku 2016 przeprowadzenie rzeczywistego stanu zagrożenia JCWP. W przypadku potwierdzenia złego stanu wprowadzone zostanie działanie mające na celu rozpoznanie jego przyczyn. Takie etapowe postępowanie pozwoli na

						racjonalne zaplanowanie niezbędnych działań i zapewnienie ich wymaganej skuteczności.
Torzeniecki Rów (RW600017184332)	naturalna część wód	dobry	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	niezagrożona	brak	brak
Dopływ spod Brzezin (RW6000171841949)	naturalna część wód	zły	osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	zagrożona	przedłużenie terminu osiągnięcia celu	Brak możliwości technicznych. W zlewni JCWP nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakości. Konieczne jest dokonanie szczegółowego rozpoznania przyczyn w celu prawidłowego zaplanowania działań naprawczych. Rozpoznanie przyczyn nieosiągnięcia dobrego stanu zapewni realizację działań na poziomie krajowym: Utworzenie krajowej bazy danych o zmianach hydromorfologicznych. Przeprowadzenie pogłębionej analizy presji pod kątem zmian hydromorfologicznych. Opracowanie dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania oraz Opracowanie krajowego programu renaturalizacji wód powierzchniowych.
Prosna od Wyderki do Brzeżnicy (RW600019184311)	silnie zmieniona część wód	dobry	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	niezagrożona	brak	brak
Prosna od Brzeżnicy do Strugi Kraszewickiej (RW600019184359)	silnie zmieniona część wód	dobry	osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego	niezagrożona	brak	brak

W przypadku wód powierzchniowych zagrożenie ich jakości wynika przede wszystkim z charakteru zagospodarowania terenu gminy, jego właściwości fizykochemicznych, a także charakteru ognisk zanieczyszczeń, za które uznać należy takie efekty działalności człowieka prowadzące do zmian własności fizycznych, chemicznych oraz biologicznych, obniżających walory jakościowe wód. Na terenie gminy za główne źródło zanieczyszczeń należy uznać:

- ścieki odprowadzane w zorganizowany sposób systemami kanalizacyjnymi, pochodzące głównie z zakładów przemysłowych i z aglomeracji miejskiej w Wieruszowie - obowiązujące regulacje prawne, zabraniają bezpośredniego odprowadzania nieczystości do wód i do ziemi oraz określają warunki, jakie muszą spełniać ścieki przed ich wprowadzeniem do w/w elementów, nie mniej jednak ich emisja do środowiska wodnego nie zostaje bez wpływu na jego stan. I tak w roku 2013 z trzech największych zlokalizowanych na terenie gminy Wieruszów oczyszczalni ścieków odprowadzono do Prozny łącznie 740 341 m³ ścieków (w tym: przemysłowych i komunalnych).

Szczegółowe informacje dotyczące przedmiotowych oczyszczalni przedstawia poniższa tabela.

Jednostka	Zarządzający	Rodzaj oczyszczalny	Odbiornik ścieków	JCW	ilość ścieków odprowadzonych w 2013 r. [m ³ /rok]
miejska oczyszczalnia ścieków	Przedsiębiorstwo Komunalne S.A. w Wieruszowie	mechaniczno-biologiczna	Prosna km 140,1	Prosna od Wyderki do Brzeźnicy	602075
zakładowa oczyszczalnia ścieków	Pfleiderer Prospan S.A. w Wieruszowie	mechaniczna	wylot W1 rów melioracyjny „0” km 1,022, Prosna km 144,6	Prosna od Wyderki do Brzeźnicy	78086
zakładowa oczyszczalnia ścieków	Pfleiderer Prospan S.A. w Wieruszowie	mechaniczno-biologiczna	wylot W2 rów melioracyjny km 2,4, Prosna km 144,6	Prosna od Wyderki do Brzeźnicy	60180

Źródło Wykaz oczyszczalni ścieków na terenie województwa łódzkiego o emisjach zanieczyszczeń do wód lub do ziemi powyżej 5m³/d w 2013 r.

- dysproporcja między systemem wodociągowym i kanalizacyjnym - do wodociągu gminnego przyłączone są 3482 budynki mieszkalne i zbiorowego zamieszkania, do sieci kanalizacji sanitarnej 2444. W wyniku różnic między długością sieci wodociągowej i długością sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich nadal częstym procederem jest odprowadzanie ścieków surowych do rowów przydrożnych lub wywożenie zawartości szamb przydomowych w miejsca niedozwolone,
- zanieczyszczenia wprowadzane razem z wodami opadowymi, pochodzące z utwardzonych obszarów miejskich: parkingów, terenów przemysłowych, handlowych oraz wymywane z powietrza,
- spływy powierzchniowe z tras komunikacyjnych,
- spływy powierzchniowe z terenów pól uprawnych, na których stosowane są nawozy mineralne i chemiczne środki ochrony roślin. Zawierają one znaczne ilości miogenów odpowiedzialnych za powstawanie deficytu tlenowego w wodzie poprzez nadmierny rozwój glonów, co może prowadzić do eutrofizacji zbiorników wodnych.

Monitoring wód podziemnych pozwala na obserwację zmian chemizmu i zasobów ilościowych wód podziemnych oraz sygnalizowanie pojawiających się zagrożeń. Ma to na celu wspomaganie działań, zmierzających do ograniczenia wpływu czynników antropogenicznych na wody podziemne, które ze względu na swą wysoką jakość i potencjalne zasoby, stanowią ważne źródło zaopatrzenia w wodę. Celem monitoringu regionalnego wód podziemnych jest badanie stanu chemicznego wód podziemnych w poszczególnych ujęciach (punktach pomiarowo-kontrolnych), śledzenie długookresowych trendów zmian jakości jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) oraz sygnalizacja zagrożeń na terenie województwa łódzkiego.

Gmina Wieruszów znajduje się w zasięgu Jednolitej Części Wód Podziemnych JCWPd Nr 81 (krajowy kod jednostki GW600081). Charakterystykę zgodnie z „Planem

gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (Dz. U. z 2016 r. 1967) przedstawia poniższa tabela.

Charakterystyka jednolitej części wód podziemnych						
kod JCWPd	ocena stanu		zakładany cel środowiskowy	ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	derogacje	uzasadnienie derogacji
	ilościowy	chemiczny				
GW600081	dobry	dobry	dobry stan ilościowy dobry stan chemiczny	niezagrożona	brak	brak

Na terenie gminy, w ramach sieci monitoringu wód podziemnych województwa łódzkiego, znajduje się 1 punkt badawczy monitoringu diagnostycznego zlokalizowany w Wieruszowie. Ocenę wód dokonano w 2014 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896), według której wody podziemne możemy zakwalifikować do 5 klas jakości:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadawalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Charakterystykę jakości wód podziemnych wraz z określeniem klasy czystości przedstawiono w poniższej tabeli

Miejscowość	Stratygrafia	Klasa czystości	Wskaźniki decydujące o klasie
Wieruszów	czwartorzęd	II	temperatura – 10,4°C, NO ₃ – 24,7 mg/l, NO ₂ – 0,072 mg/l, Mn – 0,372 mg/l, Ni – 0,01 mg/l. SO ₄ – 66,1 mg/l, Ca – 85,1 mg/l, HCO ₃ – 209 mg/l, Fe – 0,69 mg/l

Źródło Ocena jakości wód podziemnych w punktach badawczych monitoringu diagnostycznego w 2014 roku w województwie łódzkim

W w/w badanym punkcie kontrolnym wody ujmowane z pokładów czwartorzędowych charakteryzowały się dobrą jakością, o niewielkiej podwyższonej zawartości niektórych elementów fizykochemicznych pochodzących z naturalnych procesów – ich obecność nie wykazuje istotnego oddziaływania antropogenicznego.

3.10.c. Hałas

Jednym z bardziej determinujących czynników jakości środowiska jest hałas rozumiany jako *dźwięki niepożądane, uciążliwe, szkodliwe. Może on wywierać niekorzystny wpływ na zdrowie człowieka, świat zwierzęcy i roślinny, a jego szkodliwość zależy od natężenia, częstotliwości, charakteru zmian w czasie, długotrwałości działania.* Hałas występuje powszechnie, zwłaszcza wzdłuż tras komunikacyjnych, obiektów przemysłowych i usługowych o charakterze wytwórczym.

Na terenie gminy nie ma stałego punktu pomiarowego, jednak można przyjąć, że głównym jego źródłem jest:

1. hałas drogowy, uzależniony od wielu czynników, w tym m.in.:
 - od układu drogowego,
 - natężenia i struktury ruchu,

- średniej prędkości strumienia pojazdów,
- stanu technicznego nawierzchni,
- stanu technicznego pojazdów.

Największe zagrożenie hałasem stwarza droga ekspresowa S-8 oraz droga wojewódzka Nr 482. Brak jest informacji dotyczących natężenia ruchu na drodze ekspresowej S-8, nie mniej jednak zgodnie z prognozą ruchu zawartą w „Raportie w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej S8 Syców – Kępno – Sieradz – A1(Łódź), odcinek: Syców – Kępno – Wieruszów – Walichnowy” wartości te będą przedstawiać się następująco:

Odcinek	pojazdów ogółem [pojazdów/dobę]	dzień[pojazdów/godzinę]		noc [pojazdów/godzinę]	
		pojazdy lekkie	pojazdy ciężkie	pojazdy lekkie	pojazdy ciężkie
rok oddania trasy do użytkowania					
Kępno-Wieruszów	20100	814	216	276	176
Wieruszów-Walichnowy	15388	558	230	211	135
rok 2031					
Kępno-Wieruszów	31100	1259	335	427	273
Wieruszów-Walichnowy	29122	1035	457	400	256

Źródło Raport w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej S8 Syców – Kępno – Sieradz – A1(Łódź), odcinek: Syców – Kępno – Wieruszów – Walichnowy

W celu określenia wpływu eksploatacji drogi S8 na zmianę klimatu akustycznego terenów do niej przyległych wykonano szczegółowe obliczenia, w których poza istniejącym zagospodarowaniem uwzględniono również ruch od dróg znajdujących się w jej najbliższym sąsiedztwie. Wartości poziomu mocy akustycznej od przedmiotowej drogi, przedstawia poniższa tabela:

Odcinek	moc akustyczna L _w [dB]			
	rok oddania trasy do użytkowania		rok 2031	
	dzień	noc	dzień	noc
Kępno-Wieruszów	90,8	88,6	92,7	90,5
Wieruszów-Walichnowy	90,3	87,5	93,2	90,2

Źródło Raport w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięcia polegającego na budowie drogi ekspresowej S8 Syców – Kępno – Sieradz – A1(Łódź), odcinek: Syców – Kępno – Wieruszów – Walichnowy

Dzięki zastosowaniu ekranów akustycznych, zgodnie z dokonanymi prognozami we wszystkich punktach badawczych zlokalizowanych na terenie gminy Wieruszów, zarówno w roku oddania trasy S8 jaki i w 2031 r. zostaną zachowane dopuszczalne poziomy hałasu określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 r. poz. 112).

Ponieważ brak jest aktualnych danych dotyczących natężenia ruchu na dawnej drodze krajowej Nr 8 (dostępne wyniki pomiarów natężenia ruchu dotyczą roku 2010 czyli okresu

przed oddania do użytkowania drogi ekspresowej S-8), nie można określić warunków akustycznych panujących w jej otoczeniu. Nie mniej od wielu lat tereny chronione akustycznie, zlokalizowane w jej sąsiedztwie, pomimo zastosowanych zabezpieczeń akustycznych, borykały się z problemem przekroczenia poziomów dopuszczalnych hałasu w środowisku.

2. hałas kolejowy – pod pojęciem którego rozumie się *hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych*. Zagrożenie hałasem wynikające z eksploatacji szlaku kolejowego jest znacząco odczuwalne szczególnie w najbliższym otoczeniu torowisk. O poziomie hałasu na obszarach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych decydują takie czynniki jak:

- natężenie ruchu,
- ilość pociągów towarowych (w ogólnej liczbie składów pociągów),
- prędkość i płynność ruchu pociągów,
- położenie torów,
- stan techniczny taboru kolejowego oraz torowiska,
- ukształtowanie terenu, przez który przebiega linia kolejowa,
- odległość pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru.

Przez środek gminy przebiega linia kolejowa nr 181 relacji Herby Nowe-Wieluń-Oleśnica, która może być uciążliwa zwłaszcza dla osób mieszkających w jej sąsiedztwie.

3. hałas przemysłowy – wpływ na klimat akustyczny w mieście mają przede wszystkim zakłady przemysłowe i inne podmioty gospodarcze (małe przedsiębiorstwa i zakłady rzemieślnicze), zlokalizowane często wśród zabudowy mieszkalnej. Te ostatnie są źródłem hałasu stwarzającego uciążliwości lokalne, głównie dla okolicznych mieszkańców. Największy podmiot gospodarczy w gminie - firma Pfeleiderer Prospan S.A., na terenie którego funkcjonuje szereg urządzeń będących źródłem hałasu, w tym: wentylatory, cyklony, prasy oraz inne instalacje związane z produkcją płyt drewnopochodnych, ze względu na znaczne oddalenie od terenów chronionych akustycznie (najbliżej usytuowana zabudowa zagrodowa znajduje się około 630-650 m od granic zakładu), nie stanowi zagrożenia dla ludzi. Potwierdza to analiza akustyczna wykonana w 2014 r. dołączona do wniosku „W sprawie udzielenia pozwolenia zintegrowanego”, która wykazała, iż użytkowanie instalacji nie powoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

3.10.d. Pole elektromagnetyczne

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są systemy wytwórcze i przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, urządzenia diagnostyczne, terapeutyczne, urządzenia przemysłowe i urządzenia użytku domowego, słowem - promieniowanie to występuje powszechnie w środowisku. Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. W gminie Wieruszów do sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących potencjalne zagrożenie dla środowiska należą:

- linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Wieruszów-Wieluń,
- linia elektroenergetyczna 110 kV relacji Kępno-Wschód Wieruszów,
- stacja elektroenergetyczna 110/15kV GPZ Wieruszów,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiowa stacja nadawcza PSN „WIERUSZÓW”,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne wykorzystywane w przemyśle, ośrodkach medycznych, policji, straży pożarnej.

3.10.e. Osuwanie się mas ziemnych

Na terenie gminy nie występują obszary, na których mogą wystąpić zjawiska związane z osuwaniem się mas ziemnych.

3.10.f. Zagrożenie powodziowe

W środkowej części gminy, w dolinie rzeki Proсны, występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zostały one wskazane na rysunku Studium w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego sporządzone dla rzeki Proсны. Wrysowane zostały granice obejmujące obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (1%) oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (10%). Sposób zagospodarowania wskazanych obszarów musi uwzględniać przepisy Prawa Wodnego, a w szczególności obowiązujące zakazy.

Dodatkowo w oparciu o gminne materiały planistyczne wyznaczono obszary narażone na lokalne podtopienia. Obejmują one południowo-zachodnią część gminy w dolinie rzeki Niesób. Okresowo, szczególnie w przypadku nawałnych opadów lub przyspieszonych roztopów, w ich zasięgu może dochodzić do lokalnych podtopień. Zjawisko to ma charakter okresowy i jest charakterystyczne zwłaszcza dla okresu przedwiośnia. W celu zminimalizowania szkód powstałych w wyniku podtopień należy regularnie dbać o sprawność urządzeń melioracyjnych, które są jednym z elementów systemu infrastruktury zapobiegających powodziom.

Minimalizacji potencjalnego zagrożenia dla ludzi oraz wartościowych dóbr materialnych ze strony wód powodziowych może ponadto służyć realizacja zbiorników retencyjnych określonych w „Programie małej retencji województwa łódzkiego”.

3.10.g. Zagrożenie poważną awarią przemysłową

Na terenie gminy funkcjonuje jeden zakład przemysłowy zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych. Jest to zakład produkcyjny Plfeiderer Propan S.A.

Przyczynami wystąpienia potencjalnych awarii mogą być:

- niedopatrzienia lub niewłaściwa obsługa urządzeń technologicznych,
- niewłaściwa eksploatacja i konserwacja urządzeń,
- naturalne zużycie materiału,
- ukryte wady techniczne.

W latach 2011-2014 (stan na 14.04.2014r.) na terenie Gminy Wieruszów nie miały miejsca poważne awarie przemysłowe³.

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wieruszów na lata 2013 – 2016 z perspektywą do 2023 r.

4. Stan dziedzictwa kulturowego

4.1. Rys historyczny

Najstarsze ślady pobytu człowieka na ziemiach położonych w sąsiedztwie doliny Proсны datowane mogą być znaleziskami archeologicznymi, należącymi do tzw. kultury z liściakami (schyłkowy paleolit, 13000 - 8000 lat p.n.e.). Osadnictwo rozwijało się tu również w okresie mezolitu (8000 - 4000 lat p.n.e.), a także w okresie późniejszym, już w formie rolniczej (środkowy neolit: 3300 - 2400 lat p.n.e.; późny neolit: 2400 - 1800 lat p.n.e.). W rejonie Wieruszowa oraz w okolicy Kuźnicy Skakawskiej odnaleziono także liczne ślady osadnictwa starszej epoki brązu (do 1300 lat p.n.e.), w tym naczynia z brązu. Rozwój bardziej rozbudowanej sieci osadniczej związany był z tzw. kulturą łużycką (skąd pochodzi osada obronna w Wieruszowie - Podzamczu i cmentarzysko w Kuźnicy Skakawskiej) oraz z epoką brązu i wcześniejszą epoką żelaza (1300-400 lat p.n.e.). Na terenie gminy udokumentowano również osadnictwo z okresu lateńskiego (350 lat p.n.e. do 10 r. n.e.) oraz z okresu wpływów rzymskich, kiedy to wzdłuż Proсны biegł szlak bursztynowy, czego dowodem są liczne naczynia pochodzące z tzw. kultury przeworskiej (datowane zarówno na okres wczesno jak i późnorzymski). Można odnaleźć tu również ślady wczesnego okresu wędrówek ludów z 10 – 450 r. n.e.

Już na początku XIV w. na wyspie pomiędzy ramionami Proсны, istniał gród obronny, a później zamek. Następnie na lewym brzegu rzeki, na podgrodziu, powstała osada targowa. Z okresu tego (1348 r.) pochodzi najdawniejszy, pewny zapis nazwy miejscowości (Wierusow). W 1368 r. na przeciwnym brzegu Proсны lokowane zostało miasto, wymieniane w źródłach pisanych jako Nowy Wieruszów (Nova Wierusow). Przejęło ono funkcje starej osady, nazywanej następnie Stary Wieruszów (Wierusow Antiqua). W odróżnieniu od innych miast Wieruszów był miastem prywatnym, szlacheckim. Jego założycielem był rycerski ród Wieruszów, który przybył na te tereny pod koniec XIII wieku, prawdopodobnie z Niemiec lub ze Śląska. Pierwszym właścicielem miasta był Bernard Wierusz - sędzia ziemi wieluńskiej, który poza Wieruszowem i zamkiem Kopanicą dziedziczył kilka wsi. To właśnie jemu i jego synowi Bieniaszowi zawdzięczamy ufundowanie w 1401 r. klasztoru paulinów z drewnianymi kościółkami św. Ducha i Nawiedzenia Najświętszej Matki. W wyniku walk o tron czeski i węgierski w 1442 r. miasto uległo częściowemu zniszczeniu. W wieku XV następuje silny rozwój urbanistyczny Wieruszowa - od 1464 r. posiadał on szpital z własnym budynkiem, co świadczyło o jego wysokim statusie. Po pożarze w 1497/1498 r. miasto zostało lokowane na prawie niemieckim (za sprawą Andrzeja Wieruszowskiego syna ówczesnych właścicieli). W XVI w. Wieruszów stał się ważnym centrum regionalnym szkolnictwa i kultury - istniała tu szkoła parafialna, a w okresie Reformacji - szkoła innowierców. W XVII w. pomimo rozwoju grodu jako ośrodka rzemiosła (zwłaszcza sukiennictwa i piwowarstwa) i handlu (znajdowała się tu komora celna przy granicy ze Śląskiem, przez którą pędzono stada bydła z Rusi na Śląsk, a z Wrocławia przewożono towary do Polski), następował jego stopniowy upadek. Przyczyniły się do tego wojny szwedzkie oraz wielki pożar z 1696 r. W doświadczonym licznymi kataklizmami mieście wzmocnieniu ulega za to funkcja rolnicza - odbywały się tu cotygodniowe targi oraz dwa jarmarki w roku. W 1783 r. Wieruszów był zamieszkały przez 574 osób, natomiast w jego granicach znajdowało się: 176 budynków, 40 stodół, 2 młyny wodne i 15 żydowskich kramów. Do włości wieruszowskich należały wówczas także wsie Mirków, Dobrodział, Dobrygość, Zmyślona, Kuźnica, Skoków i Podzamcze. Do okresu rozbiorów Wieruszów znajdował się w województwie sieradzkim. Kolejny etap w dziejach

grodu nad Prosną stanowiły rozbiory. W 1815 r. na podstawie decyzji Kongresu Wiedeńskiego ustalona na rzece Prośnie granica rozdzieliła miejscowość na dwie części. Część zachodnia zwana Podzamczem znalazła się w zaborze pruskim, a część wschodnia w Królestwie Polskim. Podział na Wieruszów i Podzamcze przetrwał do 1953 r. Podzamcze, dzisiejsza lewobrzeżna część miasta, do 1920 r. nosiła nazwę Wilhelmsbrück (most Wilhelma). Lata obcego panowania odcisnęły swe piętno na jego charakterze i kształcie. Zgodnie z pruskim podziałem administracyjnym Podzamcze leżało na zachodnim krańcu powiatu kępińskiego. Było tu przejście graniczne i komora celna. Przełomowym momentem dla rozwoju gospodarczego była budowa linii kolejowej, która połączyła Podzamcze z Wrocławiem. Budowa ta, w duży stopniu, zwiększyła wymianę handlową pomiędzy przedsiębiorcami z prawej i lewej strony Prozny. W 1816 r. Wieruszów na kilkadziesiąt lat stał się powiatem. W 1870 r. utracił prawa miejskie, które odzyskał dopiero w 1919 r. Wiek XIX to także duży upadek gospodarczy miejscowości, którego dochody w 1819 r. wynosiły 1617 ówczesnych złotych, a ludność utrzymywała się tylko z rolnictwa. Wielkich zniszczeń dokonała I i II wojna światowa. W 1919 r. został zburzony przez oddziały Grenzschtuzu zamek wieruszowski. W tym samym roku w pobliżu Podzamcza toczono walki z wojskami niemieckimi, w czasie powstania wielkopolskiego. W końcowej fazie walk znalazł się on na linii frontu południowego ponosząc, w ten sposób, straty podczas ostrzału artyleryjskiego. 29 kwietnia 1919 r. Podzamcze zajęli Polacy, a w rok później 18 stycznia 1920 r. weszło ono w skład Rzeczypospolitej. W czasie II wojny światowej mieszkańcy Wieruszowa stawili opór wkraczającym wojskom niemieckim. W odwet za to 1 września 1939 r. hitlerowcy spalili 20 domów na terenie Podzamcza i zamordowali 19 osób. W dwóch następujących dniach rozstrzelano 58 Polaków i Żydów. W 1945 r. ludność miejscowości wynosiła zaledwie 2000 osób, a jego zabudowa była zniszczona w 60%. W latach 1941-1942 istniało tu getto żydowskie. W wyniku wojny ludność miasta zmniejszyła się o 63%. Wyzwolenie przynieśli 19 stycznia 1945 r. czołgiści Trzeciej Armii Pancerniej gen. Pawła Rybałki. Po wojnie miasto powoli, ale systematycznie rozbudowało się. Dominował tu przemysł drzewny oraz liczne zakłady innych branż, a także firmy produkcyjno-handlowe. Zakłady Pfeiderer Prospan S.A. uruchomione zostały w 1977 r., jako jedne z największych tego typu w kraju. Równolegle kształtowała się także wczesna tradycja produkcji odzieży „Wólczanka” - Zakład Produkcyjny w Wieruszowie uruchomiono w 1965 r. oraz produkcji mebli (fabryka mebli "Helvetia", uruchomiona w 1991 r., a także liczne, mniejsze zakłady). Miasto stało się także lokalnym centrum oświaty i kultury.

W okresie powojennym początkowo teren miasta i gminy znajdował się na obszarze powiatu wieluńskiego, w województwie łódzkim (do 1954 r.). Z powiatu wieluńskiego został następnie wydzielony powiat wieruszowski. W 1955 r., w wyniku podziału administracyjnego, powstaje powiat wieruszowski, a Wieruszów uzyskuje rangę jego siedziby. W 1973 r. przyłączono do Wieruszowa Podzamcze Wieruszowskie, które dotąd należało do powiatu kępińskiego, w województwie poznańskim. W latach 1975-1998 gmina Wieruszów należała do województwa kaliskiego. Po reformie podziału administracyjnego kraju, przeprowadzonej w 1999 r., utworzony został powiat wieruszowski, należący do województwa łódzkiego.

4.2. Obiekty objęte ochroną

Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej, a kształtowanie środowiska kulturowego powinno generować rozwój innych dziedzin życia regionu (np. turystykę i rekreację, osadnictwo, leśnictwo, rolnictwo). Obiekty kultury

materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadania im odpowiednich funkcji użytkowych.

W studium uwzględnia się w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru,
- zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- obszarów i obiektów objętych ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

4.2.a. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru

Lp.	Lokalizacja	Obiekt	Ulica/Nr	Data	Nr i data wpisu do rejestru
1.	Cieszęcin	zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Wojciecha – kościół parafialny	15	1789 r.	Nr 293-XIV-72 z 18.08 1949 r. oraz Nr 322 z 30.12.1967 r.
2.	Cieszęcin	stanowisko archeologiczne Cieszęcin 8 (45 na 75-39 AZP) cmentarzisko kurhanowe kultury trzcinieckiej,		II okres epoki brązu	1097/A z dnia 10.04.1972 r.
3.	Wieruszów	układ urbanistyczny	w granicach ulic: Sportowa, Nowa, Świerczewskiego, Waryńskiego, Kopernika, Dąbrowskiego	pierwotnie XIV w.	Nr 671/A z 15.04.1993 r.
4.	Wieruszów	zespół klasztorny O.O. Paulinów - kościół p.w. Św. Ducha	Dąbrowskiego 12	1676 r., przebud. 1880	Nr 988 z 30.12.1967 r.
5.	Wieruszów	zespół klasztorny O.O. Paulinów - klasztor	Dąbrowskiego 12	1676 r.,	Nr 989 z 30.12.1967 r.
6.	Wieruszów	cmentarz żydowski		prawd. XVIII w.	Nr 749A
7.	Kuźnica Skakawska	zespół kościoła p.w. Św. Rocha – kościół		1746 r.	Nr 127/A
8.	Wyszanów	kościół parafialny p.w. św. Michała Archanioła		1842	Nr 990 z 20.12.1967 r.

4.2.b. Obszary objęte ochroną na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujące plany miejscowe ustalają dla poszczególnych terenów różne zasady ochrony oraz sposób zagospodarowania dóbr kultury.

1. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w obrębach Chobanin i Pieczyska, przyjęty uchwałą Nr XXXVI/289/2005 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 21 grudnia 2005 r., miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części działki nr 579/2 w Kuźnicy Skakawskiej, przyjęty uchwałą Nr XXXVI/288/2005 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 21 grudnia 2005 r. oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru ulicy wewnętrznej w rejonie ulicy Podzamcze w Wieruszowie, przyjęty uchwałą Nr XI/65/2007

Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 21 maja 2007 r., miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru ulicy wewnętrznej dla rejonu ulicy ks. Augustyna Kordeckiego w Wieruszowie, przyjęty uchwałą Nr XVI/98/2007 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 6 listopada 2007 r. ustalają następujące zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury współczesnej: „w razie natrafienia na obiekty archeologiczne należy przerwać prace, teren zabezpieczyć i niezwłocznie powiadomić odpowiednie służby wojewódzkiego konserwatora zabytków, a następnie przystąpić od archeologicznych badań ratowniczych”.

2. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w mieście Wieruszów w rejonie terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica oraz ulicy Warszawskiej cz.II, przyjęty uchwałą Nr XXVI/174/2012 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 15 listopada 2012 r. wyznacza strefy ochrony konserwatorskiej „W” obejmującej stanowisko archeologiczne zidentyfikowane w ramach badań powierzchniowych AZP jako osadnictwo kultury polskiej z XIV-XV w. i zaewidencjonowane jako Wieruszów 10 (stan. 13 na 76-39 AZP) i „OW” obejmującej fragment obszaru ze znacznymi istniejącymi lub potencjalnymi skupiskami stanowisk archeologicznych. Dla wyznaczonych w planie stref plan określa następujące zasady ochrony:

strefa W - ustanowienie nadzoru archeologicznego oraz zapewnienie - w przypadku natrafienia na substancję zabytkową - archeologicznych badań ratowniczych, zgodnie z przepisami szczególnymi, przy przedsięwzięciach związanych z naruszeniem stratygrafii w zasięgu zarejestrowanego stanowiska archeologicznego;

strefa OW – ustanowienie nadzoru archeologicznego oraz zapewnienie - w przypadku natrafienia na substancję zabytkową - archeologicznych badań ratowniczych, zgodnie z przepisami szczególnymi, przy przedsięwzięciach związanych z: naruszeniem stratygrafii uwarstwień podczas prowadzenia inwestycji o charakterze liniowym, w szczególności w zakresie infrastruktury technicznej, a także budowy dróg; realizacją wykopów szeroko płaszczyznowych (tzn. powyżej 150 m²).

3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w mieście Wieruszów w rejonie terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica oraz ulicy Warszawskiej, przyjęty uchwałą Nr XXVI/176/2012 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 15 listopada 2012 r. wyznacza strefę obserwacji i ochrony archeologicznej, w której przedsięwzięcia związane z naruszeniem stratygrafii uwarstwień podczas prowadzenia inwestycji o charakterze liniowym, w szczególności w zakresie infrastruktury technicznej, a także budowy dróg, realizacją wykopów szeroko płaszczyznowych (tzn. powyżej 150 m²), naruszeniem stratygrafii uwarstwień w zasięgu zarejestrowanych stanowisk archeologicznych wymagają ustanowienia nadzoru archeologicznego oraz zapewnienia - w przypadku natrafienia na substancję zabytkową - archeologicznych badań ratowniczych, zgodnie z przepisami odrębnymi, a zwłaszcza przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

4. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w mieście Wieruszów w rejonie terenu wzdłuż torów kolejowych oraz strugi Brzeźnica oraz ulicy Warszawskiej cz.III, przyjęty uchwałą Nr XLVIII/321/2014 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 20 lutego 2014 r. wyznaczono strefę ochrony konserwatorskiej „OW” obejmującej fragment obszaru ze znacznymi istniejącymi lub potencjalnymi skupiskami stanowisk archeologicznych. Dla wyznaczonej w planie strefie plan ustala, że w przypadku odkrycia przedmiotu, co do którego istnieje przy-puszczenie, że jest on zabytkiem, należy postępować zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochro-ny zabytków, czyli wstrzymać wszelkie działania mogące zniszczyć odkryty przedmiot i miejsce jego od-krycia oraz niezwłocznie powiadomić wojewódzkiego konserwatora zabytków lub burmistrza.

5. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar w rejonie ulic : Warszawskiej, Wieluńskiej i Wiśniowej w Wieruszowie, przyjęty uchwałą Nr LVIII/384/2014 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 25 września 2014 r. wprowadza następujące ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: „w przypadku odkrycia, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, obowiązuje postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi”.

6. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w miejscowościach: Pieczyska, Lubczyna, Kowalówka, Jutrków oraz Kuźnica Skakawska w gminie Wieruszów, przyjęty uchwałą Nr LX/427/2018 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 26 kwietnia 2018 r. wprowadza następujące ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: „1) ustala się, że obszar przedstawiony na arkuszu 2 rysunku planu w całości znajduje się w strefie ochrony archeologicznej OW; 2) w strefie, o której mowa w pkt 1, obowiązują przepisy odrębne, zwłaszcza dotyczące przeprowadzenia badań archeologicznych”.

7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wybranych terenów położonych w obrębie geodezyjnym Kuźnica Skakawska w gminie Wieruszów, przyjęty uchwałą Nr LXIV/450/2018 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 27 czerwca 2018 r. wprowadza następujące ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: „1) ustala się granicę strefy OW – obserwacji archeologicznej; 2) w strefie, o której mowa w pkt 1, obowiązują przepisy odrębne, zwłaszcza dotyczące przeprowadzenia badań archeologicznych; 3) w granicach obszaru objętego planem występują stanowiska archeologiczne; 4) wszelkie działania w obszarze stanowiska archeologicznego wymagają postępowania właściwego dla zabytków archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi”.

8. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 482 w obrębie geodezyjnym Kuźnica Skakawska w Gminie Wieruszów, przyjęty uchwałą Nr III/31/2018 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 17 stycznia 2019 r. wprowadza następujące ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: „1) ustala się granicę strefy OW – obserwacji archeologicznej; 2) w strefie, o której mowa w pkt 1, obowiązują przepisy odrębne, a w szczególności, w przypadku odkrycia przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem, należy postępować zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; 3) w granicach obszaru objętego planem występują stanowiska archeologiczne; 4) wszelkie działania w obszarze stanowiska archeologicznego wymagają postępowania właściwego dla zabytków archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi”.

4.2.c. Obiekty wpisane do ewidencji zabytków

Na terenie gminy Wieruszów znajdują się 34 obiekty i obszary stanowiące wartość historyczną i kulturową objęte gminną ewidencją zabytków, w tym:

L.p.	Miejscowość	Ulica/nr	Obiekt	Data
1.	Cieszęcín	15	zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Wojciecha – kościół parafialny	1789 r.
2.	Cieszęcín	15	zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Wojciecha – cmentarz przykościelny w	1789 r.

			granicy ogrodzenia przykościelnego	
3.	Cieszęcin		cmentarz parafialny	XIX w
4.	Lubczyna	Osiedle 1	zespół dworski – dwór	1913 r.
5.	Lubczyna	Osiedle 1	zespół dworski – obora I	1910 r.
6.	Lubczyna	Osiedle 1	zespół dworski – obora II	pocz. XX w
7.	Lubczyna	Osiedle 1b	zespół dworski – gorzelnia	pocz. XX w
8.	Lubczyna	Osiedle 1	zespół dworski – dom przy bramie	pocz. XX w
9.	Lubczyna	Osiedle 1	zespół dworski – park	pocz. XX w
10.	Teklinów-Nawrotów	13	zespół dworski – dwór	1 ćw. XX w
11.	Teklinów-Nawrotów	13	zespół dworski – spichlerz	1 ćw. XX w
12.	Teklinów-Nawrotów	13	zespół dworski – gołębnik	1 ćw. XX w
13.	Teklinów-Nawrotów	13	zespół dworski – chlewnia I	1 ćw. XX w
14.	Teklinów-Nawrotów	13	zespół dworski – chlewnia II	1 ćw. XX w
15.	Teklinów-Nawrotów	13	zespół dworski – relikwiarz parku	
16.	Wieruszów	Sportowa, Nowa, Świerczewskiego, Waryńskiego, Kopernika, Dąbrowskiego	układ urbanistyczny	pierwotnie XIV w.
17.	Wieruszów	Dąbrowskiego 12	zespół klasztorny O.O. Paulinów - kościół p.w. Św. Ducha	1676 r., przebud. 1880
18.	Wieruszów	Dąbrowskiego 12	zespół klasztorny O.O. Paulinów - klasztor	1676 r.
19.	Wieruszów	Cmentarna	cmentarz parafialny	poł. XVIII w.
20.	Wieruszów	Kępińska	cmentarz ewangelicki	XIX/XX w.
21.	Wieruszów		cmentarz żydowski	prawd. XVIII w.
22.	Wieruszów	Kuźnicka 2	zespół kościoła ewangelickiego – kościół ewangelicki	1888 r.
23.	Wieruszów	Kuźnicka 2	zespół kościoła ewangelickiego – cmentarz przykościelny	4 ćw. XIX w.
24.	Wieruszów	Kuźnicka 20	zespół kościoła p. w. Nawiedzenia N.M.P. – kościół	1934 r.
25.	Wieruszów	Kuźnicka 20	zespół kościoła p. w. Nawiedzenia N.M.P. – plebania	1911 r.
26.	Wieruszów	Kuźnicka 20	zespół kościoła p. w. Nawiedzenia N.M.P. – cmentarz przykościelny	1 poł. XIX w.
27.	Kuźnica Skakawska		zespół kościoła p.w. Św. Rocha – kościół	1746 r.
28.	Kuźnica Skakawska		zespół kościoła p.w. Św. Rocha – cmentarz	poł. XVIII w.

			przykościelny	
29.	Wyszanów	Główna 28	zespół kościoła parafialnego p. w. Św. Michała Anioła – kościół	1842 r.
30.	Wyszanów	Główna 28	zespół kościoła parafialnego p. w. Św. Michała Anioła – cmentarz przykościelny w granicach trwałego ogrodzenia	poł. XIX w.
31.	Wyszanów	Szkolna	cmentarz parafialny	XIX w.
32.	Wyszanów	Szkolna	kaplica na cmentarzu parafialnym	XIX w.
33.	Wieruszów	Kolejowa 2	zespół dworca kolejowego	pocz. lat 70-tych XIX w.
34.	Wieruszów	Kolejowa 2	wieża ciśnień	pocz. lat 70-tych XIX w.

Źródło Ewidencja zabytków zlokalizowanych na obszarze gminy Wieruszów przekazana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi – Delegaturę w Sieradzu

Do obowiązkowych działań podejmowanych w zakresie ochrony nad zabytkami należy prawidłowe rozpoznanie istniejącego zasobu zabytków.

4.2.d. Stanowiska archeologiczne

Na terenie miasta i gminy znajduje się szereg stanowisk archeologicznych oznaczonych na rysunku studium będących świadectwem wielowiekowego osadnictwa **ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków**, w tym:

Miejscowość	Nr stanowiska w miejscowości	Nr stanowiska na arkuszu	Nr arkusza AZP	Funkcja stanowiska	Kultura	Chronologia
Chobanin	1	48	76-40	punkt osadniczy ślad osadnictwa ślad osadnictwa	łużycka polska polska	nieokreślona późne średniowiecze nowożytność
Chobanin	2	95	76-40	ślad osadnictwa	polska	nowożytność
Chobanin	3	96	76-40	ślad osadnictwa	polska	nowożytność
Chobanin	4	97	76-40	ślad osadnictwa	prapolska	wczesne średniowiecze
Chobanin	5	45	76-39	ślad osadnictwa ślad osadnictwa	polska polska	późne średniowiecze nowożytność
Chobanin	6	107	76-40	ślad osadnictwa ślad osadnictwa ślad osadnictwa osada osada	nieokreślona amfor kulistych prapolska polska polska	nieokreślona nieokreślona wczesne średniowiecze późne średniowiecze nowożytność

Chobanin	7	108	76-40	śląd osadnictwa śląd osadnictwa punkt osadniczy	łużycka polska polska	nieokreślona późne średniowiecze nowożytność
Chobanin	8	109	76-40	punkt osadniczy śląd osadnictwa	polska polska	nieokreślona nowożytność
Ochędzyn Nowy obecnie Chobanin	25	98	76-40	punkt osadniczy	łużycka	nieokreślona
Cieszęcín	1	56	75-39	śląd osadnictwa	nieokreślona	rzym
Cieszęcín	2	57	75-39	cmentarzysko	łużycka	nieokreślona
Cieszęcín	3	58	75-39	cmentarzysko	pomorskiej	nieokreślona
Cieszęcín	4	41	75-39	śląd osadnictwa punkt osadniczy	trzcieniecka polska	nieokreślona XV/XVI w.
Cieszęcín	5	42	75-39	punkt osadniczy	polska	XV/XVI w.
Cieszęcín	6	43	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślona przeworska	neolit/EB nieokreślona
Cieszęcín	7	44	75-39	śląd osadnictwa	nieokreślona	nieokreślona
Cieszęcín	8	45	75-39	cmentarzysko kurhanowe	trzcieniecka	II EB
Cieszęcín	9	46	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XX w.
Cieszęcín	10	49	75-39	punkt osadniczy	polska	XIV w.
Jutrków	1	1	75-39	śląd osadnictwa	polska	XV/XVI w.
Jutrków	2	2	75-39	osada punkt osadniczy	przeworska polska	rzym XVI/XVII w.
Jutrków	3	25	75-39	punkt osadniczy	polska	XVI w.
Jutrków	4	27	75-39	punkt osadniczy	łużycka	nieokreślona
Jutrków	5	28	75-39	śląd osadnictwa	polska	XIV-XV w.
Jutrków	6	6	75-38	punkt osadniczy	nieokreślona	neolit/EB
Jutrków	7	7	75-38	punkt osadniczy	polska	nowożytność
Jutrków	8	8	75-38	punkt osadniczy	nieokreślona	neolit/EB
Klatka	1	37	76-39	punkt osadniczy punkt osadniczy	przeworska polska	nieokreślona nieokreślona

Klatka	2	38	76-39	śląd osadnictwa	polska	XIV-XV w.
Klatka	3	39	76-39	punkt osadniczy	polska	XV-XVI w.
Klatka	4	40	76-39	śląd osadnictwa	łużycka	laten
Klatka	5	41	76-39	punkt osadniczy	łużycka	nieokreślona
Kowalówka	1	40	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XV w.
Kowalówka	2	50	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Kowalówka	3	51	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona XVIII/XIX w.
Kuźnica Skakawska	1	28	76-39	cmentarzysko	łużycka	halsztat D
Kuźnica Skakawska	2	44	76-39	skarb (naczynia brązowe)	łużycka	halsztat (naczynia brązowe) D
Kuźnica Skakawska	3	20	76-39	punkt osadniczy	przeworska	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	4	18	76-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	5	19	76-39	punkt osadniczy	przeworska	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	6	21	76-39	osada	przeworska	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	7	25	76-39	osada punkt osadniczy	łużycka polska	nieokreślona XV-XVI w.
Kuźnica Skakawska	8	26	76-39	osada punkt osadniczy	przeworska polska	nieokreślona XV-XVI w.
Kuźnica Skakawska	9	27	76-39	punkt osadniczy	polska	XIV-XV w.
Kuźnica Skakawska	10	29	76-39	śląd osadnictwa	polska	XV-XVI w.
Kuźnica Skakawska	11	30	76-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	12	31	76-39	osada	łużycka	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	13	32	76-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona XV-XVI w.
Kuźnica Skakawska	14	33	76-39	osada	łużycka	EB
Kuźnica Skakawska	15	24	77-39	punkt osadniczy	łużycka	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	16	25	77-39	punkt osadniczy	łużycka	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	17	26	77-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Kuźnica Skakawska	18	29	77-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona

Kuźnica Skakawska	19	30	77-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona nieokreślona
Lubczyna	1	55	75-39	kurhan	nieokreślona	nieokreślona
Lubczyna	2	13	75-39	punkt osadniczy	polska	XVI/XVII w.
Lubczyna	3	14	75-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XIV/XV w.
Lubczyna	4	15	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XVIII/XIX w.
Lubczyna	5	16	75-39	punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka polska	nieokreślona XVI/XVII w.
Lubczyna	6	17	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Lubczyna	7	18	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XVI/XVIII w.
Lubczyna	8	19	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Lubczyna	9	20	75-39	osada	przeworska	rzym
Lubczyna	10	33	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Mieleszynek	1	1	77-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Mieleszynek	2	12	77-40	osada	polska	XIV/XV w.
Mieleszynek	3	13	77-40	osada	polska	XIV/XV w.
Mirków	1	9	76-39	osada śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XVIII/XIX w.
Mirków	2	10	76-39	osada	łużycka	nieokreślona
Mirków	3	11	76-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XVII/XVIII w.
Mirków	4	30	75-39	śląd osadnictwa	trzcieniecka	EB
Mirków	5	34	75-39	punkt osadniczy punkt osadniczy	przeworska polska	rzym. XV w.
Mirków	6	36	75-39	osada osada śląd osadnictwa punkt osadniczy	łużycka przeworska polska polska	EB/halsztat nieokreślona późne średniowiecze ? XIX/XX w.
Mirków	7	37	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Mirków	8	38	75-39	śląd osadnictwa	polska	XVI/XVII w.
Mirków	9	62	75-39	osada	przeworska	nieokreślona

				śląd osadnictwa śląd osadnictwa	polska polska	późne średniowiecze ? nowożytność
Mirków	10	63	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska polska	nieokreślona późne średniowiecze ? nowożytność
Mirków	11	64	75-39	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska polska	nieokreślona późne średniowiecze nowożytność
Mirków	12	46	76-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona nowożytność
Pieczyska	1	43	76-40	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona nowożytność
Pieczyska	2	44	76-40	punkt osadniczy punkt osadniczy	łużycka polska	nieokreślona nowożytność
Pieczyska	3	45	76-40	śląd osadnictwa	polska	nowożytność
Pieczyska	4	46	76-40	punkt osadniczy	polska	nowożytność
Pieczyska	5	47	76-40	śląd osadnictwa	polska	nowożytność
Pieczyska	6	91	76-40	cmentarzysko	łużycka	nieokreślona
Pieczyska	7	92	76-40	śląd osadnictwa	polska	nowożytność
Pieczyska	8	93	76-40	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślona	mezolit nowożytność
Pieczyska	9	94	76-40	śląd osadnictwa	polska	późne średniowiecze
Sopel	1	39	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona XIII/XIV w.
Sopel	2	52	75-39	śląd osadnictwa	przeworska	nieokreślona
Sopel	3	53	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona XV/XVI w.
Teklinów	1	26	75-39	śląd osadnictwa punkt osadniczy osada	łużycka przeworska polska	nieokreślona nieokreślona nowożytność
Teklinów	2	29	75-39	śląd osadnictwa punkt	przeworska polska	nieokreślona XVIII/XIX w.

				osadniczy		
Teklinów	3	31	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Teklinów	4	32	75-39	punkt osadniczy	polska	XII-XIII w.
Teklinów	5	58	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Teklinów	6	59	75-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska polska	nieokreślona późne średniowiecze ? nowożytność
Teklinów	7	60	75-39	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska polska	nieokreślona późne średniowiecze nowożytność
Teklinów	8	61	75-39	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska polska	rzym późne średniowiecze nowożytność
Wesoła	1	35	75-39	śląd osadnictwa	polska	XIII/XIV w.
Wieruszów				miasto lokacyjne	polska	średniowiecze i nowożytność
Wieruszów	1	24	76-39	grodzisko punkt osadniczy	łużycka polska	halsztat D XVI-XVII w.
Wieruszów	2	43	76-39	zamek	polska	XIV w.
Wieruszów	3	1	76-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona XVII-XVIII w.
Wieruszów	4	2	76-39	osada śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona nieokreślona
Wieruszów	5	3	76-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Wieruszów	6	4	76-39	śląd osadnictwa	łużycka	nieokreślona
Wieruszów	7	5	76-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XV/XVI w.
Wieruszów	8	6	76-39	śląd osadnictwa	polska	XV-XVI w.
Wieruszów	9	12	76-39	śląd osadnictwa	polska	XIV-XV w.
Wieruszów	10	13	76-39	śląd osadnictwa	polska	XIV-XV w.
Wieruszów	11	14	76-39	śląd osadnictwa punkt osadniczy	grzebykowo- dołkowa przeworska	neolit nieokreślona
Wieruszów	12	15	76-39	śląd osadnictwa	przeworska	nieokreślona
Wieruszów	13	16	76-39	śląd	polska	XVI-XVII w

				osadnictwa		
Wieruszów	14	17	76-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	trzcieniecka polska	wczesna EB XVII-XVIII w
Wieruszów	15	7	76-39	śląd osadnictwa	polska	XIV w.
Wieruszów	16	8	76-39	osada	przeworska	późny laten
Wieruszów	17	22	76-39	śląd osadnictwa punkt osadniczy	łużycka polska	nieokreślona XIV-XV w.
Wieruszów	18	23	76-39	osada śląd osadnictwa	łużycka polska	nieokreślona XV-XVI w.
Wieruszów	19	34	76-39	osada	łużycka	nieokreślona
Wieruszów	20	35	76-39	osada	łużycka	halsztat
Wieruszów	21	36	76-39	punkt osadniczy	przeworska	nieokreślona
Wieruszów	22	42	76-39	osada	przeworska	nieokreślona
Wieruszów	23	47	76-39	osada śląd osadnictwa	przeworska polska	rzym nowożytność
Wyszanów	1	3	75-39	punkt osadniczy	przeworska	rzym
Wyszanów	2	4	75-39	osada	przeworska	późny laten
Wyszanów	3	5	75-39	śląd osadnictwa	polska	XV w.
Wyszanów	4	6	75-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	pucharów lejkowatych polska	neolit XV w.
Wyszanów	5	7	75-39	śląd osadnictwa	łużycka	EB (?)
Wyszanów	6	8	75-39	osada osada	łużycka polska	EB (?) XV w.
Wyszanów	7	9	75-39	osada	łużycka	EB/halsztat (?)
Wyszanów	8	10	75-39	osada grodzisko	polska	XIII/XIV w.
Wyszanów	9	11	75-39	punkt osadniczy	polska	XIII/XIV w.
Wyszanów	10	12	75-39	osada śląd osadnictwa	łużycka polska	środkowy, późny laten XIX/XX w.
Wyszanów	11	21	75-39	punkt osadniczy śląd osadnictwa	przeworska polska	nieokreślona XIX/XX w.
Wyszanów	12	22	75-39	osada śląd osadnictwa	przeworska polska	rzym XVI w.
Wyszanów	13	23	75-39	śląd osadnictwa osada	łużycka polska	nieokreślona XV w.
Wyszanów	14	24	75-39	osada	przeworska	nieokreślona
Wyszanów	15	15	74-39	osada	polska	średniowiecze
Wyszanów	16	16	74-39	śląd osadnictwa	przeworska	nieokreślona

				śląd osadnictwa	polska	nowożytność
Wyszanów	17	18	74-39	śląd osadnictwa	polska	średniowiecze
Wyszanów	18	19	74-39	osada	polska	średniowiecze/ nowożytność
Wyszanów	19	20	74-39	osada	polska	nowożytność
Wyszanów	20	21	74-39	osada	polska	nowożytność
Wyszanów	21	22	74-39	osada	polska	późne średniowiecze
Wyszanów	22	23	74-39	śląd osadnictwa	prapolska	wczesne średniowiecze
Wyszanów	23	24	74-39	osada	polska	nowożytność
Wyszanów	24	25	74-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	nieokreślona polska	neolit nowożytność
Wyszanów	25	26	74-39	śląd osadnictwa	prapolska	wczesne średniowiecze
Wyszanów	26	27	74-39	osada śląd osadnictwa	polska polska	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
Wyszanów	27	28	74-39	osada	polska	nowożytność
Wyszanów	28	17	74-39	punkt osadniczy	prapolska	wczesne średniowiecze
Wyszanów	29	30	74-39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	prapolska polska	wczesne średniowiecze późne średniowiecze
Wyszanów	30	31	74-39	śląd osadnictwa	polska	późne średniowiecze
Wyszanów	31	44	74-39	osada	polska	średniowiecze/ nowożytność
Wyszanów	32	29	74-39	śląd osadnictwa	prapolska	wczesne średniowiecze

Źródło Wykaz stanowisk archeologicznych przekazany przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Łodzi – Delegaturę w Sieradzu

5. Uwarunkowania społeczno-demograficzne

5.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

W strukturze użytkowania gminy Wieruszów dominują użytki rolne, które stanowią 64,3% wszystkich gruntów, nie mniej jednak rolnictwo pełni coraz mniejsze znaczenie zwłaszcza w obrębie miasta ukierunkowanego na rozwój usług oraz produkcji. Rolnictwo jest natomiast wiodącą dziedziną gospodarki na terenie gminy, gdzie większość rolników zajmuje się produkcją roślinną i zwierzęcą jednocześnie.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie nie jest korzystna. Podobnie jak w całym woj. łódzkim przeważają gospodarstwa małe o powierzchni poniżej 1 ha oraz średnie o powierzchni 1-5 ha, które łącznie stanowią 88,67% liczby gospodarstw, zajmując 53,75% ogólnej ich powierzchni. Tak duże rozdrobnienie nie pozwala na lepsze (ekonomicznie uzasadnione) wyposażenie rolnictwa w maszyny i urządzenia sprzyjające intensyfikacji produkcji i zmniejszeniu jej pracochłonności. Zaledwie 1,16% gospodarstw

rolnych przekracza powierzchnię 15 ha. Szczegółową strukturę indywidualnych gospodarstw rolnych w mieście i gminie Wieruszów w 2015 r. przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Gospodarstwa rolne (ha)	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha	% udział w liczbie gospodarstw	% udział w powierzchni gospodarstw
1.	do 1 ha	1586	406	55,83	6,73
2.	1-5	933	2835	32,84	47,02
3.	5-10	235	950	8,27	15,75
4.	10-15	54	650	1,90	10,78
5.	15 i więcej	33	1189	1,16	19,72
Razem		2841	6030	100,0	100,0

Źródło Dane z Urzędu Miejskiego w Wieruszowie

Do najbardziej popularnych zbóż uprawianych na analizowanym terenie należy zaliczyć: żyto (prawie 1260 ha zasiewów), pszenżyto ozime (prawie 450 ha zasiewów) oraz mieszanki zbożowe jare (440 ha zasiewów). Oprócz zbóż na terenie gminy uprawia się również kukurydzę na ziarno (242 ha zasiewów) oraz ziemniaki (200 ha zasiewów). Szczegółowy wykaz upraw rolnych w gospodarstwach indywidualnych na terenie gminy Wieruszów w 2015 r. znajduje się w poniższej tabeli.

Uprawy	Powierzchnia zasiewów	
	w ha	w %
pszenica ozima	118	3,0
pszenica jara	100	2,5
żyto	1260	31,9
jęczmień ozimy	177	2,0
jęczmień jary	210	5,3
owies	260	6,6
pszenżyto ozime	450	11,4
pszenżyto jare	40	1,0
mieszanki zbożowe ozime	35	0,9
mieszanki zbożowe jare	440	11,1
razem zboża podstawowe z mieszankami	2990	75,7
gryka	20	0,5
kukurydza na ziarno	242	5,6
mieszanki zbożowo – strączkowe na ziarno	20	0,5
kukurydza na zielonkę	90	2,3
rośliny strączkowe pastewne na ziarno	120	3,0
gorczyca	3	0,0
rzepak, rzepik	100	2,6
ziemniaki	200	5,1
warzywa gruntowe	9	0,3
pozostałe uprawy	154	3,9
ogółem	3948	100

Źródło Dane z Urzędu Miejskiego w Wieruszowie

W porównaniu z rokiem 2011 nie nastąpiły istotne zmiany w strukturze upraw. Nieznacznie spadła powierzchnia zasiewów żyta i jęczmienia jarego (łącznie 3%) oraz ziemniaków (0,5%), na rzecz zwiększonej produkcji roślin strączkowych pastewnych na ziarno, a także rzepaku i rzepiku (wzrost powierzchni zasiewów wyniósł ponad 3%). Wydajności głównych kultur są niższe niż przeciętne w kraju, co głównie wiąże się z niskimi walorami produkcyjnymi gruntów ornych.

Na terenie gminy Wieruszów prowadzona jest również produkcja zwierzęca. W zakresie specjalizacji rolniczych wskazać należy przede wszystkim: produkcję mleka oraz trzody chlewnej. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 r. na terenie miasta i gminy Wieruszów było 1349 sztuk bydła, w tym 471 krów. Pogłowie pozostałych zwierząt gospodarskich, kształtowało się następująco:

- trzoda chlewna - 6383 sztuk, w tym 642 loch,
- owce - 103 sztuki,
- konie - 56 sztuk,
- drób ogółem - 60571 sztuk, w tym: 53290 kur.

Marginalny charakter posiada gospodarka rybacka. Na terenie gminy funkcjonuje kilka prywatnych stawów. Większy zespół – 6 stawów – o powierzchni 13,06 ha w Mieleszynie użytkowany jest przez Polski Związek Wędkarski – koło przy Pfeleiderer Prospan S.A. w Wieruszowie. Stawy te są przeznaczone dla sportowego połowu ryb i organizowaniu małych form wypoczynku weekendowego dla pracowników zakładu i ich rodzin.

5.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 2297 ha, z czego 1,3% znajduje się w granicach administracyjnych miasta Wieruszów, a 98,7% w gminie. Część z nich, bo około 44%, należy do Skarbu Państwa – zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi tu Nadleśnictwo Przedborów w oparciu o *Plan Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Przedborów na lata 2011 – 2020* zatwierdzony Decyzją Ministra Środowiska znak DL-lpn-611-12/4965/12/JŁ z dnia 6 lutego 2012 r. Na terenie gminy znajdują się zarówno lasy użytkowane gospodarczo, jak również lasy ochronne zajmujące powierzchnię 790 ha. W II strefie uszkodzeń przemysłowych znalazły się lasy w sąsiedztwie Wieruszowa oraz zakładu Pfeleiderer Prospan S.A., podczas gdy pozostałe należą do strefy I.

5.3. Rozwój, ruch naturalny i migracje ludności

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2017 r. na terenie gminy Wieruszów mieszkały 14304 osoby (w tym 8600 w mieście Wieruszów oraz 5704 w obszarze wiejskim). Zmiany w liczbie ludności w ostatnich latach mają charakter statyczny i niewielką tendencją spadkową na terenie miasta, podczas gdy w ramach obszaru wiejskiego liczba osób systematycznie, choć powoli wzrasta. Szczegółową dynamikę populacji w badanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Rok	Miasto	Obszar wiejski Gminy	Gmina ogółem	Powiat ogółem
2004	8944	5408	14352	42790
2005	8900	5435	14335	42696

2006	8833	5446	14279	42589
2007	8739	5532	14271	42455
2008	8743	5560	14303	42432
2009	8696	5602	14298	42398
2010	8821	5581	14402	42465
2011	8766	5583	14349	42372
2012	8745	5602	14347	42281
2013	8723	5615	14338	42260
2014	8653	5622	14275	42196
2015	8634	5653	14287	42195
2016	8639	5668	14307	42237
2017	8600	5704	14304	42255

Źródło www.stat.gov.pl, Bank danych lokalnych,

Zmiana liczby ludności zależy od: przyrostu naturalnego (czyli różnicy między liczbą urodzeń i zgonów) oraz salda migracji (a więc różnicy między napływem na dany teren i odpływem z niego).

Rozpatrując wartości przyrostu naturalnego należy zauważyć, iż w badanym okresie liczba urodzin przewyższała liczbę zgonów (wyjątek stanowią lata 2012 i 2015 kiedy to odnotowano ujemny przyrost naturalny). Szczegółowy rozkład analizowanego zjawiska przedstawia poniższa tabela.

Rok	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2004	164	131	33
2005	153	115	38
2006	146	122	24
2007	160	143	17
2008	184	141	43
2009	183	134	49
2010	156	154	2
2011	150	134	16
2012	112	141	-29
2013	134	125	9
2014	134	111	23
2015	126	128	-2
2016	130	118	12
2017	135	133	2

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Drugim ważnym czynnikiem, po przyroście naturalnym, mającym wpływ na liczbę ludności są migracje. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia, zapaścią rozwojową.

Rok	Napływ (zameldowania)	Odpływ (wymeldowania)	Saldo migracji
2004	177	189	-12
2005	188	243	-55
2006	169	249	-80
2007	233	258	-25
2008	161	172	-11
2009	141	195	54
2010	152	174	-22

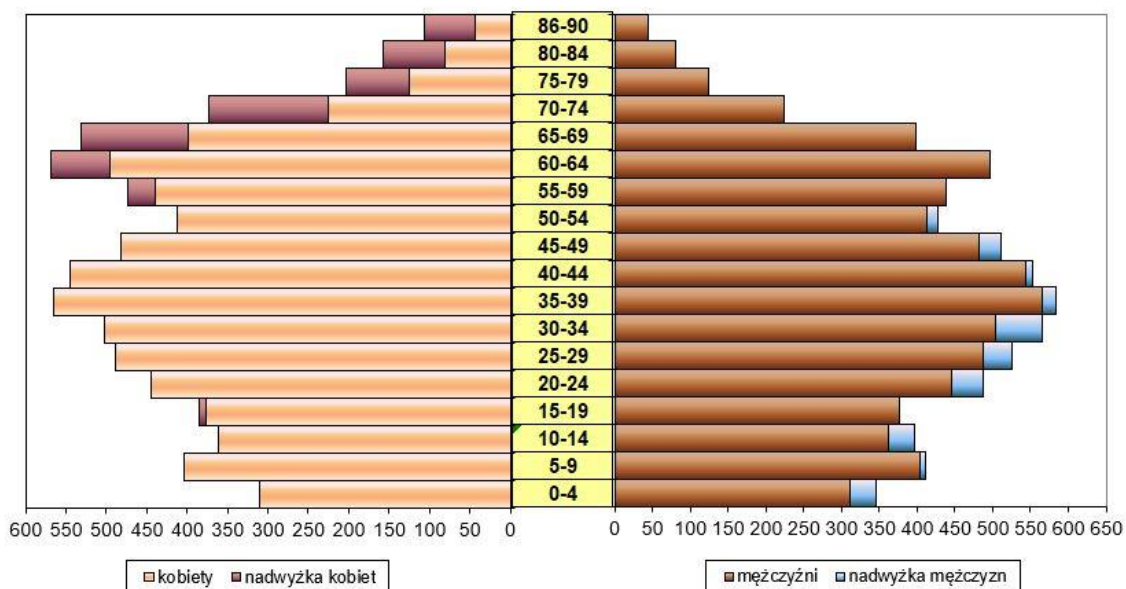
2011	146	215	-69
2012	160	173	-13
2013	149	169	-20
2014	141	167	-26
2015	145	169	-24
2016	160	165	-5
2017	156	163	-7

Źródło. www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Powyższe zestawienie pokazuje wyraźnie, iż w ciągu ostatniej dekady utrzymuje się na obszarze gminy stały proces odpływu ludności, czyli więcej osób opuszczało gminę niż się w niej osiedlało. Dominującą formą migracji były wymeldowania do miast. Ujemne saldo migracji wraz z utrzymującym się niewielkim przyrostem naturalnym sprawiają, iż liczba ludności w gminie systematycznie spada.

Suma ruchu naturalnego (tj. różnica między urodzeniami a zgonami) z ruchem migracyjnym (tj. różnica między zameldowaniami a wymeldowaniami) stanowi tzw. przyrost rzeczywisty, który dla gminy miejsko – wiejskiej Wieruszów był ujemny i wyniósł w **w 2017 r. - 5 osób**.

Na terenie gminy Wieruszów **w 2017 r. mieszkało 14304 osób, z czego 6988** stanowili mężczyźni. Szczegółową strukturę płci i wieku ludności gminy Wieruszów przedstawia poniższa piramida wieku.

Źródło Opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Struktura demograficzna to obraz aktualnego stanu społeczeństwa. Na terenie gminy współczynnik feminizacji dla populacji wynosi **105%** i jest nieznacznie wyższy niż średnia dla powiatu, która kształtuje się na poziomie 102%. Jest tu zauważalna nadwyżka mężczyzn do **54** roku życia, podczas gdy przewaga kobiet występuje w prawie wszystkich pozostałych grupowych wiekowych, z wyraźną tendencją wzrostową widoczną od 65 do 90 roku życia. Występująca różnica w proporcji pomiędzy liczbą kobiet, a mężczyzn jest w znacznej mierze spowodowana istniejącą na terenie gminy strukturą gospodarki oraz starzeniem demograficznym.

Pod względem charakteru biologicznej struktury wieku, populację gminy Wieruszów określić można już jako "regresywną". Za taką demografowie uznają populację, w której w strukturze wieku udział dzieci do 14 lat spada poniżej 25%, natomiast udział ludzi w wieku 65 lat i więcej przekracza 10%.

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 18 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Podział ten jest kształtowany przez rodność, umieralność i ruchy migracyjne.

Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym <i>stan na dzień 31 XII 2017</i>							
Ogółem	W wieku przedprodukcyjnym		W wieku produkcyjnym		W wieku poprodukcyjnym		Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	
14304	2680	1298	8811	4078	2813	1940	62,3

Źródło. *www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych*

Udział pierwszej grupy (osób w wieku przedprodukcyjnym) wynosi 18,7% i jest zbliżony do poziomu w powiecie, gdzie osiąga wartość 18,8%. Odsetek ludność w wieku produkcyjnym jest zbliżony do wskaźnika powiatowego (61,9%) i wynosi 61,6%.

Wyżej wymienione wielkości zależą od wielu czynników, nie tylko czysto demograficznych, ale przede wszystkim związanych z rozmieszczeniem i wielkością rynków pracy.

Ze strukturą wieku i płci ludności jest powiązany również wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności, czyli stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym 0-17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym 60/65+ lat) do 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla gminy Wieruszów wskaźnik ten wynosi 62,3% i jest wyższy niż dla powiatu (61,7%) oraz województwa. Im przedmiotowy wskaźnik jest wyższy, tym sytuacja demograficzna obszaru z punktu widzenia ekonomicznego jest gorsza, zwłaszcza wówczas, gdy decyduje o tym wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym (stare społeczeństwo). Systematyczny przyrost osób w wieku poprodukcyjnym powoduje silną presję na system emerytalny (zapewnienie emerytur dla coraz liczniejszej populacji osób, które zakończyły aktywność zawodową) oraz na system opieki zdrowotnej (zapewnienie specjalistycznej opieki ludziom w podeszłym wieku).

5.4. Rynek pracy⁴

Na koniec 2017 r. w gminie zarejestrowanych było 1579 podmiotów gospodarczych z czego 97% to podmioty sektora prywatnego. Jednostki gospodarcze (tzn. wyodrębnione prawnie, organizacyjnie i ekonomicznie jednostki, prowadzące działalność gospodarczą) zarejestrowane według sekcji PKD z 2007 r. na terenie gminy Wieruszów to według danych GUS (stan na 31 XII 2017 r.):

• rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybołówstwo (sekcja A),	25
• górnictwo i wydobywanie (sekcja B)	2
• przetwórstwo przemysłowe (sekcja C)	247
• dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (sekcja E)	1
• budownictwo (sekcja F)	175
• handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (sekcja G)	474
• transport i gospodarka magazynowa (sekcja H)	105
• działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (sekcja I),	33
• informacja i komunikacja (sekcja J)	27
• działalność finansowa i ubezpieczeniowa (sekcja K)	21
• działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (sekcja L)	39
• działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (sekcja M)	111
• działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (sekcja N)	24
• administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (sekcja O)	19
• edukacja (sekcja P)	45
• opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q)	75
• działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (sekcja R)	23
• pozostała działalność usługowa (sekcja S), gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (sekcja T)	133

Głównym obszarem działalności podmiotów gospodarczych na obszarze gminy jest handel hurtowy i detaliczny oraz przetwórstwo przemysłowe – przedmiotowe gałęzie stanowią około 48,5% wszystkich firm. Dominują tu mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których w gminie jest łącznie 1495. Zakładów małych (zatrudniających od 10 do 49 osób) oraz średnich (zatrudniających od 50 do 249 osób) jest 79 sztuk, natomiast przedsiębiorstw dużych, w których zatrudnionych jest od 250 do 999 osób jest 5.

Do największych pracodawców zaliczyć należy firmy z następujących branż::

- meblarsko – drzewnej:
 - Zakłady Płyt Wiórowych Pfeleiderer Prospan S.A. w Wieruszowie,
 - HM „Helvetia Meble” Sp. z o. o. w Wieruszowie,
 - STOLWIT MEBLE Sp. z o.o. w Polesiu,
 - STOLWIT MEBLE Sp. z o.o., spółka komandytowa,

⁴ Opracowano na podstawie danych ze strony www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

- Polsko - Duńska Spółka Meblowa M- LINE Sp. z o. o. w Polesiu,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe "STAGRA" Mieszala sp. jawna " w Kuźnicy Skakawskiej;
- odzieżowo – konfekcyjnej:
 - Firma „TUDOR” Sp. z o. o. w Wieruszowie,
 - Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „CON DUO” Wiśniewska Violetta w Wieruszowie,
 - Firma produkcyjno-handlowa "KREACJA" Aneta Kuklińska- Bulesowska,
 - Zakład Odzieżowy „TOPAZ” Jasiński Mariusz w Wieruszowie,
- przetwórstwa mięsnego:
 - Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe WĘDLINKA sp. jawna Aleksander Gajewski, Piotr Gajewski,
 - Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe "WĘDLINKA" Piotr Gajewski sp. komandytowa,
 - Przedsiębiorstwo produkcyjno Handlowo Usługowe "SEMBA" Zdzisław Semba, W Wieruszowie,
 - Ubojnia z masarnią Waldemar Słowikowski w Wieruszowie,
- Pozostałe:
 - AKE POLSKA Sp. z o.o. w Wieruszowie,
 - AGRECOL Sp. z o.o. w Wieruszowie,
 - Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieruszowie SA,
 - PROMAL Sp. z o. o. w Wieruszowie,
 - Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy PROMAL Dąbrowska -Żółtowska –Kasterka Sp. jawna w Wieruszowie,
 - Firma ANIMAR Sylwester Jańczak w Wieruszowie,
 - BETARD sp. z o.o. Filia Wieruszów
 - Zakład usługowo-budowlany Alina Malik w Pieczyskach.

5.5. Bezrobocie⁵

Liczba osób bezrobotnych na terenie gminy Wieruszów systematycznie spada. Szczegółową strukturę i skalę bezrobocia w okresie 2004 – 2017 przedstawia poniższa tabela:

Rok	Liczba bezrobotnych	
	ogółem	kobiet
2004	992	570
2005	982	569
2006	822	506
2007	710	443
2008	682	407
2009	831	447
2010	792	433
2011	798	457

⁵ Opracowano na podstawie danych: Powiatowego Urzędu Pracy w Wieruszowie - „Sprawozdania z działalności powiatowego urzędu pracy w Wieruszowie za rok 2012”, marzec 2013 r. oraz www.stat.gov.pl – Banku Danych Lokalnych

2012	742	432
2013	726	415
2014	574	322
2015	519	296
2016	418	235
2017	378	215

Źródło www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Na rynku pracy bezrobocie w znacznym stopniu dotyka kobiet, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w roku 2017 wynosił prawie 57%. Na przestrzeni ostatnich 10 lat wskaźnik bezrobocia wśród badanej grupy utrzymuje się na poziomie przeszło 53%.

Poziom bezrobocia najlepiej odzwierciedla stopa bezrobocia, która dla powiatu wieruszowskiego na koniec grudnia 2012 r. kształtowała się na poziomie 11,5% w stosunku do ludności aktywnej zawodowo i była niższa od średniej w województwie łódzkim, gdzie osiągnęła ona wartość 14,0%.

W celu zmniejszenia liczby osób bezrobotnych Powiatowy Urząd Pracy w Wieruszowie podjął szereg działań mających na celu wsparcie finansowe przedsiębiorców i instytucji zatrudniających osoby bezrobotne, przygotowanie osób bezrobotnych do podjęcia zatrudnienia poprzez finansowanie szkolenia, staże i przygotowanie zawodowe.

5.6. Zasoby mieszkaniowe. Warunki życia i poziom zamożności społeczeństwa

Zasoby mieszkaniowe i ich wyposażenie to jeden z podstawowych warunków poziomu i jakości życia mieszkańców. W roku 2017 w gminie Wieruszów znajdowały się 4922 mieszkania, z czego w samym mieście 3266 sztuk. Ich łączna powierzchnia użytkowa wynosiła 421 389 m².

Analizując dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie gminy na przełomie ostatnich lat, obserwuje się ich systematyczny wzrost, przy czym rozwój ten nie jest dynamiczny. Dominuje wśród nich prywatne budownictwo mieszkaniowe. Szczegółowe dane dotyczące lat 2010-2017 przedstawia poniższa tabela.

lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
liczba mieszkań	4 633	4 660	4 681	4 685	4 745	4 837	4 890	4 922
w tym w mieście	3 093	3 103	3 108	3 106	3 144	3 219	3 258	3 266
powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	387 560	392 032	396 139	397 077	404 323	411 428	416 792	421 389
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	83,7	84,1	84,6	84,8	85,2	85,1	85,2	85,6
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	26,9	27,3	27,6	27,7	28,3	28,8	29,1	29,5

(Źródło: Bank danych Lokalnych, www.swaid.stat.gov.pl)

W 2013 r. praktycznie wszystkie mieszkania, bo blisko 98% miało dostęp do sieci wodociągowej oraz łazienki (92%), podczas gdy w centralne ogrzewanie wyposażonych było już tylko 87%, a gaz sieciowy niespełna 6%. Deficyt podstawowych urządzeń dotyczy przede wszystkim budynków starych. W zestawieniu poniżej przedstawiono wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne, w podziale na miasto i gminę.

Rok	2011		2012		2013	
	Obszar wiejski	Miasto	Obszar wiejski	Miasto	Obszar wiejski	Miasto
Wodociąg	1486	3079	1502	3084	1508	3082
Łazienka	1333	2972	1349	2981	1355	2979
Centralne ogrzewanie	1227	2828	1243	2837	1249	2836
Gaz sieciowy	9	254	9	254	9	254

Źródło www.stat.gov.pl, Bank Danych Lokalnych

Zgodnie z „Bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę w gminie Wieruszów” wyposażenie mieszkań w poszczególne rodzaje sieci infrastruktury było zróżnicowane w obrębie gminy. Stopień podłączenia mieszkań do sieci ilustruje poniższa tabela:

Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej – w % ogółu budynków mieszkalnych	
Ogółem	
wodociąg (%)	88,6
kanalizacja (%)	61,6
w miastach	
wodociąg (%)	81,2
kanalizacja (%)	62,4
na wsi	
wodociąg (%)	95,5
kanalizacja (%)	60,9
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	
Ogółem	
wodociąg (%)	99,0
kanalizacja (%)	77,2
gaz (%)	7,4
w miastach	
wodociąg (%)	98,6
kanalizacja (%)	88,8
gaz (%)	11,9
na wsi	
wodociąg (%)	99,5
kanalizacja (%)	59,7
gaz (%)	0,7

(Źródło: Bank danych Lokalnych, www.swaid.stat.gov.pl, stan na 31.XII.2017 r.)

Zgodnie z powyższymi danymi, na obszarze gminy są jeszcze mieszkania wykorzystujące indywidualne sposoby zaopatrzenia w wodę. Miejscowości Kowalówka, Cieszęcin, Jutrków i Mieleszynek nie mają dostępu do sieci kanalizacji sanitarnej i gospodarka ściekowa odbywa się w nich w oparciu o rozwiązania indywidualne.

5.7. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Na terenie gminy Wieruszów usługi z zakresu ochrony zdrowia świadczy: Powiatowe Centrum Medyczne Sp. z o.o., które zarządza Szpitalem Powiatowy w Wieruszowie (NZOZ) oraz zakłady podstawowej opieki zdrowotnej (lekarze rodzinni). Zapewniają one mieszkańcom gminy dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej i pozwalają korzystać z usług medycznych bez konieczności dojeżdżania do większych ośrodków miejskich.

Główną instytucją świadczącą pomoc społeczną jest natomiast Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieruszowie. Jego zadaniem jest pomoc realizowana poprzez wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb. Szeroko zakrojoną pomoc na terenie gminy świadczy ponadto:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieruszowie, które prowadzi warsztaty terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych,
- Katolicki Zespół Charytatywny działający przy parafii św. Stanisława Biskupa Męczennika,
- Jadłodajnia „Betlejem”,
- Bank Żywności.

5.8. Oświata i sport

Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowe:

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących, Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika,
2. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica,
3. Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Jana Pawła II w Wieruszowie (w miejscu wygaszonego Gimnazjum Nr 1)
4. Zespół Szkół Nr 2 im. w Wieruszowie im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wieruszowie,
5. Szkoła Podstawowa Nr 1 im. Janusza Korczaka w Wieruszowie z oddziałem przedszkolnym,
6. Szkoła Podstawowa w Cieszęcinie, wraz z oddziałem przedszkolnym,
7. Szkoła Podstawowa w Teklinowie, wraz z oddziałem przedszkolnym,
8. Szkoła Podstawowa w Wyszanie, wraz z oddziałem przedszkolnym,
9. Szkoła Podstawowa w Pieczyskach, wraz z oddziałem przedszkolnym,
10. Przedszkole Samorządowe Nr 1 w Wieruszowie,
11. Przedszkole Samorządowe nr 3 w Wieruszowie,
12. Przedszkole Publiczne Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi,
13. Punkt przedszkolny w Mirkowie,
14. Punkt przedszkolny w Kuźnicy Skakawskiej,
15. Niepubliczny Punkt przedszkolny „Zielony listek”,
16. Niepubliczne Przedszkole „Mali Odkrywcy”,
17. Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Kolorowe Kredki”.

W ciągu ostatnich lat realizowane były inwestycje, poprawiające komfort pracy uczniów i personelu, a także pozwalające utrzymać szkolne obiekty w dobrej kondycji. Przy w/w placówkach oświatowych funkcjonuje szereg urządzeń sportowo-rekreacyjnych, w tym:

1. Boiska i stadiony:
 - stadion sportowy Wieruszów, ul. Sportowa 4,
 - boisko treningowe pełnowymiarowe przy ul. Kępińskiej 8,
 - boisko piłkarskie klubu Prosna Wyszanie,

- boisko piłkarskie w Mirkowie,
- zespół boisk Orlik 2012 zlokalizowanych przy Szkole Podstawowej nr 1 w Wieruszowie oraz sezonowe lodowisko,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej zlokalizowane przy Zespole Szkół nr 2 w Wieruszowie,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej zlokalizowane przy Gimnazjum nr 1 w Wieruszowie,
- boisko do gier małych o nawierzchni tartanowej, usytuowane przy Szkole Podstawowej w Teklinowie,
- boisko do gier małych o nawierzchni tartanowej oraz boisko trawiaste, usytuowane przy Szkole Podstawowej w Pieczyskach,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni asfaltowej zlokalizowane przy Szkole Podstawowej w Wyszanie,
- boisko wielofunkcyjne o nawierzchni tartanowej przy Liceum Ogólnokształcącym w Wieruszowie,

2. Hale sportowe i sale gimnastyczne:

- hala sportowa Wieruszów, ul. Sportowa 4,
- hala sportowa przy Gimnazjum nr 1 w Wieruszowie,
- hala sportowa przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Wieruszowie,
- sala gimnastyczna i salka korekcyjna przy Szkole Podstawowej nr 1 w Wieruszowie,
- sala gimnastyczna przy Zespole Szkół nr 2 w Wieruszowie,
- sala gimnastyczna przy Liceum Ogólnokształcącym w Wieruszowie,

3. Korty tenisowe:

- przy Liceum Ogólnokształcącym w Wieruszowie,
- przy Szkole Podstawowej nr 1 w Wieruszowie, zespół boisk Orlik 2012,
- przy Zespole Szkół nr 2 w Wieruszowie,
- przy Gimnazjum nr 1 w Wieruszowie,
- przy Szkole Podstawowej w Pieczyskach,
- przy Szkole Podstawowej w Teklinowie,

oraz organizacje promujące aktywność fizyczną, w tym:

1. Wieruszowski Klub Sportowy „Prosna”,
2. Ludowy Klub Sportowy „Prosna – Webo” Wyszanie,
3. Klub Sportowy „Niesób” Kuźnica Skakawska,
4. Klub Sportowy „Strzelec” Wieruszów,
5. Wieruszowski Klub Karate Kyokushin "Husaria",
6. Towarzystwo Sportowo Rowerowe „Ashima”,
7. UKS „Korczak”,
8. UKS – Akademia Piłkarska Wieruszów.

5.9. Kultura

Animatorem kultury na terenie gminy jest:

1. Wieruszowski Dom Kultury, który zajmuje się:

- rozpoznawaniem i rozbudzaniem zainteresowań oraz potrzeb kulturalnych,
- organizowaniem spektakli, koncertów, wystaw, odczytów i innych imprez artystycznych,

2. Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Władysława Reymonta w Wieruszowie – do której zadań należy:

- gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych o charakterze beletrystycznym i popularnonaukowym,
- upowszechnianie czytelnictwa wśród dorosłych, dzieci i młodzieży,
- organizowanie form pracy z czytelnikiem, służących popularyzowaniu sztuki, nauki oraz upowszechnianiu dorobku kulturalnego i dziedzictwa gminy,
- gromadzenie, opracowanie i udostępnianie prasy,
- gromadzenie piśmiennictwa oraz wszelkich materiałów dokumentujących dorobek kulturalny, gospodarczy i naukowy gminy oraz dziedzictwa narodowego,
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno – bibliograficznej,
- tworzenie i udostępnianie własnych baz danych, katalogowych, bibliograficznych i faktograficznych,
- prowadzenie czytelnicy bibliotecznej i multimedialnej,
- prowadzenie Punktu Informacji o Unii Europejskiej.

3. kino „Słońce”.

5.10. Media

W grudniu 2005 r. uruchomiono w Wieruszowie nadajnik Polskiego Radia Łódź emitujący audycje regionalnej trójki. Ponadto mieszkańcy gminy Wieruszów mają możliwość odbioru publicznej telewizji z nadajników Cyfrowej telewizji naziemnej. W samym Wieruszowie działa również Wieruszowska Telewizja Internetowa „Na opak TV” tworzona przez grupę gimnazjalistów z placówek oświatowych podległych wieruszowskiemu samorządowi gminnemu.

Na terenie gminy funkcjonują dwie lokalne gazety: Łącznik i Tygodnik Powiatowy opisujące bieżące miejscowe wydarzenia.

5.11. Turystyka i rekreacja

Turystyka i rekreacja nie odgrywają istotnej roli w bazie ekonomicznej miasta i gminy Wieruszów. W mieście Wieruszów funkcjonuje: Motel „ES” przy drodze wojewódzkiej Nr 482, obiekt hotelarski „U Kasi” przy ul. Kilińskiego 19 oraz dwa biura podróży.

Do doskonałą bazą wypadową dla miłośników pieszych, rowerowych i konnych wycieczek są 4 gospodarstwa agroturystyczne (w miejscowości Klatka, Wieruszów, Mieleszynek i Lubczyna), które dysponują 42 miejscami noclegowymi. Ww. gospodarstwa są zrzeszone w Stowarzyszeniu Agroturystycznym Ziemi Wieruszowskiej.

Instytucją zajmującą się propagowaniem turystyki na terenie gminy jest Oddział Ziemi Wieruszowskiej PTTK w Wieruszowie. W samym zaś mieście działa Punkt Informacji Turystycznej zlokalizowany przy ul. Waryńskiego 11.

Przez teren gminy przebiegają trzy szlaki turystyczne o znaczeniu regionalnym, w tym:

- *szlak bursztynowy* (samochodowy) – polski odcinek szlaku liczy długość 59 860 km i jest trasą turystyczną nawiązującą do starożytnego dalekosiężnego szlaku handlowego, którym kupcy Cesarstwa Rzymskiego podążali na piaszczyste wybrzeża Bałtyku po „złoto północy”, czyli bursztyn. Ta transkontynentalna droga łączyła północne wybrzeża Adriatyku z południowym wybrzeżem Bałtyku. Z uwagi na długość i przebieg trasy, szlak pozwala obejrzeć zarówno różnicowanie polskich krajobrazów i przyrody jak i liczne

zabytki,

- *szlak romański* (samochodowy) - polski odcinek szlaku liczy długość 31 094 km łączącą miejscowości o przeszłości romańskiej, m.in. Gniezno, Kałdus, Kraków, Kruszwicę, Siewierz, Sulejów, Strzelno, Tum, gdzie odnaleźć można monumentalne kościoły, klasztory oraz inne obiekty stanowiące obraz architektury romańskiej w Polsce. Z uwagi na długość i przebieg trasy, szlak pozwala również obejrzeć zróżnicowanie polskich krajobrazów i przyrody,
- *Łódzki Szlak Konny im. mjr Henryka Dobrzańskiego "Hubala"* - liczy ponad 1817 km i składa się z dwóch pętli - wewnętrznej biegnącej wokół aglomeracji łódzkiej (356 km) i zewnętrznej - biegnącej przez woj. łódzkie. Jest to najdłuższa trasa konna w Europie, wyposażona w nowoczesne urządzenia do nawigacji i monitorowania turystów, a także system informacji turystycznej. Na trasie szlaku znajduje się 1760 tablic informacyjnych, 200 ośrodków jeździeckich i 1000 atrakcji turystycznych.

Na terenie gminy funkcjonuje również szereg szlaków lokalnych nad którymi pieczę sprawuje Oddział Ziemi Wieruszowskiej PTTK w Wieruszowie, a zaliczyć do nich należy:

1. Szlaki rowerowe:

- „*Rowerem przez powiaty*” biegnący przez: Wieruszów – Cieszęcín – Galewice – Głaz – Węglewice – Żydowiec – Biedaszki – Lututów – Zdierszczyna – Sokolniki – Walichnowy – Czastary – Nalepa – Żdźary – Bolesławiec – Gola – Łubnice – Dzierzkowice – o całkowitej długości 142,6 km,
- „*Wokół Wieruszowa*” biegnący przez: Wieruszów – Pieczyska – Stary Ochędzyn – Szklarki – Przywory – Mieleszynek – Wieruszów - o całkowitej długości – 32,7 km,
- „*Nad Prosnę*” biegnący przez: Wieruszów – Mesznary – Kuźnica Skakawska – Św. Roch – Wieruszów – o całkowitej długości 12,2 km,
- „*Śladami Św. Wojciecha*” biegnący przez: Wieruszów – Cieszęcín – Wyszánów – Lubczyna – Jutrków – Teklinów – Mirków – Wieruszów – o całkowitej długości – 20,9 km,
- „*Do Stawów*” biegnący przez: Wójcin – Kamionka – Mieleszyn – Mieleszynek – Nalepa – o całkowitej długości – 14,5 km,
- „*Szlak Powstańców Wielkopolskich*” biegnący przez: Wieruszów – Teklinów – Nawrotów – Jutrków – Mikorzyn – Tokarzew – o całkowitej długości – 20,3 km,
- „*Sokolnicki*” biegnący przez: Wieruszów – Las Wieruszowski – Górka – Uroczysko Dziadoki – Tyble – Gumnisko – o całkowitej długości – 16,4 km,
- „*Do Wzgórz Ostrzeszowskich*” biegnący przez: Wyszánów – Torzeniec – o całkowitej długości – 8 km,
- „*Galewicki*” biegnący przez: Skrzyżowanie Las Wieruszowski i drogę do Pieczysk – Osowę – Niwiska – Galewice – o całkowitej długości – 6,2 km,
- „*Łącznik do Wrót Wielkopolski*” biegnący przez: Wieruszów – Teklinów – Nawrotów – Jutrków – Mikorzyn – Tokarzew – o całkowitej długości – 15 km,
- „*Łącznik do Donaborowa*” biegnący przez: Kuźnicę Skakawską – Dobrydział – Donaborów – o całkowitej długości – 6 km,
- „*Łącznik do Świby*” biegnący przez: Wieruszów – Świba – o całkowitej długości 5 km;

2. Szlaki konne:

- „*Wokół Mieleszynka*” – o całkowitej długości 13 km;

3. Szlaki spacerowe:

- „*Od Mykwy do Macewy*” biegnący przez: Wieruszów ul. Waryńskiego - ul. Świerczewskiego – ul. Nowa – ul. Parkowa – ul. Sportowa – ul. Kilińskiego – ul.

Nadrzeczna – ul. Dąbrowskiego – ul. Okrzei – ul. Cmentarna – ul. Prusa – ul. Wieluńska – ul. Kordeckiego – ul. Warszawska – Droga Polna /od ul. Warszawskiej do ul. Fabrycznej/ - Droga do cmentarza żydowskiego – ul. Leśna – ul. Marianów – ul. Fabryczna – ul. Warszawska – Chodnik / między ul. Warszawską a ul. Szkolną / - ul. Szkolna – ul. Waryńskiego, o całkowitej długość 6,8 km,

- „Od Ptolemeusza do Wierusza” biegnący wzdłuż: ul. Św. Rocha – **drogi wojewódzkiej Nr 482** – Wieruszów Zamczysko, o całkowitej długość 2,0 km,
- „Po Wieruszowskich Cmentarzach Wyznaniowych” biegnący przez: Kuźnicę Skakawską ul. Kępińską - Wieruszów ul. Kępińska - ul. Kuźnicka – **drogę wojewódzka Nr 482** – ul. Wrocławską - ul. Kilińskiego - ul. Bulwar Różany – ul. Dąbrowskiego – ul. Polna - ul. Okrzei – ul. Kopernika – ul. Warszawska – ul. Kaliska – ul. Waryńskiego – ul. Baryły – ul. Fabryczna - Droga do Cmentarza Żydowskiego - Cmentarz Żydowski. o całkowitej długość 7,2 km

4. Szlaki kajakowe:

- „Szlak Kajakowy Powiatu Wieruszowskiego” biegnący rzeką Prosną przez: Dzierzkowice - Bolesławiec - Wieruszów - Kalisz – Pызdry, o całkowitej długości 183 km.

5.12. Zagrożenia bezpieczeństwa publicznego

Instytucje zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to:

1. Komenda Powiatowa Policji w Wieruszowie – ul. Kuźnicka 28a,
2. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej – ul. Bolesławiecka 10,
3. 11 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, tj.:
 - OSP Wieruszów – ul. Mickiewicza 13,
 - OSP Jutrków – Jutrków 3,
 - OSP Chobanin – Chobanin 92,
 - OSP Wyszaków – ul. Szkolna 7,
 - OSP Kuźnica Skakawska – Kuźnica Skakawska 25,
 - OSP Cieszęcín – Cieszęcín 61,
 - OSP Pieczyska – Pieczyska 56,
 - OSP Mirków – Mirków 46,
 - OSP Podzamcze – ul. Kępińska 1,
 - OSP Teklinów – Teklinów 117,
 - OSP Lubczyna – Lubczyna 1a.

Instytucje te ściśle współpracują ze sobą mając za zadanie zapewnienie bezpieczeństwa publicznego. Z perspektywy kilku lat można stwierdzić, że średnio w ciągu roku na terenie gminy powstaje ok. 70 zdarzeń, w których udział biorą strażacy z jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Najczęściej są to pożary lasów, łąk, nieużytków, zakładów produkcyjnych i budynków mieszkalnych. Strażacy OSP biorą również udział w systematycznych ćwiczeniach organizowanych przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Wieruszowie.

Na terenie gminy nie występują składowiska broni i amunicji. Brak również mogilników, składowisk odpadów niebezpiecznych. Możliwość skażenia promieniotwórczego oraz chemicznego jest porównywalna z możliwością wystąpienia powyższego na terenie całego kraju.

6. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

6.1. Układ komunikacyjny

Gmina Wieruszów jako jednostka o zróżnicowanym zagospodarowaniu terenów, posiada układ komunikacyjny rozwinięty proporcjonalnie do jej potrzeb i umożliwiający dalszy jej rozwój. Układ drogowy na obszarze gminy tworzy sieć zapewniającą bardzo korzystne połączenia zarówno wewnętrzne pomiędzy poszczególnymi miejscowościami, jak i zewnętrzne o znaczeniu nawet krajowym czy międzynarodowym. Drogi najwyższych kategorii (droga ekspresowa S8, droga wojewódzka Nr 450 oraz droga wojewódzka Nr 482) pełnią funkcje istotnych korytarzy komunikacyjnych zarówno w skali regionu jak i województwa. Położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne, ponieważ dzięki dobrze rozwiniętej sieci drogowej różnych kategorii posiada ona dogodne połączenia drogowe praktycznie z każdym rejonem kraju.

Układ drogowy obsługujący gminę i zapewniający jej powiązania komunikacyjne z obszarem zewnętrznym tworzą następujące drogi:

1. droga ekspresowa S8 o znaczeniu międzyregionalnym relacji Wrocław (Psie Pole) – Kępno – Sieradz – A1 (Łódź) ...⁶ A1 (Piotrków Trybunalski) – Rawa Mazowiecka – Warszawa – Ostrów Mazowiecki, Zambrów – Choroszczy,
2. droga wojewódzka nr 450 relacji: granica województwa – Wyszanie – Wieruszów – granica województwa,
3. droga wojewódzka nr 482 relacji: granica województwa – Wieruszów – Walichnowy – Zduńska Wola – Łask – Ksawerów – granica m. Łodzi,
4. drogi powiatowe o numerach i relacjach:
 - 4507E – Wieluń (ul. Wojska Polskiego) – Turów – Parcice – Klatka;
 - 4701E – Wyszanie – Wygoda – Kuźnica Bobrowska;
 - 4702E – Wyszanie – Morawin – Bobrowniki;
 - 4703E – Wyszanie – Osiek;
 - 4704E – Wieruszów (ul. Ostrzeszowska, ul. Teklinowska) – Jutrków – Torzeniec;
 - 4705E – Wieruszów – Marianów – Teklinów;
 - 4706E – Wieruszów – Cieszęcin – Osiek – Węglewice – gr. woj. Wielkopolskiego (Dębicze);
 - 4708E – Wieruszów (ul. Fabryczna, ul. Marianów) – Galewice – Białaszki – Mielcuchy;
 - 4714E – Wieruszów (ul. Bolesławiecka) – Mieleszyn – Bolesławiec – Chróściny;
 - 4718E – Kuźnica Skakawska – Białaszki – Piaski;
 - 4721E – Nowy Ochędzyn – Przywory – Mieleszyn,
 - 4722E – Mieleszyn – Mieleszynek,
 - 4728E – Mieleszynek – Żdźary,
 - 4729E – od drogi nr 482 – Wieruszów (ul. Warszawska, ul. Rynek, ul. Wrocławska, ul. Podzamcze, ul. Kępińska) – Kuźnica Skakawska;
 - 4731E – Wieruszów (ul. Kopernika, ul. Cmentarna),
 - 4733E – Wieruszów (ul. Wieluńska od ul. Bolesławieckiej do ul. Kordeckiego).

Długość dróg powiatowych w granicach gminy wynosi około 51 km. Część dróg powiatowych

⁶ przerwa w ciągłości przebiegu drogi

posiada niższe parametry techniczne od normatywnych (przede wszystkim ze względu na tłuczniową i gruntową nawierzchnię).

Uzupełnienie układu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych stanowią drogi gminne, które zapewniają dojazdy i obsługę wewnętrzną gminy oraz inne drogi ogólnodostępne nie zaliczone do żadnej z kategorii dróg publicznych, a w szczególności drogi w ramach osiedli mieszkaniowych, dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych, które są drogami wewnętrznymi. Większość dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą asfaltową, z kostki kamiennej i betonowej, część z nich ma nawierzchnię gruntową. Drogi wewnętrzne charakteryzują się nawierzchnią z kostki betonowej, utwardzonej kamieniem lub gruntowej. Gęstość dróg gminnych i wewnętrznych będących własnością gminy jest wystarczająca dla zapewnienia prawidłowej obsługi komunikacyjnej gminy. Mankamentem przedmiotowego układu są natomiast parametry techniczne i jego stan techniczny, przede wszystkim w zakresie: nie normatywnych szerokości jezdni, korony drogi i szerokości pasa drogowego w liniach rozgraniczających, a także rodzaju i stanu nawierzchni jezdni. Drogi gminne na terenie gminy Wieruszów posiadają łączną długość ponad 111 km i są to:

- droga Nr 118012E relacji (Mieleszyn) - gr. gm. Bolesławiec - Mieleszynek;
- droga Nr 118151E relacji Wyszaków - Mieczków,
- droga Nr 118152E relacji Wyszaków. ul. Strumykowa, ul. Szkolna,
- droga Nr 118153E relacji Jutrków - gr. woj. wielkopolskiego - (Torzeniec),
- droga Nr 118154E relacji Jutrków - gr. woj. wielkopolskiego - (Kierzno),
- droga Nr 118155E relacji Lubczyna - Jutrków - gr. woj. wielkopolskiego - (Kierzno),
- droga Nr 118156E relacji Wesoła - Jutrków - gr. woj. wielkopolskiego,
- droga Nr 118157E relacji Mirków - Teklinów,
- droga Nr 118158E relacji Teklinów - Nawrotów - Teklinów,
- droga Nr 118159E relacji Teklinów - Nawrotów - (Świba) - Wieruszów,
- droga Nr 118160E relacji Dobrydział - gr. woj. wielkopolskiego - (Świba),
- droga Nr 118161E relacji (Donaborów) - Dobrydział - Skakawa,
- droga Nr 118162E relacji Św. Roch - Kuźnica Skakawska,
- droga Nr 118163E relacji Wieruszów - Kuźnica Skakawska - Klatka,
- droga Nr 118164E relacji Wieruszów - Mesznary - Mieleszynek,
- droga Nr 118165E relacji Wieruszów - Mesznary,
- droga Nr 118166E relacji Pieczyska - Grzeška - Klatka,
- droga Nr 118167E relacji Chobanin – Pieczyska,
- droga Nr 118168E relacji Pieczyska - gr. gm. Czastary - (Przywory),
- droga Nr 118169E relacji Chobanin - gr. gm. Galewice - (Osowa),
- droga Nr 118170E relacji Klatka - Kowalówka - Lubczyna,
- droga Nr 118171E relacji Kowalówka - gr. gm. Galewice - (Osowa),
- droga Nr 118172E relacji Pieczyska - Wieruszów - Marianów,
- droga Nr 118173E relacji Wieruszów - gr. gm. Czastary - (Przywory),
- droga Nr 118174E relacji Pieczyska - Marianów - gr. m. Wieruszów,
- droga Nr 118175E relacji Mirków - Polesie,
- droga Nr 118176E relacji Sopol - Kowalówka,
- droga Nr 118177E relacji Mirków - Sopol,
- droga Nr 118178E relacji Lubczyna - PGR - Lubczyna,
- droga Nr 118179E Pieczyska, ul. Podmiejska,
- droga Nr 118180E Wyszaków, ul. Spokojna,
- droga Nr 118181E Dobrydział, ul. Kasztanowa,
- droga Nr 118182E relacji droga przez Polesie,

- droga Nr 118209E relacji (Ochędzyn Stary) - gr. gm. Sokolniki - Pieczyska,
- droga Nr 118291E relacji (Kostrzewy) - gr. gm. Galewice - Cieszęcin - Cieszęcin wieś,
- droga Nr 118159E Wieruszów, ul. Ostrzeszowska,
- droga Nr 118174E Wieruszów, ul. Leśna
- droga Nr 118351E Wieruszów, ul. Akacyjowa, ul. Szpitalna,
- droga Nr 118352E Wieruszów, Al. Jacka i Agatki,
- droga Nr 118353E Wieruszów, ul. Brzozowa, ul. Lipowa,
- droga Nr 118354E Wieruszów, ul. Braci Polaków,
- droga Nr 118355E Wieruszów, ul. Broniewskiego,
- droga Nr 118356E Wieruszów, ul. Buczka, ul. 19 Stycznia, ul. Okrzei,
- droga Nr 118357E Wieruszów, ul. Ciasna,
- droga Nr 118358E Wieruszów, ul. Ciemna,
- droga Nr 118359E Wieruszów, ul. 25-lecia PRL,
- droga Nr 118360E Wieruszów, ul. Kaliska,
- droga Nr 118361E Wieruszów, ul. Kasztanowa,
- droga Nr 118362E Wieruszów, ul. Kochanowskiego,
- droga Nr 118363E Wieruszów, ul. Konopnickiej,
- droga Nr 118364E Wieruszów, ul. Krótka, ul. Nowotki
- droga Nr 118365E Wieruszów, ul. Kwiatowa, ul. Modrzewiowa, ul. Klonowa,
- droga Nr 118366E Wieruszów, ul. Mała,
- droga Nr 118367E Wieruszów, ul. Cmentarna,
- droga Nr 118368E Wieruszów, ul. Handlowa,
- droga Nr 118369E Wieruszów, ul. Orzeszkowej,
- droga Nr 118370E Wieruszów, ul. PKWN,
- droga Nr 118371E Wieruszów, ul. Spółdzielcza,
- droga Nr 118372E Wieruszów, ul. Poprzeczna,
- droga Nr 118373E Wieruszów, ul. Prusa, ul. Osiedlowa,
- droga Nr 118374E Wieruszów, ul. Przechodnia,
- droga Nr 118375E Wieruszów, ul. Przejazd,
- droga Nr 118376E Wieruszów, ul. Sienkiewicza, ul. Wiśniowa,
- droga Nr 118377E Wieruszów, ul. Słoneczna,
- droga Nr 118378E Wieruszów, ul. Spacerowa,
- droga Nr 118379E Wieruszów, ul. Witosa,
- droga Nr 118380E Wieruszów, ul. Wschodnia, Waryńskiego, Świerczeskiego
- droga Nr 118381E Wieruszów, ul. Zachodnia,
- droga Nr 118382E Wieruszów, ul. Zielona,
- droga Nr 118383E Wieruszów, ul. Bareły,
- droga Nr 118384E Wieruszów, ul. Ustronna,
- droga Nr 118385E Wieruszów, ul. Rynek,
- droga Nr 118386E Wieruszów, ul. Świerczewskiego,
- droga Nr 118387E Wieruszów, ul. Dąbrowskiego,
- droga Nr 118388E Wieruszów, ul. Kilińskiego,
- droga Nr 118389E Wieruszów, ul. Kolejowa,
- droga Nr 118390E Wieruszów, ul. Krasickiego,
- droga Nr 118391E Wieruszów, ul. Mickiewicza,
- droga Nr 118392E Wieruszów, ul. Nadrzeczna,
- droga Nr 118393E Wieruszów, ul. Nowa,
- droga Nr 118394E Wieruszów, ul. Parkowa,

- droga Nr 118395E Wieruszów, ul. Polna,
- droga Nr 118396E Wieruszów, ul. Sportowa,
- droga Nr 118397E Wieruszów, ul. Zamkowa,
- droga Nr 118398E Wieruszów, ul. Willowa,
- droga Nr 118399E Wieruszów, ul. Graniczna,
- droga Nr 118400E Wieruszów, ul. Rzemieślnicza,
- droga Nr 118401E Wieruszów, ul. Sosnowa,
- droga Nr 118402E Wieruszów, ul. Jałowcowa,
- droga Nr 118403E Wieruszów, ul. Ogrodowa,
- droga Nr 118404E Wieruszów, ul. Jana Pawła II,
- droga Nr 118405E Wieruszów, ul. Szkolna.

Uwarunkowania komunikacyjne wynikają z położenia gminy w stosunku do sieci dróg ekspresowych, krajowych, wojewódzkich i powiatowych, a także z rozmieszczenia w jej obrębie głównych generatorów ruchu tj. obszarów zabudowy mieszkaniowej, miejsc pracy i usług.

Szczególne znaczenie dla gminy ma droga ekspresowa S8, która stanowi znaczącą determinantę rozwoju społeczno – gospodarczego dzięki zwiększeniu dostępności komunikacyjnej regionu poprzez znaczne skrócenie czasu podróży między ośrodkami oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu przy jednoczesnym uwzględnieniu wymogów ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa Nr 181 relacji Herby Nowe – Wieluń – Oleśnica. Jest to linia w dobrym stanie technicznym przebiegająca przez obszar pięciu województw i stanowi ważny korytarz komunikacyjny dla tej części województwa. Obecnie linia ta przenosi ruch pasażerski między Kępnem a Tarnowskimi Górami oraz ruch towarowy. Nie wykorzystuje jednak w pełni leżącego w niej potencjału i nie odgrywa znaczącej roli w systemie komunikacyjnym gminy.

Na terenie zakładu Pfeleiderer Prospan S.A. znajduje się bocznicą kolejową połączona z w/w linią.

6.2. Infrastruktura techniczna

6.2.a. Zaopatrzenie w wodę

Obszar miasta i terenu wiejskiego gminy Wieruszów jest w całości zwodociągowany. Długość sieci wodociągowej na koniec 2017 r. (dane GUS) wynosiła 102,1 km, z czego w samym mieście było to 33,6 km. Liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i zamieszkania zbiorowego wyniosła 3 482 sztuki (stan na IX 2015 r.).

Gmina Wieruszów posiada rozbudowane zaplecze infrastrukturalne w zakresie zaopatrzenia ludności w wodę. Wszystkie stacje wodociągowe zarządzane przez Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieruszowie SA zasilane są z ujęć podziemnych (studni głębinowych), których strefy bezpośrednie są ogrodzone i zabezpieczone. Przedsiębiorstwo jest właścicielem czterech stacji uzdatniania wody z siedmioma studniami o łącznej wydajności 327,0 m³/h z czterema zbiornikami retencyjnymi o łącznej pojemności V=1170 m³ stanowiącymi źródło zasilania dla systemów wodociągu centralnego miejskiego i centralnego wiejskiego oraz dwóch wodociągów wiejskich. Ponadto sieć wodociągowa jest wspomagana przez cztery przepompownie strefowe wody pitnej ze zbiornikami V=300 m³.

Na podstawowy system produkcji i zaopatrzenia w wodę składają się:

- Stacja uzdatniania wody (SUW) w Wieruszowie przy ul. Ogrodowej – główny element centralnego systemu produkcji i dystrybucji wody w Gminie Wieruszów. Około 70% wody produkowanej na potrzeby zbiorowego zaopatrzenia w wodę w gminie jest realizowane przez wskazaną stację. Obsługuje ona następujące miejscowości: Wieruszów, Pieczyska, Chobanin, Klatka, Mieleszynek, Polesie, Sopol, Kowalów i Cieszęcin. SUW pracuje z wykorzystaniem dwóch studni głębinowych o łącznej wydajności eksploatacyjnej 149 m³/h. Woda jest ujmowana z trzeciorzędowych pokładów wodonośnych. Woda uzdatniona jest magazynowana w zbiorniku retencyjnym o pojemności V=400 m³. Średnia produkcja wody pitnej wynosi ok. 1200 m³/dobę, wzrastając w okresie letnim do 2500 m³/dobę.
- SUW Podzamcze przy ul. Rzemieślniczej – obsługuje następujące miejscowości: część Wieruszowa – Podzamcze, część Teklinowa, Dobrydział, Kuźnica Skakawska. Stacja składa się z dwóch studni o wydajności eksploatacyjnej 66 m³/h. Woda czerpana jest z pokładów czwartorzędowych. Uzdatniona woda przechowywana jest w zbiorniku retencyjnym o pojemności roboczej V=270 m³. Średnia produkcja wody pitnej wynosi ok. 260 m³/dobę, wzrastając w okresie letnim do 500 m³/dobę.
- SUW w Mirkowie – zaopatruje w wodę dwie wsie: Mirków i Teklinów. Wydajność studni wynosi 51,8 m³/h. Uzdatniona woda przechowywana jest w zbiorniku retencyjnym o pojemności roboczej V=200 m³. Średnia produkcja wody pitnej wynosi ok. 135 m³/dobę, wzrastając w okresie letnim do 220 m³/dobę.
- SUW w Lubczynie – zasila w wodę miejscowości Lubczyna, Wyszaków i Jutrków. Ujęcie składa się z dwóch studni o wydajności wynosi eksploatacyjnej w wysokości 22,6 m³/h. Uzdatniona woda przechowywana jest w zbiorniku retencyjnym o pojemności roboczej V=200 m³. Średnia produkcja wody pitnej wynosi ok. 140 m³/dobę, wzrastając w okresie letnim do 215 m³/dobę.

Wody podziemne stanowią również bazę zaopatrzeniową dla przemysłu. Osobne ujęcie wody posiada Pfleiderer PROSPAN S.A. Zakład ten pobiera wody z trzeciorzędowej warstwy wodonośnej, za pomocą zlokalizowanych na swoim terenie studni głębinowej. Są to wody zakwalifikowane do II klasy – wody o dobrej jakości, niewykazującej na oddziaływania antropogeniczne i o wskaźnikach jakości wody (żelazo, mangan i barwa) nieprzekraczających dopuszczalnych wartości.

6.2.b. Gospodarka ściekowa

Gospodarka ściekami sanitarnymi na terenie gminy oparta jest na rozdzielczej sieci kanalizacyjnej, którą ścieki spływają do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków zlokalizowanej w północnej części Wieruszowa. System kanalizacji sanitarnej, na który składa się sieć grawitacyjna, a także sieć ciśnieniowa wraz z przepompowniami strefowymi, obejmuje nieruchomości w mieście Wieruszów, a także w 9 miejscowościach wiejskich gminy Wieruszów. Na obszarze gminy Rozporządzeniem Nr 31/2005 z dnia 27 lipca 2005 r. Wojewody Łódzkiego wyznaczona została aglomeracja Wieruszów o równoważnej liczbie mieszkańców 14 709 obejmuje swoim zasięgiem tereny miasta Wieruszów oraz miejscowości Chobanin, Dobrydział, Górka Wieruszowska, Klatka, Kuźnica Skakawska, Lubczyna, Mirków, Pieczyska, Polesie, Teklinów i Wyszaków z oczyszczalnią ścieków komunalnych zlokalizowaną w Wieruszowie. Zarządcą oczyszczalni jest Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieruszowie.

W dniu 22 kwietnia 2008 r. Rada Miejska w Wieruszowie podjęła uchwałę Nr XX/148/2008 w sprawie przyjęcia do realizacji programu gospodarczego zatytułowanego „

Wieloletni Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych w Gminie Wieruszów w latach 2008 – 2015”. Program ten zakładał modernizację i rozbudowę oczyszczalni ścieków oraz budowę sieci kanalizacyjnej do miejscowości Klatka, Kuźnicy Skakawskiej, Wyszanova oraz do miejscowości Pieczyska i Chobanin.

Przyjęto, że po rozbudowie obiektu oczyszczalni ścieków pozwoli oczyszczać ścieki bytowo – gospodarcze z powierzchni zlewni ok. 1 250 km² i zapewni średnią przepustowość na poziomie 2 555 m³/d.

W latach 2008 – 2010 w ramach dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz środków pochodzących z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska zrealizowano projekt pod nazwą „Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Wieruszowie”.

Modernizacja oczyszczalni pozwoliła na rozbudowę sieci kanalizacyjnej i lepsze zaspokojenie potrzeb mieszkańców oraz zlokalizowanych na terenie gminy przedsiębiorstw w zakresie odbioru ścieków komunalnych. W oczyszczalni zainstalowano nowoczesną technologię m.in. suszarnię osadów wykorzystującą w głównej mierze energię słoneczną. Dzięki rozbudowie oczyszczalni jest w stanie przyjąć następujące ilości ścieków:

- $Q_{dśr} = 2\,555\text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{dmax} = 3\,066\text{ m}^3/\text{d}$,
- $Q_{hmax} = 230\text{ m}^3/\text{h}$.

Do oczyszczalni doprowadzane są ścieki komunalne z miasta i terenów wiejskich oraz ścieki dowożone są wozami asenizacyjnymi z okolicznych wsi oraz podczyszczone ścieki sanitarne i technologiczno-przemysłowe Zakładu Pfeleiderer Prospan S.A., a także ścieki z lokalnych przetwórni mięsnych. Oczyszczone ścieki komunalne z oczyszczalni zrzucane są do odbiornika, którym jest rzeka Proсна (zlewnia rzeki Odry).

Całkowita długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Wieruszów na koniec 2014 r. wynosiła 60,5 km, z czego w mieście 27,1 km. **Na koniec 2017 r. długość ta wzrosła do 72,2 km.**

Alternatywnym sposobem unieszkodliwiania ścieków komunalnych, szczególnie w przypadku, gdy poprzez względy techniczne lub ekonomiczne budynki nie mogą być przyłączone do sieci kanalizacji podziemnej, jest korzystanie z przydomowych oczyszczalni ścieków. Według stanu na styczeń 2015 r. na terenie gminy Wieruszów zlokalizowanych było 47 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kanalizacja deszczowa

W zakresie budowy i modernizacji sieci kanalizacji deszczowej w latach 2004-2005 wykonano: 435 mb rurociągu w Wieruszowie w ul. Dąbrowskiego, 374 mb rurociągu w drodze gminnej w Mirkowie oraz 470 mb rurociągu w Wieruszowie e ul. Warszawskiej. W 2006 r. wybudowano 110 mb kanalizacji deszczowej w Wieruszowie w ul. Prusa. W 2007 dobudowano dalszy odcinek do ulicy b-pa Bareły o długości 120mb. W roku 2009 wybudowano odcinek kanalizacji deszczowej w ul. Sportowej i Parkowej o łącznej długości ok. 320m. W latach 2010-2015 wybudowano kanalizację deszczową: Al. Solidarności 1.457mb, ul. Sosnowa - ul. Jałowcowa 404mb, ul. Waryńskiego - ul. Świerczewskiego 1.768 mb, ul. Willowa 425mb, ul. PKWN 150 mb. W 2010r. Powiat Wieruszowski wykonał w Wieruszowie na terenie ul. Fabrycznej, Kopernika, Bolesławieckiej, Wieluńskiej, Cmentarnej, Warszawskiej w Wieruszowie odcinki sieci kanalizacji deszczowej o długości ok. 1592mb.

6.2.c. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Energia elektryczna dla gminy Wieruszów dostarczana jest z krajowego systemu

elektroenergetycznego. Operatorem systemu dystrybucyjnego na terenie gminy Wieruszów jest ENERGA OPERATOR SA. Źródłem zasilania jest energia elektryczna z linii 110 kV – ciągu liniowego GPZ Kępno Wschód - GPZ Wieruszów. Przez obszar gminy przebiegają dwie linie elektroenergetyczne 110 kV relacji Kępno Wschód – Wieruszów i Wieruszów – Wieluń. Długość linii WN 110 kV na obszarze gminy wynosi 9,876 km. Zasilanie gminy w energię elektryczną odbywa się ze stacji transformatorowo-rozdzielczej (Główny Punkt Zasilania) WN/SN 110/15 kV zlokalizowanej w Wieruszowie za pośrednictwem linii elektroenergetycznych 15 kV, linii niskiego napięcia oraz przyłączy niskiego napięcia.

	Linia SN 15 kV	Linia nn 0,4 kV	Przyłącza niskiego napięcia nn 0,4 kV
Długość (km)	Napowietrzne: 79,5 Kablowe: 13,5	Napowietrzne: 87,7 Kablowe: 35,1	Napowietrzne: 31,5 Kablowe: 24,9

Źródło: ENERGA-OPERATOR SA Oddział w Kaliszu, za „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Wieruszów”

Na obszarze gminy funkcjonują 93 stacje transformatorowe stanowiące własność ENERGA-OPERATOR SA (64 słupowe, 29 kubaturowe) oraz 20 stacji będących własnością innych podmiotów.

Na terenie miasta zdecydowana większość odbiorców energii elektrycznej podłączona jest do sieci najniższego napięcia. Większość z nich to mieszkańcy budownictwa jednorodzinnego lub wielorodzinnego oraz drobny przemysł, handel, usługi i oświetlenie. Pozostali odbiorcy charakteryzują się dużym zużyciem energii elektrycznej i są podłączeni bezpośrednio do linii 15 kV.

Oświetlenie uliczne i drogowe na terenie gminy stanowi majątek Sp. z o.o. Oświetlenie Uliczne i Drogowe Kalisz, która świadczy usługi w tym zakresie na rzecz gminy. W ostatnim okresie czasu wybudowano nowe linie z energooszczędnym oświetleniem na terenie miasta. W następnych latach planuje się dalszą budowę nowych punktów oświetleniowych oraz modernizację istniejących punktów świetlnych.

Elektrownie wodne

Na terenie gminy funkcjonują trzy małe elektrownie wodne:

- w Mesznarach na węźle Mesznary,
- w Wieruszowie na węźle Wieruszów,
- w Kowalówce.

W Mesznarach następuje pobór wód rzeki Młynówki na jazie Pomłyńskim w maksymalnej ilości $Q=5,1 \text{ m}^3/\text{s}$ w celu zasilania elektrowni wodnej na rzece Prosna, na której następuje piętrzenie jej wód za pomocą jazu Mesznary.

W Wieruszowie następuje pobór wody rzeki Prosna na jazie Wieruszów w maksymalnej ilości $Q=2,8 \text{ m}^3/\text{s}$ w celu zasilania elektrowni wodnej na stopniu Wieruszów w km 142+600 rzeki Prosna.

W Kowalówce następuje piętrzenie wody z rzeki Prosny w km 137 + 450 na potrzeby Małej Elektrowni Wodnej za pomocą jazu „Kowalówka” w maksymalnej ilości $Q=6,21 \text{ m}^3/\text{s}$ i pobór wody z rzeki Młynówki na potrzeby zasilania stawu rybnego w okresie od 25 do 31 marca każdego roku w ilości $0,045 \text{ m}^3/\text{s}$.

Wszystkie elektrownie wodne działające w gminie wytwarzają moc ponad 10MW.

6.2.d. Zaopatrzenie w gaz

Zaopatrzenie w gaz na terenie gminy Wieruszów realizowane jest za pośrednictwem gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200 oraz gazociągów wysokiego ciśnienia: DN 100 od miejscowości Dobrydział do miasta Wieruszów i DN 100 w miejscowości Klatka.

Wybudowany w latach 1997-98 gazociąg wysokiego ciśnienia o długości 22 km do miasta Wieruszowa posiada dwie stacje redukcyjno – pomiarowe:

- w Klatce – stacja I-go stopnia, przepustowość 8000 m³/h,
- w Wieruszowie, ul. Kępińska, stacja I-go stopnia, przepustowość 10000 m³/h.

W roku 1998 gmina Wieruszów zrealizowała inwestycję związaną z budową sieci gazowej średniego ciśnienia w mieście Wieruszów. Wybudowano 12,2 km sieci gazowej oraz 582 przyłącza gazowe. Wybudowana sieć gazowa umożliwiła rozprowadzenie gazu w całym mieście Wieruszów oraz pozwala na dalszą rozbudowę sieci na sąsiednie gminy: Bolesławiec, Łubnice, Czastary, Sokolniki i Galewice.

W roku 2000 do sieci gazowej przyłączył się największy zakład na terenie gminy Pfeleiderer Prospan S.A., który rocznie zużywa ponad 8 mln m³ gazu.

Dostępność gazu ziemnego pozwoliła na przystąpienie do modernizacji istniejących kotłowni węglowych na kotłownie opalane gazem ziemnym, przede wszystkim w publicznych obiektach gminnych, innych obiektach użyteczności publicznej oraz w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych inwestorów prywatnych.

Pod koniec 2013 r. łączna długość sieci gazowej (na podstawie danych GUS) na terenie całej gminy wynosiła 27,30 km (włączając sieć przesyłową), z czego: w samym mieście Wieruszowie – 16,7 km. Pod koniec 2013 r. ilość czynnych przyłączy gazu wynosiła 294 sztuki. Na początku 2015 r. liczba czynnych przyłączy gazowych do budynków mieszkalnych w granicach miasta wyniosła 222 szt., zaś w dla części wiejskiej gminy 9 szt.

Na koniec 2017 r. długość sieci gazowej na obszarze gminy wzrosła do 28,07 km, zaś do sieci połączonych było 236 budynków mieszkalnych.

W miejscowościach nie mających dostępu do gazu sieciowego zaopatrzenie w ten surowiec następuje w systemie indywidualnym tj. z butli bądź zbiorników gazu płynnego lokalizowanych bezpośrednio u mieszkańców gminy.

6.2.e. Zaopatrzenie w ciepło

Teren miasta Wieruszowa jest zasilany w ciepło za pomocą kotłowni zlokalizowanej w zakładzie Pfeleiderer Prospan S.A. Możliwość dostawy ciepła istniejącą siecią przesyłową wynosi 10 MW mocy. Jest to kotłownia wykorzystująca do wytwarzania ciepła gaz oraz energię biomasy. Przesyłanie i dystrybucja ciepła na terenie miasta odbywa się siecią ciepłowniczą będącą własnością zakładu.

Poza nią na terenie gminy funkcjonują jeszcze następujące źródła ciepła⁷:

- osiedlowa kotłownia gazowa przy ul. Dąbrowskiego 1-7 – dwa kotły gazowe o mocy 720 kW każdy,
- kotłownia gazowa Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Biskupa Stefana Bareły 13a, o mocy 32 kW,
- kotłownia gazowa Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Teklinowskiej 2a, o mocy 27 kW,
- kotłownia na biomasę w Szkole Podstawowej w Teklinowie,
- kotłownia węglowa w budynku Szkoły Podstawowej Nr 1 w Cieszęcinie,

⁷ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieruszów, Agros Eco Energia, Warszawa 2015

- kotłownia węglowa w Szkole Podstawowej w Wyszanie,
- kotłownia gazowa w budynku Zespołu Szkół Nr 2 w Wieruszowie,
- kotłownia węglowa w budynku byłej szkoły filialnej w Kuźnicy Skakawskiej,
- kotłownia węglowa w budynku byłej szkoły filialnej w Mirkowie,
- kotłownia węglowa w Szkole Podstawowej w Pieczyskach,
- kotłownia gazowa w Publicznym Przedszkolu Samorządowym Nr 1 w Wieruszowie.

Budynki OSP na terenie gminy ogrzewane są z lokalnych źródeł ciepła, głównie opalanych węglem (OSP Cieszęcín, OSP Teklinów, OSP Pieczyska, OSP Kuźnica Skakawska, OSP Lubczyna, OSP Podzamcze, OSP Jutrków), gazem płynnym (OSP Wyszanie) lub ciepłem sieciowym (OSP Wieruszów).

W granicach miasta sukcesywnie rozbudowie podlega sieć ciepłownicza. Wybudowany w 2014 r. nowy odcinek sieci ciepłej od ulicy Jana Pawła II do ul. b-pa Stefana Bareły w Wieruszowie o długości 1217,09 m umożliwił podłączenie się nowych odbiorców przyczyniając się skutecznie do zmniejszenia zanieczyszczeń powietrza pochodzących z palenisk domowych.

Na pozostałych obszarach gminy zaopatrzenie w ciepło do celów technologicznych, grzewczych i ciepłej wody użytkowej odbywa się w systemie rozproszonym w oparciu o źródła lokalne (kotłownie, paleniska domowe). Najpopularniejszym paliwem wykorzystywanym do produkcji ciepła jest węgiel. W bilansie cieplnym gminy zaspokaja on ponad 45% potrzeb cieplnych. Drugą pozycję zajmuje biomasa (29,2%), następnie gaz ziemny (23,6%), gaz płynny (1%) i energia elektryczna (0,7%)⁸.

6.2.f. Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Wieruszów znajduje się składowisko odpadów w miejscowości Teklinów, które zostało uwzględnione w Planie Gospodarki Odpadami województwa łódzkiego 2012 jako instalacja zastępcza do obsługi regionu w zakresie przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz składowania odpadów. W chwili obecnej, ze względu na wypełnienie kwatery składowiska, nie przyjmuje ono żadnych odpadów komunalnych. Aktualnie zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania zmieszanych odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania odebrane z terenu gminy Wieruszów przekazywane są do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych, instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania (MBP), Dylów A, gm. Pajęczno.

W celu umożliwienia funkcjonowania instalacji w Teklinowie konieczna jest rozbudowa składowiska tak, aby osiągnąć planowaną wydajność 10.000 Mg/rok w zakresie sortowania odpadów zmieszanych oraz 88.019,5 m³ składowanych odpadów. Rozbudowa instalacji w Teklinowie została rozpoczęta w 2010 r. i była realizowana przez Przedsiębiorstwo Komunalne w Wieruszowie S.A. Od maja 2013 r. zarządcą terenu, na którym znajduje się składowisko odpadów, jest EKO-REGION sp. z o.o., na podstawie umowy użyczenia. Kontynuacja rozpoczętej inwestycji przez EKO-REGION sp. z o.o. jest możliwa po uzyskaniu przez spółkę tytułu prawnego do nieruchomości.

Urząd Miejski w Wieruszowie prowadzi działania, których celem jest wprowadzenie wszystkich nieruchomości, na których mieszkają mieszkańcy oraz powstają odpady komunalne do gminnego systemu gospodarowania odpadami. W tym celu prowadzona jest bieżąca weryfikacja nieruchomości, których właściciele nie złożyli deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Są oni wzywani do złożenia deklaracji.

⁸ Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieruszów, Agros Eco Energia, Warszawa 2015

Wobec tych właścicieli, którzy nie wywiązali się z tego obowiązku wszczynane jest postępowanie w sprawie ustalenia wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na terenie składowiska odpadów w Teklinowie funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (tzw. PSZOK), do którego każdy mieszkaniec, w ramach uiszczanej na rzecz Gminy opłaty dostarczyć może frakcje odpadów takich jak: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, odpady zielone, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony.

Częstotliwość odbioru poszczególnych rodzajów odpadów oraz pozostałe zagadnienia związane z nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi określają odrębne Uchwały Rady Miejskiej.

Główny strumień odpadów powstających w sektorze gospodarczym na terenie Gminy Wieruszów pochodzi z przemysłu drzewnego i meblarskiego. Zgodnie z „Planem gospodarki odpadami dla gminy Wieruszów na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016” blisko 10% ogólnej ilości odpadów przemysłowych wytwarzanych jest w rolnictwie i w związanym z nim sektorze przetwórstwa żywności. Stopień wykorzystania i zagospodarowania odpadów zwierzęcych i roślinnych w tym obszarze jest bardzo wysoki. Ponad 90% odpadów pochodzenia rolniczego ulega przetworzeniu i wykorzystaniu m.in. do produkcji pasz, mączki, nawozów i kompostu. Odpady pochodzące z przemysłu wydobywczego, a także odpady z procesów oczyszczania ścieków, uzdatniania wody i unieszkodliwiania odpadów stanowią po około 3% ogólnej ilości odpadów pochodzenia przemysłowego. Przyjmuje się, że w ogólnej masie wytworzonych odpadów przemysłowych dominujący udział (około 90%) mają duże podmioty gospodarcze, natomiast drobne zakłady usługowe i wytwórcze są producentami około 8 % ogółu odpadów przemysłowych. Odpady z przetwórstwa drewna (trociny, wióry, ścinki etc.) trafiają jako surowiec wtórny do Zakładu Pfeiderer PROSPAN S.A. do dalszej obróbki. Odpady komunalne (papier, szkło, metale etc.) są gromadzone selektywnie w pojemnikach na terenie zakładu i odbierane przez wyspecjalizowaną firmę, z którą zakład posiada podpisaną umowę.

Procesy przemysłowe i rolnictwo są głównym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych, znaczna ich część znajduje się również w odpadach komunalnych. Największym producentem odpadów niebezpiecznych w Gminie Wieruszów jest wytwórnia Pfeiderer PROSPAN S.A. W roku 2008 zakład wytworzył ponad 64 Mg odpadów niebezpiecznych. Ponad 90% z nich jest zagospodarowywana, a pozostała część unieszkodliwiana m.in. poprzez składowanie w odpowiednio to tego celu przystosowanych pojemnikach i przekazywane do utylizacji wyspecjalizowanym podmiotom.

7. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Do najważniejszych potrzeb rozwoju gminy należy uporządkowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych poszczególnych miejscowości. Polega to na weryfikacji terenów przeznaczonych w dotychczas obowiązującym studium na różne funkcje, przede wszystkim mieszkaniowe, waloryzacji, które z tych lokalizacji są uzasadnione, oraz wyznaczeniu nowych terenów i funkcji, zgodnie ze zgłoszonymi wnioskami przy uwzględnieniu wydanych decyzji o warunkach zabudowy. Zainteresowanie inwestorskie na tereny mieszkaniowe, wyrażone w zgłoszonych wnioskach, ale także w ilości wydanych decyzji o ustaleniu warunków zabudowy, wskazuje na niestłabnące zapotrzebowanie na te tereny.

Zgodnie z „Bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę” zawierającym analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne, uwzględniającym prognozy demograficzne i możliwości finansowe gminy, na obszarze gminy powierzchnia terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, w tym realizowanej jako element zabudowy zagrodowej, oraz zabudowy usługowej jest wystarczająca dla obecnych i prognozowanych potrzeb mieszkańców. Podkreślono przy tym, że w celu zahamowania procesu rozpraszania zabudowy na obszary wiejskie i utrzymania większej liczby ludności w mieście, wskazane jest umożliwienie rozwoju zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w granicach administracyjnych Wieruszowa. Pozwoli to na podniesienie rangi Wieruszowa jako ośrodka powiatowego pozwalając jednocześnie ograniczyć koszty związane z koniecznością obsługi komunikacyjnej terenów podmiejskich, czy wyposażeniem ich w niezbędną infrastrukturę techniczną.

Porównanie zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnością terenów ma na celu wskazanie priorytetów w zakresie wyznaczania nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Rodzaj zabudowy	Zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową zabudowy (w ha)	Chłonność obszarów [w ha]	Różnica pomiędzy zapotrzebowaniem na nową zabudowę a chłonnością obszarów (w ha)
mieszkaniowa jednorodzinna	21,5 26,9	133,8	-112,3 -106,9
mieszkaniowa wielorodzinna	3,6	1,42	+2,18
mieszkaniowo-usługowa	7,2 9,0	57,12	-49,92 -48,12
rekreacji indywidualnej	0	7,7	-7,7
usługowa	8,0	4,18	+3,82
produkcyjna	3	190,36	-187,36

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę nie przekracza sumy chłonności obszarów w zakresie funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej, produkcyjnej oraz rekreacji indywidualnej. W związku z tym w nowych opracowaniach planistycznych nie należy wskazywać nowych terenów dla tego rodzaju zabudowy poza wyjątkami wynikającymi z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Maksymalne zapotrzebowanie na nową zabudowę przekracza sumę chłonności obszarów w zakresie funkcji mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej. Opracowany „Bilans...” wskazuje, że na obszarze gminy w założonym horyzoncie czasowym zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyniesie 3,6 ha przy chłonności już ustalonych terenów w wysokości 1,42 ha. Tym samym w ramach opracowanej zmiany studium możliwe jest zwiększenie zasięgu terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej o powierzchnię pozwalającą na uzyskanie dopuszczalnej powierzchni użytkowej. Zaznaczenia wymaga fakt, że w wypadku zabudowy wielorodzinnej

teren przewidziany na tę funkcję powinien zapewniać w swoich granicach właściwy standard życia jego mieszkańców, poprzez właściwe wyposażenie w tereny biologicznie czynne i rekreacyjne. Ponadto w ramach terenu należy przewidzieć adekwatną powierzchnię umożliwiającą realizację miejsc postojowych dla przyszłych mieszkańców i użytkowników. W odniesieniu do terenów zabudowy produkcyjnej i produkcyjno-usługowej wnioski płynące z „Bilansu...” wskazują, że na obszarze gminy została zabezpieczona odpowiednia rezerwa terenów pod taką funkcję. Jednocześnie wskazano, aby w uzasadnionych jednostkowych przypadkach, w przyszłych opracowaniach planistycznych umożliwić zwiększenie powierzchni istniejących już w gminie zakładów maksymalnie o 30% obecnie wykorzystywanej przez nie powierzchni celem umożliwienia im rozwoju.

W związku z koniecznością uzbrojenia obszarów obecnie niezabudowanych, przeznaczonych w studium pod zabudowę, istnieje potrzeba wybudowania ok. 4,5 kilometrów bieżących dróg gminnych wraz z uzbrojeniem. Na podstawie analizy kosztów realizacji podobnych inwestycji w latach ubiegłych, koszt tej budowy szacuje się na ok. 6,7 mln zł. Nie przewiduje się budowy nowej infrastruktury społecznej na potrzeby tych obszarów.

W celu zapewnienia właściwego finansowania inwestycji, związanych z obsługą terenów zabudowy, gmina rokrocznie przeznaczona znaczną część budżetu dla realizacji zadań inwestycyjnych. W latach 2007-2017 gmina przeznaczyła na wydatki inwestycyjne ok. 87,2 mln zł. Ponadto zgodnie z „Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Wieruszów na lata 2018-2017” założono, iż w latach 2018–2027 nowe wydatki inwestycyjne będą wynosić łącznie 14,3 mln złotych.

Nieruchomości wnioskowane do ujęcia w Studium jako tereny zabudowy, w przeważającej większości zlokalizowane są w ramach już wykształconych jednostek osadniczych oraz obszarów ujętych w obowiązującym Studium. Zaznaczyć trzeba, że wnioskowane zmiany dotyczą często określenia nowej funkcji dla terenu już ujętego w dokumentach planistycznych. Wyznaczeniu nowych terenów mieszkaniowych powinien towarzyszyć zharmonizowany rozwój usług podstawowych służących mieszkańcom. Poszerzenie terenów przeznaczonych do zainwestowania pociąga za sobą konieczność równoległej rozbudowy systemów infrastruktury technicznej, w szczególności zabezpieczających środowisko naturalne przez degradacją. Istotnym zagadnieniem jest równoważenie gospodarki wodnej i ściekowej poprzez sukcesywne obejmowanie terenów wiejskich gminnym systemem kanalizacji sanitarnej. Z zagadnień infrastrukturalnych istotna jest także poprawa stanu technicznego dróg, w szczególności dróg lokalnych i dojazdowych.

W sferze społecznej główną potrzebą jest stworzenia warunków zachęcających do osiedlania się bądź zatrzymania mieszkańców w gminie. Ma to znaczenie o tyle, że rokrocznie rejestrowany jest spadek liczby mieszkańców oraz niekorzystny bilans migracji wewnętrznych. W celu przyciągnięcia nowych oraz przekonania obecnych mieszkańców do pozostania i posiadania potomstwa, konieczne jest, oprócz tworzenia warunków dla zakładania i rozwoju działalności gospodarczej (tworzenie miejsc pracy), podjęcie kroków dla zwiększenia terenów mieszkaniowych - zabudowy wielorodzinnej (w szczególności w granicach miasta), rozwój budownictwa socjalnego i komunalnego. Potrzebą jest także podnoszenie jakości standardu życia mieszkańców, choćby poprzez realizację ustaleń Planów odnowy miejscowości przyjętych przez Radę Miejską. Walory krajobrazowe i wysoka wartość potencjału ekologicznego gminy sprzyjają rozwojowi ruchu turystycznego oraz zorganizowanych form wypoczynku. Na poziomie studium powinno się to wyrażać w takim zaprojektowaniu przestrzeni, które równoważy potrzeby mieszkaniowe, rozwojowe (placówki

oświatowe, miejsca pracy, usługi i kultura) oraz wypoczynkowe mieszkańców.

Możliwości rozwoju gminy:

- korzystne położenie gminy na granicy województwa łódzkiego i wielkopolskiego, tworzy szansę dla pełnienia przez Wieruszów ośrodka o znaczeniu regionalnym,
- dobrze rozwinięty układ komunikacyjny oparty o nowoczesne drogi o znaczeniu krajowym i ponadregionalnym, zapewniający dostępność do ośrodków miejskich (Łódź, Wrocław),
- wolne, uzbrojone technicznie tereny pod inwestycje w strefie przemysłowej, rezerwa terenowa i dobre warunki dla rozwoju działalności gospodarczej,
- rozwinięta gałąź produkcji meblarskiej z zapleczem doświadczonych pracowników,
- istniejąca i rozwijająca się infrastruktura techniczna (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, energetyczna, gazowa, ciepła, telefoniczna), zmodernizowana oczyszczalnia ścieków, stacje uzdatniania wody, składowisko odpadów, korzystna infrastruktura społeczna (bogata sieć szkół i placówek oświatowych, obiektów lecznictwa szpitalnego, specjalistycznego i podstawowego, baza sportowa, turystyczna),
- sprzyjające warunki fizjograficzne dla funkcjonowania i rozwoju sieci osadniczej,
- rozwinięta baza usługowa, oświatowa i kulturowa podnosząca jakość życia mieszkańców i sprzyjająca większej integracji mieszkańców,
- duże zaplecze rolnicze (szczególnie w północnej części gminy) sprzyjające rozwojowi przemysłu rolno-spożywczego,
- walory środowiska naturalnego sprzyjające pełnieniu funkcji rekreacyjnej oraz dające możliwość rozwoju funkcji turystycznych.

8. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Na obszarze gminy Wieruszów (poza obszarami objętymi zmianą) planuje się realizację następujących inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 450 (granica woj. – Wieruszów – granica woj.),
- modernizacja i przebudowa do prędkości 100 – 120 km/h linii kolejowej nr 181 relacji Herby Nowe - Wieluń – Oleśnica,
- modernizacja dróg powiatowych,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Bolesławiec – Wieruszów – Galewice z odgałęzieniem do Białej,
- modernizacja linii elektroenergetycznej 110 kV relacji GPZ Kępno Wschód – GPZ Wieruszów,
- budowa instalacji do fermentacji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji – kompostowni (poza Zakładem Zagospodarowania Odpadów) w Teklinowie,
- budowa zbiornika retencyjnego „Wieruszów” na rzece Prośnie (pow. zbiornika 490 ha, pojemność zbiornika 12.500 tys. m³), umieszczonego w „Programie małej retencji dla województwa łódzkiego” wraz z aneksem,
- odbudowa zbiornika retencyjnego „Teklinów” (pow. zbiornika 0,37 ha, pojemność zbiornika 1,85 tys. m³) umieszczonego w „Programie małej retencji dla województwa łódzkiego” wraz z aneksem,
- realizacja projektowanych szlaków turystycznych o znaczeniu regionalnym wynikających z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego,
- budowa instalacji do zagospodarowywania osadów ściekowych (poza Zakładem Zagospodarowania Odpadów) w Wieruszowie.

W ramach obszarów objętych zmianą aktualny Plan zagospodarowania

przestrzennego województwa łódzkiego wskazuje następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- dostosowania systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Wieruszów.

III Kierunki Zagospodarowania Przestrzennego

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

1.1. Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania

Głównym założeniem polityki przestrzennej wprowadzanej niniejszym studium jest ukształtowanie przestrzeni gminy w sposób równoważący sfery: środowiskową, społeczną i gospodarczą przy jednoczesnym braku degradacji środowiska naturalnego. Celem polityki przestrzennej wyrażonej w studium gminy jest kształtowanie struktury przestrzennej sprzyjającej zrównoważonemu wykorzystywaniu cech, zasobów i walorów przestrzeni z rozwojem gospodarczym, wzrostem poziomu i jakości życia mieszkańców oraz trwałym zachowaniem wartości środowiska. Zapewnienie mieszkańcom gminy możliwości realizacji ich zamierzeń inwestycyjnych, przy jednoczesnej ochronie walorów przyrodniczych i kulturowych gminy może być osiągnięte poprzez ustalenie:

- 1) zasad harmonijnego rozwoju tkanki osadniczej, jej powiązania z cechami i walorami środowiska oraz koordynację rozwoju zagospodarowania poprzez sukcesywne sporządzanie planów miejscowych;
- 2) zasad kształtowania i poprawy ładu przestrzennego;
- 3) zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, przy racjonalnym ich wykorzystaniu dla potrzeb lokalnych i ponadlokalnych i uwzględnieniu powiązania ich z procesem rozwoju społeczno-gospodarczego;
- 4) zasad rozbudowy i modernizacji infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu powiązań ponadlokalnych, a służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności obszaru gminy;
- 5) zasad realizacji zadań o znaczeniu ponadlokalnym, oddziałujących bezpośrednio i pośrednio na życie mieszkańców gminy.

Układ funkcjonalny gminy, zobrazowany na rysunku studium „Kierunki zagospodarowania – polityka funkcjonalno-przestrzenna”, opiera się na zasadzie kontynuacji i dalszego rozwoju istniejącej struktury gminy z uwzględnieniem ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych przy zachowaniu powiązań zewnętrznych, w tym z sąsiednimi gminami. Na ww. rysunku studium wyodrębnione zostały tereny wraz z przypisanymi im funkcjami oraz przedstawiono podstawowy układ komunikacyjny. Rozwiązanie to pozwala określić kształt i strukturę przestrzenną gminy, powiązania z systemem dróg krajowych, regionem i ościennymi gminami.

Gmina Wieruszów jest gminą miejsko-wiejską. Wyraźnie zarysowuje się w niej podział na silnie zurbanizowaną część centralną z Wieruszowem oraz część północną i południową, gdzie dominuje funkcja rolnicza i lasy. Całość spaja dobrze rozwinięty system komunikacyjny opierający się na drogach o znaczeniu krajowym (droga ekspresowa S8), ponadlokalnym (droga wojewódzka i drogi powiatowe) oraz lokalnym (drogi gminne i ulice

miejskie).

Na strukturę przestrzenną gminy składają się:

1) tereny w obrębie Wieruszowa jako ponadlokalnego ośrodka administracyjnego o złożonym układzie przestrzennym i wyraźnym podziale na część wschodnią – na prawym brzegu Proсны i część zachodnią – Podzamcze, na lewym brzegu rzeki.

W granicach administracyjnych miasta wyróżnić można następujące obszary:

- część śródmiejska obejmująca najstarszą, historycznie ukształtowaną część miasta, charakteryzująca się gęstą siatką ulic i zwartą zabudową typu kamienicowego;

- osiedla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej pomiędzy linią kolejową a drogą wojewódzką Nr 482 we wschodniej części miasta. Tereny te charakteryzują się typowo miejską strukturą i posiadają dostęp do pełnej gamy usług społecznych w postaci usług oświaty, ochrony zdrowia, handlu, kultu religijnego. Dodatkowo uzupełniają je tereny zieleni urządzonej oraz zabudowa produkcyjno-usługowa.

- tereny rekreacyjne zlokalizowane na północ od części śródmiejskiej, obejmujące swoim zasięgiem tereny sportowe w sąsiedztwie doliny Proсны oraz tereny ogrodów działkowych,

- tereny produkcyjno-usługowe wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 482, w północnej części miasta (rejon ul. Marianów) oraz w zachodniej części miasta (Podzamcze).

Kierunkiem rozwoju dla miasta są tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowo-usługowej i produkcyjno-usługowej wyznaczone w obowiązujących planach miejscowych w północno-wschodniej części miasta. Ponadto za tereny rozwojowe wskazano się tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej wyznaczone w północnej części miasta przy Alei Solidarności.

- część zachodnia – dawne Podzamcze – z wyróżniającymi się terenami istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, usługowej i produkcyjno – usługowej jako tereny wskazane do intensyfikacji.

Dla obszaru miasta przewiduje się dalszy rozwój funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjno-usługowej. Wskazane jest większe wykorzystanie potencjału jaki daje Proсна dla wzmocnienia funkcji rekreacyjnych w mieście. Szansę dla rozwoju funkcji produkcyjno-usługowej posiadają w szczególności tereny zlokalizowane w sąsiedztwie węzła Wieruszów na drodze ekspresowej S8. Ponadto działania władz samorządowych powinny się ogniskować wokół podnoszenia standardu jakości życia mieszkańców, zwiększania dostępności do usług zwłaszcza w obrębie nowych terenów zabudowy.

2) zurbanizowane tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej Nr 482 w miejscowościach Pieczyska i Chobanin – tereny o rodowodzie wiejskim, w których na przestrzeni lat zabudowa zagrodowa wypierana była przez zabudowę mieszkaniową jednorodziną i mieszkaniowo-usługową. Widząc duże zainteresowanie tymi terenami studium wskazuje je do dalszego rozwoju funkcji mieszkaniowej, przekształcania zabudowy zagrodowej na mieszkaniową jednorodziną i mieszkaniowo-usługową.

3) dzielnica przemysłowa zlokalizowana na południowy-wschód od Wieruszowa. Obejmuje zarówno tereny już zainwestowane, jak i rozwojowe. Obszar ten stanowi rezerwę terenów inwestycyjnych.

4) tereny obejmujące wsie Wyszaków, Jutrków, Lubczyna, Cieszęcin, Kowalówka, Teklinów, Mirków, Klatka, Mieleszynek, Kuźnica Skakawska. Są to tereny o charakterze wiejskim z dominacją zabudowy zagrodowej, na których prowadzona jest gospodarka rolna. W większości wsi przeważa ulicowy typ zabudowy z główną ulicą wzdłuż której skupiona jest zabudowa. Bardziej złożony układ przestrzenny mają wsie Wyszaków, Lubczyna, Mirków, Cieszęcin. Zjawiskiem widocznym na wskazanych terenach jest stopniowe wygaszanie

produkcji rolniczej w gospodarstwach małych i przeznaczanie działek na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Kierunkiem działania dla wskazanych terenów jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wyposażenie terenów w sieci infrastruktury technicznej, w szczególności zwiększenie dostępności do sieci kanalizacji sanitarnej, tworzenie lokalnych centrów miejscowości służących integracji zamieszkującej ich ludności, zwiększanie dostępności do usług podstawowych. Przy zagospodarowaniu terenów wsi celem winno być uzupełnianie pasm istniejącej zabudowy i unikanie jej rozpraszania na tereny dotychczas niezainwestowane. **Wskazuje się za kierunek rozwoju w miejscowościach Kuźnica Skakawska i Polesie**

5) tereny rolnicze obejmujące przede wszystkim północno-zachodnią część gminy. Tereny te wskazane są do utrzymania ich dotychczasowej funkcji i ochrony przed zainwestowaniem. Dotyczy to zwłaszcza gruntów rolnych o wyższych klasach bonitacyjnych. Polityka gminy dla terenów rolnych powinna zmierzać do tworzenia warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa.

6) dolina Proсны stanowiąca zielony kręgosłup gminy. Wraz z porastającymi ją terenami łąk, pastwisk, zadrzewień i niewielkich zespołów roślinności leśnej decyduje o potencjale ekologicznym gminy. Zagospodarowanie tego obszaru winno być ukierunkowane na ochronę jego wartości przyrodniczych. Pełniąc funkcję korytarza ekologicznego dla migracji zwierząt oraz rolę głównego kanału przewietrzania dla Wieruszowa, należy chronić obszar doliny przed zabudową pozostawiając go w dotychczasowym użytkowaniu i udostępniając do pełnienia funkcji rekreacyjnej.

7) tereny lasów obejmują kompleksy leśne zlokalizowane w północnej i wschodniej części gminy. Obszary te stanowią część systemu ekologicznego gminy. Za główny kierunek rozwoju przyjmuje się ochronę przed intensywnym zagospodarowaniem, intensyfikację zalesień, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej oraz udostępnienie terenów dla funkcji rekreacyjnej.

Pozytywny impuls dla rozwoju gminy może dać zwiększenie dostępności komunikacyjnej dzięki oddaniu do użytku drogi ekspresowej S8. Położenie miasta w stosunku do dużych ośrodków miejskich, tj. Łodzi i Wrocławia, oraz dobre z nimi skomunikowanie, tworzy szansę na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez silniejszą aktywizację terenów produkcyjno-usługowych oraz terenów przeznaczonych do prowadzenia aktywności gospodarczej, w szczególności w sąsiedztwie węzła Wieruszów. Podobne zjawisko aktywizacji terenów można obserwować na terenach wzdłuż **drogi wojewódzkiej Nr 482**.

Z drugiej strony, uwarunkowania przyrodnicze powodują pewne ograniczenia dla rozwoju niekontrolowanej zabudowy, co jest atutem gminy. Czynnikiem regulującym rozwój terenów usługowych, jak również mieszkaniowych pozostają walory środowiska przyrodniczego, które powodują, iż istnieje możliwość zwiększenia atrakcyjności i jakości życia mieszkańców oraz rozwoju oferty rekreacyjnej. Zasoby naturalne gminy, w szczególności powierzchnie leśne, rzeka Proсна wraz z przylegającą doliną sprzyjają rozwojowi rekreacji.

Bazą dla osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest właściwe wykorzystanie uwarunkowań wynikających z położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy oraz środowiska przyrodniczego i kulturowego. Zbilansowanie potrzeb i możliwości rozwoju gminy pozwala określić funkcję poszczególnych jednostek i obszarów oraz założenia polityki przestrzennej.

Kierunki zagospodarowania ustalone niżej dla poszczególnych terenów wynikają z rozpoznania dotychczasowego sposobu użytkowania gruntów, stanowią uaktualnienie wytycznych zawartych we wcześniejszej edycji studium i są dostosowane do uwarunkowań przestrzennych. Zakłada się racjonalne wykorzystanie walorów gospodarczych (nie zapominając o wartościach przyrodniczo-kulturowych) przyjmując, za główny kierunek, dalszą stymulację, rozwój i podniesienie rangi gminy w strukturze regionu.

Założenia polityki przestrzennej dla gminy Wieruszów obejmują:

- rozwój przestrzenny i funkcjonalny układu osadniczego zgodnie przeznaczeniem terenów określonym na rysunku studium,
- rozwój i poprawę funkcjonowania infrastruktury technicznej,
- podniesienie wskaźnika lesistości,
- inwestycje podkreślające indywidualność i promujące gminę, świadczące o gospodarce opierającej się na zasadach zrównoważonego rozwoju.

1.2. Przeznaczenie terenów

Opracowaniu planów miejscowych w oparciu o ustalenia niniejszego studium winna przyświecać zasada dążenia do uzupełnienia istniejącej struktury poszczególnych miejscowości czy zespołów osadniczych, poprzez wypełnianie luk w pasmach zabudowy, porządkowania przestrzeni oraz, gdzie to tylko możliwe i uzasadnione, tworzenia lokalnych wnętrz urbanistycznych. Należy ponadto pamiętać, że nowa zabudowa powinna nawiązywać do skali i charakteru istniejącej tkanki urbanistycznej.

Niezależnie od określonego przeznaczenia, w każdym z terenów, uwzględniając przepisy odrębne, dopuszcza się:

- lokalizację (budowę) urządzeń, obiektów i infrastruktury technicznej związanej z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną i ciepło, gaz, gospodarką ściekową oraz telekomunikacją,
- lokalizację nowych, nie wyznaczonych w studium ciągów komunikacyjnych, parkingów oraz lokalnych przestrzeni zieleni urządzonej i rekreacji (skwery i place zabaw),
- budowę, rozbudowę i przebudowę budynków gospodarczych i inwentarskich w istniejących siedliskach rolniczych zakwalifikowanych do innej kategorii przeznaczenia niż tereny zabudowy zagrodowej,
- rozpoznanie i oszacowanie możliwości wykorzystania złóż geotermalnych w Wieruszowie z ewentualnym ich wykorzystaniem po uzyskaniu koncesji zgodnie z przepisami odrębnymi.

Charakterystyka przeznaczenia terenów w ramach poszczególnych jednostek	
Przeznaczenie terenu – funkcja	Wytyczne i zalecenia
Tereny zabudowy zagrodowej	<ul style="list-style-type: none">• lokalizacja zabudowy zagrodowej,• dopuszcza się lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,• dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej, w szczególności usług służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb mieszkańców i rzemieślniczej,• w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości

	<p>przewidzianej dla zabudowy usługowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej, inwentarskiej) powinny tworzyć jednolity zespół, spójny z zabudową terenów sąsiednich, • możliwość lokalizacji zakładów przetwórstwa rolnego, z ograniczeniem oddziaływania do granic własności terenu, • możliwość lokalizacji obiektów związanych z usługami turystyczno – rekreacyjnymi (agroturystyką).
Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zakładów przetwórstwa rolnego, budynków produkcyjno-usługowych i obiektów o profilu związanym z obsługą rolnictwa, • lokalizacja budynków inwentarskich, gospodarczych, magazynowych, • lokalizacja budowli rolniczych, • dopuszcza się lokalizację urzędzeń i obiektów służących zaopatrzeniu w wodę oraz zagospodarowaniu ścieków,
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej, w szczególności usług służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb mieszkańców, jako uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, gospodarczej) powinny tworzyć jednolity zespół spójny z zabudową terenów sąsiednich, • zakaz prowadzenia działalności o oddziaływaniu wykraczającym poza granice nieruchomości.
Tereny zabudowy mieszkaniowo - usługowej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy mieszkaniowej i usługowej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej i rzemieślniczej niezależnie od występowania funkcji mieszkaniowej, • w przypadku realizacji obiektu usługowego zaleca się realizację miejsc postojowych w ilości przewidzianej dla zabudowy usługowej, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urzędzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • budynki o różnych funkcjach (mieszkaniowej, usługowej, gospodarczej) powinny tworzyć jednolity zespół spójny z zabudową terenów sąsiednich.

<p>Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, • dopuszcza się lokalizację zabudowy usługowej, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • dopuszcza się lokalizację zespołów garażowych.
<p>Tereny zabudowy usługowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja obiektów usługowych i rzemieślniczych oraz związanej z nimi infrastruktury, • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych, • dopuszcza się lokalizację placów zabaw, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych oraz wszelkiej związanej z nimi infrastruktury, • dopuszcza się lokalizację szkół, przedszkoli, żłobków itp. oraz współdziałających z nimi jednostek: np. świetlic, bibliotek, • dopuszcza się lokalizację obiektów kultu religijnego (kościół, kaplic, sal parafialnych itp.), • dopuszcza się lokalizację budynków mieszkaniowych i gospodarczych związanych z podstawowym przeznaczeniem terenu (internaty, domy nauczyciela, plebanie itp.), • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².
<p>Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zakładów przemysłowych, rzemieślniczych, budynków usługowych, składów, baz budowlanych, baz sprzętu technicznego, baz transportowych oraz parków technologicznych w tym również instalacji unieszkodliwiania odpadów komunalnych lub obojętnych, • dopuszcza się z obiekty związane z obsługą ruchu samochodowego – stacja paliw, parkingi oraz obiekty związane z doraźną obsługą pojazdów, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności.
<p>Tereny zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zakładów produkcyjnych z zapleczem administracyjno-socjalnym, usługowych (z wyłączeniem usług oświaty i ochrony zdrowia), składów (w tym gromadzenie odpadów przewidzianych do unieszkodliwiania i odzysku), baz budowlanych, baz sprzętu technicznego, baz transportowych oraz parków technologicznych w tym również instalacji unieszkodliwiania odpadów komunalnych lub obojętnych, • dopuszcza się lokalizację obiektów oraz urządzeń obsługi technicznej, w tym telekomunikacyjnych urządzeń nadawczych, instalacji służących unieszkodliwianiu odpadów,

	<ul style="list-style-type: none"> • dopuszcza się z obiekty związane z obsługą ruchu samochodowego – stacja paliw, parkingi oraz obiekty związane z doraźną obsługą pojazdów, • zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², • dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię elektryczną ze źródeł odnawialnych o mocy przekraczającej 100 kV – ogniw fotowoltaicznych, zgodnie z lokalizacją wskazaną na rysunku Studium, • obowiązek realizacji miejsc postojowych w liczbie odpowiadającej charakterowi prowadzonej działalności lub zagwarantowanie możliwości korzystania z parkingów ogólnodostępnych.
Tereny infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja urządzeń i obiektów służących zaopatrzeniu w wodę, energię elektryczną, energię cieplną, gaz, dotyczących telekomunikacji, gospodarki ściekowej i unieszkodliwiania odpadów oraz innej infrastruktury technicznej związanej z obsługą terenu.
Tereny kolejowe	<ul style="list-style-type: none"> • tereny komunikacji kolejowej związane z obsługą trasy linii kolejowej nr 181 relacji Herby Nowe – Wieluń – Oleśnica wraz z niezbędnym zapleczem, • dopuszcza się lokalizację oraz modernizację i remonty budynków mieszkalnych, • dopuszcza się lokalizację budynków usługowych.
Tereny składowiska odpadów	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja powierzchniowego składowiska odpadów, • dopuszcza się budowę budynków i budowli związanych z prawidłowym funkcjonowaniem składowiska,
Teren eksploatacji kopalni	<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie terenu zgodnie z określonym przeznaczeniem wyłącznie po udokumentowaniu złoża oraz uzyskaniu wymaganych decyzji i koncesji zezwalających na jego eksploatację (nie dotyczy eksploatacji dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej zgodnie z przepisami odrębnymi), • w ramach terenu dopuszcza się lokalizację zaplecza gospodarczo-socjalnego oraz infrastruktury, obiektów i urządzeń związanych z obsługą i funkcjonowaniem zakładu górniczego.
Tereny obsługi komunikacji	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja stacji paliw, parkingów, dworców autobusowych, baz transportowych, • dopuszcza się lokalizację funkcji usługowej, w szczególności związanej z obsługą ruchu samochodowego.
Tereny rekreacji indywidualnej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zabudowy rekreacji indywidualnej, • zakaz realizacji zabudowy mieszkaniowej niezwiązanej z pobytem sezonowym, rekreacją i wypoczynkiem.
Tereny ogrodów działkowych	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja rodzinnych ogrodów działkowych,

	<ul style="list-style-type: none"> • zagospodarowanie terenu winno być zgodne z przepisami dotyczącymi rodzinnych ogrodów działkowych oraz regulaminem ogrodu.
Tereny sportu i rekreacji, obsługi turystyki	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja budynków i obiektów związanych z turystyką i wypoczynkiem – baz noclegowych, gastronomicznych, pól biwakowych itp. • lokalizacja urządzeń i obiektów sportowych, urządzeń rekreacyjnych, boisk, trybun, terenowych urządzeń sportowych, basenów, plaż, kąpielisk, ogólnodostępnych sanitariatów oraz związanej z nimi urządzeń technicznych i parkingów, • dopuszcza się lokalizację budynków usługowych.
Tereny zieleni urządzonej	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja ogólnodostępnych przestrzeni zielonych, parków, w tym parków podworskich, • lokalizacja obiektów małej architektury (rzeźb, ławek, koszy, itp.), oświetlenia jako elementów integralnego wyposażenia terenu, • dopuszcza się udostępnienie parków do celów dydaktycznych, • za podstawowy cel ustala się ochronę, konserwację oraz maksymalne zachowanie istniejącego drzewostanu, • dopuszcza się realizację zbiorników wodnych w ramach terenu, • dopuszcza się lokalizację ogólnodostępnych sanitariatów.
Tereny cmentarzy	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja cmentarzy wraz z możliwością realizacji obiektów i urządzeń związanych z podstawową funkcją terenu (kaplica, dom pogrzebowy, kwaciarnia itp.) • dopuszcza się lokalizację parkingów służących obsłudze komunikacyjnej terenu cmentarza, • przy wyznaczaniu cmentarzy obowiązek zachowania stref sanitarnych wynikających z przepisów odrębnych.
Tereny lasów	<ul style="list-style-type: none"> • lokalizacja zieleni leśnej wraz z wszelkimi obiektami i urządzeniami służącymi prowadzeniu racjonalnej gospodarki leśnej, • wyznaczone tereny obejmują również tereny rolne przewidziane do zalesienia z uwagi na zaprzestanie prowadzenia produkcji rolniczej, • do czasu zalesienia, obowiązuje użytkowanie gruntów zgodne z obecnym sposobem ich wykorzystywania, • określone przeznaczenie terenu jest kierunkiem polityki (stopniowe zalesienie gruntów prowadzące do powiększenia terenów leśnych oraz rozbudowy systemu ekologicznego), nie wyklucza obecnej formy użytkowania (grunty orne, łąki, itp.) do czasu docelowego zagospodarowania, • zachowanie istniejących siedlisk zabudowy mieszkaniowej (leśniczówki) zlokalizowanych w

	<p>ramach terenu z możliwością budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy budynków,</p> <ul style="list-style-type: none">• dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych, niewielkich zbiorników wodnych, rowów i zbiorników melioracyjnych,• dopuszcza się wykorzystanie terenów leśnych, jako bazy rekreacyjnej służącej aktywnemu wypoczynkowi przez realizację ścieżek dydaktycznych, szlaków turystycznych, infrastruktury obsługującej ruch podróżnych oraz obiekty małej architektury, w tym: altany ekologiczne itp.,
Tereny wód powierzchniowych	<ul style="list-style-type: none">• lokalizacja rzek, cieków, rowów, istniejących i projektowanych zbiorników wodnych oraz budowli służących gospodarce wodnej,• dopuszcza się budowę zbiorników małej retencji na istniejących zbiornikach wodnych w celu zwiększenia zasobów wodnych,• zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód,• dopuszcza się przeznaczenie zbiorników wodnych na funkcje rekreacyjne – kąpieliska.
Tereny rolne	<ul style="list-style-type: none">• lokalizacja gruntów rolnych, łąk i pastwisk oraz sadów zadrzewień i zakrzewień,• ograniczenie przeznaczania na cele nierolnicze, w szczególności gleb chronionych, gleb wyższych klas bonitacyjnych, łąk i pastwisk,• dopuszcza się tworzenie niewielkich zbiorników wodnych (stawów), rowów i zbiorników melioracyjnych,• dopuszcza się lokalizację, nie wyznaczonej na rysunku studium, rozproszonej zabudowy zagrodowej z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków,• dopuszcza się zalesianie, nie wyznaczonych do tego celu na rysunku studium, terenów rolnych (grunty klas IV-VI i nieużytki),• w wypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach upraw rolnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem czasowego wyłączenia gruntu z produkcji rolniczej oraz przywrócenia tych terenów po zakończeniu eksploatacji do ich rolniczego wykorzystania.

1.3. Wskaźniki zagospodarowania i użytkowania terenów

Parametry i wskaźniki urbanistyczne				
Przeznaczenie terenu – funkcja	Wielkość nowo wydzielonej działki budowlanej (m ²)	Maksymalna powierzchnia zabudowy - dotyczy budynków bez utwardzeń terenu (%)	Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (%)	Maksymalna wysokość zabudowy
Tereny zabudowy zagrodowej	1500	50	30	12 m
Tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych	3000	30	30	15 m
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	800	60	30	10 m
Tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej	1200 (brak ustalenia minimalnej wielkości dla terenów zlokalizowanych w centrum Wieruszowa)	60 (brak ustalenia minimalnej wielkości dla terenów zlokalizowanych w centrum Wieruszowa)	20 10 (dla terenów zlokalizowanych w centrum Wieruszowa)	11 m 15 m (dla terenów zlokalizowanych w centrum Wieruszowa)
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej	1000	60	20 25 (w ramach obszarów objętych zmianą)	30 m 20 m (w ramach obszarów objętych zmianą)
Tereny zabudowy usługowej	1500	60	10	12 m
Tereny zabudowy produkcyjno-usługowej	3000	60	10	16 m
Tereny zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów	3000	60	10	25 m
Tereny rekreacji indywidualnej	1500	20	60	9 m
Tereny sportu i rekreacji, obsługi turystyki	2500	30	50	10 m

Powyższe wskaźniki należy traktować jako wielkości wyjściowe i każdorazowo ustalać je w odniesieniu do lokalnych uwarunkowań. Dopuszcza się ich zmianę, w

szczegółności w odniesieniu do terenów istniejącej zabudowy, gdzie zastane sytuacja przestrzenna uniemożliwiłaby zagospodarowanie zgodne z przyjętymi w powyższej tabeli wartościami. W przypadku wydzielenia działek pod tereny czy urządzenia infrastruktury technicznej dopuszcza się indywidualne określenie wielkości ich powierzchni dostosowanej do rodzaju inwestycji oraz istniejącego stanu zagospodarowania.

Pozostałe, nie wymienione w powyższej tabeli tereny, ze względu na ich specyfikę należy potraktować odrębnie, a parametry i wskaźniki ustalać indywidualnie na etapie opracowania planu miejscowego.

Określona w powyższej tabeli maksymalna wysokość budynków nie dotyczy inwestycji celu publicznego z zakresu łączności, masztów, silosów, kościołów, zadaszeń nad trybunami, boiskami i terenowymi urządzeniami sportowymi oraz innych obiektów wynikających z technologii produkcji. W przypadku obiektów budowlanych o wysokości równej i większej od 50 m n.p.t., zachodzi konieczność zgłoszenia planowanej inwestycji do Szefostwa Służby Ruchu Lotniczego Sił Zbrojnych RP przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę w celu uzgodnienia lokalizacji oraz ustalenia sposobu oznakowania przeszkodowego tych obiektów.

1.4. Tereny wskazane do wyłączenia spod zabudowy

Ze względu na oddziaływanie obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej, potrzebę utrzymania rezerw terenowych dla inwestycji infrastrukturalnych oraz konieczność zachowania zasobów środowiska i wymogów ładu przestrzennego w studium określono tereny, na których wymagane jest ograniczenie lokalizacji zabudowy w maksymalnym stopniu.

Ograniczenie zabudowy nie oznacza definitywnego braku możliwości realizacji nowych obiektów kubaturowych. W szczególności należy uwzględnić i zachować istniejące siedliska i zlokalizowaną w nich zabudowę. Dopuszcza się również realizację niezbędnych urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej, zakładając jak najmniejszą ingerencję w środowisko przyrodnicze i krajobraz.

Wyżej wymienione tereny to:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- strefy ochronne wokół cmentarzy, zgodnie z przepisami o cmentarzach – pas szerokości co najmniej 150 m od cmentarza wolny od zabudowań mieszkalnych, zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego bądź przechowujących artykuły żywności oraz od studni, źródeł, strumieni, służących do czerpania wody pitnej lub dla potrzeb gospodarczych; odległość ta może być zmniejszona do 50 m pod warunkiem, że teren w odległości 50-150 m od cmentarza posiada sieć wodociągową i wszystkie budynki korzystające z wody są do tej sieci podłączone,
- strefy ochronne od urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW,
- strefy oddziaływania obiektów infrastruktury technicznej związane z występowaniem przekroczeń standardów jakości środowiska określonych w przepisach odrębnych,
- tereny lasów (z wyjątkiem obiektów służących gospodarce leśnej),
- tereny eksploatacji kopalni (z wyjątkiem obiektów budowlanych zakładów górniczych),
- tereny wód powierzchniowych i projektowanych zbiorników wodnych.

1.5. Zasady określania ustaleń studium w zakresie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania i przeznaczenia terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego

Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają kierunki zagospodarowania przestrzennego, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie oraz granicach zainwestowania i użytkowania terenów. Dopuszcza się zatem dokonywanie korekt granic poszczególnych terenów na etapie ustalania przeznaczenia w planach miejscowych wynikających z lokalnych uwarunkowań. Określenia dotyczące formy użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających lub towarzyszących rodzajów zabudowy. Na terenach tych mogą być realizowane także inne formy zabudowy, pod warunkiem nie pozostawania w sprzeczności z formami określonymi w studium.

Wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów należy traktować jako wielkości wyjściowe. Przy sporządzaniu planów miejscowych, każdorazowo należy przeanalizować uwarunkowania przestrzenne danego terenu w odpowiednim stopniu uszczegółowienia oraz dostosować podane wielkości do zamierzeń przyjętych założeń urbanistycznych i kompozycyjnych. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uściślić granice terenów wyłączonych spod zabudowy, uwzględniając w szczególności istniejące zagospodarowanie.

2. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

Przepisy o ochronie środowiska określają wytyczne odnośnie zapewnienia warunków utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska. Z tego powodu należy dążyć do eliminowania i ograniczenia zagrożeń oraz podejmowania działań, które będą temu zapobiegać. Kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych powinno uwzględniać racjonalne wykorzystanie przestrzeni, co wiąże się z lokalizowaniem funkcji i odpowiednim sposobem zagospodarowania terenu zgodnym z jego predyspozycjami przyrodniczymi (walorami i wrażliwością na degradację). W związku z czym, rozwój układów zabudowy powinien maksymalnie wykorzystywać już istniejące zainwestowanie (w szczególności sieć drogową i systemy infrastruktury technicznej) i zagospodarowanie terenów.

Ochrona środowiska wyrażona poprzez rozwiązania planistyczne, które należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ma na celu poprawę warunków życia ludzi poprzez poprawę jakości środowiska oraz proekologiczny rozwój przestrzenny oparty o minimalizację konfliktów wywołanych w skutek postępującej urbanizacji. Cele te powinny być realizowane w szczególności poprzez ochronę niżej określonych elementów środowiska.

2.1. Zasady ochrony elementów środowiska

2.1.a. Powierzchnia ziemi

Zwiększanie się zasięgu terenów przeznaczonych do zabudowy skutkuje zmianą struktury wierzchniej warstwy powierzchni ziemi. Zauważalny jest proces stopniowego, powolnego uszczuplania powierzchni użytków rolnych na rzecz terenów budowlanych. Kluczowym zagadnieniem jest w takim wypadku pogodzenie oczekiwań i wymagań mieszkańców gminy z potrzebą utrzymania jakości środowiska glebowego. Na obszarze gminy udział gruntów najwyższych klas bonitacyjnych jest niski i wynosi niecałe 3%. Z tego powodu to właśnie grunty o najlepszych predyspozycjach do prowadzenia na nich produkcji rolniczej powinny być w sposób szczególny objęte ochroną i zabezpieczone przed zmianą ich przeznaczenia. Oprócz gruntów klas III, chronionych z mocy przepisów ustawy, również istotną rolę w gospodarce rolniczej gminy odgrywają grunty klas IV.

Studium ustala następujące zasady ochrony gleb:

- zachowanie w użytkowaniu rolniczym łąk zlokalizowanych w dolinie rzeki Proсны i innych cieków wodnych,
- podjęcie działań prorotacyjnych w celu przeciwdziałania wysuszeniu gleb, w szczególności poprzez pozostawianie łąk i pastwisk w ich dotychczasowym stanie jako naturalnych rezerwuarów wody,
- zalesienia gruntach marginalnych i słabych rolniczo,
- wykonywanie prac agrotechnicznych mających na celu poprawę odczynu gleb (w kierunku obojętnego) utrzymywania wysokiej zawartości próchnicy w glebie,
- wprowadzenie zadrzewień ochronnych wzdłuż szlaków komunikacyjnych,
- ograniczenie erozji na terenach rolnych poprzez utrzymanie i ochronę zadrzewień śródpolnych oraz zachowanie miedz w formie zadrzewień i zakrzewień,
- ograniczanie wylewania gnojowicy na tereny rolne.

Nie mniej istotne dla utrzymania jakości gleb jest zachowanie w sprawności urządzeń melioracji wodnej. Ilość wody w glebie przekłada się bowiem bezpośrednio na ilość i jakość plonów. Tereny zmeliorowane obejmują swoim zasięgiem część gruntów rolnych zlokalizowanych w obrębach Jutrków, Lubczyna, Chobanin i Kuźnica Skakawska. Właściwa melioracja gruntów rolnych wpływa na zdolności retencyjne gleby z uwagi na wzrost jej porowatości i tym samym przepuszczalności. Zwiększenie infiltracji zmniejsza spływ powierzchniowy zaś zatrzymana w ten sposób woda służyć może dłużej i efektywniej roślinom. Zabiegi melioracyjne są więc istotnym elementem szeroko pojętej gospodarki wodnej w rolnictwie i obejmują bilans wodny na większych obszarach, regulację uwilgotnienia profilu glebowego, a także dostosowanie terenów do wymogów technologicznych współczesnego rolnictwa. Z tego powodu studium rekomenduje ochronę zmeliorowanych użytków rolnych przed zmianą ich przeznaczenia.

Innym zjawiskiem mającym wpływ na powierzchnię ziemi jest eksploatacja powierzchniowa. W procesie pozyskiwania surowców naturalnych przeobrażeniu ulegają zarówno warstwy najbliższe powierzchni jak i cały profil glebowy znajdujący się nad złożem. W gminie Wieruszów tereny eksploatacji nie zajmują znacznych powierzchni i ograniczają się do środkowej części gminy. Złóża wyeksploatowane są sukcesywnie rekultywowane przez przedsiębiorców. W celu zminimalizowania szkód spowodowanych powierzchniową eksploatacją kopalni ustala się, że po zakończeniu eksploatacji tereny te należy zrehabilitować zgodnie z określonym kierunkiem w sposób zapewniający harmonijne wpisanie zdegradowanej powierzchni w krajobraz gminy.

2.1.b. Wody powierzchniowe i podziemne

W celu ochrony systemu wód powierzchniowych gminy ustala się następujące kierunki działań:

- sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej eliminującej w maksymalny sposób indywidualne sposoby odprowadzania ścieków,
- stosowanie urządzeń odwadniających w powiązaniu z urządzeniami podczyszczającymi w terenach dróg zabezpieczających przed zanieczyszczonymi spływami powierzchniowymi,
- na powierzchniach utwardzonych, szczególnie w ramach terenów produkcyjnych, usługowych czy parkingów, stosować szczelne systemy odprowadzania wód opadowych, z preferencją maksymalnego ich wykorzystania w ramach danej inwestycji,
- stosowanie rozwiązań technicznych eliminujących możliwość zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego przy zagospodarowaniu terenów wskazanych do zabudowy,
- ograniczanie nieracjonalnej regulacji cieków,
- zachowanie drożności systemu kanałów i rowów oraz wszelkich innych urządzeń melioracyjnych,
- dążenie do zachowania linii brzegowych wód płynących i stojących w postaci nieuregulowanej z naturalną obudową w postaci zieleni łąkowej,
- ograniczanie lokalizacji w sąsiedztwie cieków inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- stosowanie urządzeń odwadniających z ciągów komunikacyjnych w powiązaniu z urządzeniami podczyszczającymi, które w znacznym stopniu eliminują zagrożenie zanieczyszczonymi spływami powierzchniowymi z powierzchni utwardzonych,
- ochrona zieleni niskiej, kompleksów łąk i pastwisk w dolinach wód płynących jako naturalnego zabezpieczenia przed spływem powierzchniowym z pól bogatym w związki azotu i fosforu będących pozostałością po stosowanych nawozach sztucznych i środkach ochrony roślin,
- zakaz zrzutu ścieków do rowów melioracyjnych i bezpośrednio do gleby o stężeniach nieodpowiadających wymogom przepisów odrębnych w sprawie kwalifikacji wód oraz warunków jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub ziemi,
- promocja i tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Realizacja zbiorników retencyjnych „Wieruszów” i „Teklinów” wyznaczonych zgodnie z ustaleniami Programu małej retencji dla województwa łódzkiego” wraz z aneksem wpłynie pozytywnie na zwiększenie zasobów wodnych gminy.

W celu ochrony zasobów wód podziemnych za kierunek działania przyjmuje się:

- rozbudowę systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- na obszarach przewidzianych do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą, do czasu jej wybudowania, odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe należy traktować jako rozwiązanie tymczasowe,
- oczyszczanie ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzanie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe jest dopuszczalne jedynie na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych ogranicza się do miejsc, na których odprowadzanie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych

(szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych),

- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania wód opadowych i roztopowych pochodzących z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- promować i stosować nowoczesne i bezpieczne dla środowiska wodnego technologie rolnicze,
- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów, do struktur hydrogeologicznych,
- na terenach zurbanizowanych stosować nowe technologie, wpływające na czystość i ilość odprowadzanych ścieków, w tym budowę i modernizację urządzeń oczyszczających ścieki przemysłowe,
- zakaz przekształcania studni na zbiorniki przeznaczone do magazynowania nieczystości ciekłych,
- zachować ciągi zieleni towarzyszącej ciekom wodnym (skupiska zieleni nadwodnej i lęgowej).

Środkowa część gminy znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (311) Zbiornik Rzeki Proсны. Ze względu na porowy charakter zbiornika, w jego obrębie wyznaczono strefę wysokiej ochrony. W zasięgu granic zbiornika powinny obowiązywać szczególne zasady ochrony środowiska związane z zapobieganiem zanieczyszczeniu wód podziemnych i powierzchniowych. Tereny pozostające w jego granicach należy zagospodarować w sposób maksymalnie ograniczający niekorzystny wpływ na jakość wód zbiornika. Preferowane powinny być formy zagospodarowania najkorzystniejsze z punktu widzenia utrzymania czystości wód podziemnych. Priorytetem powinno być utrzymanie naturalnego charakteru terenów jako użytki zielone, lasy i zieleń miejska wszędzie, gdzie tylko jest to możliwe. W odniesieniu do Wieruszowa, w celu ochrony wód podziemnych szczególną wagę należy przyłożyć do utrzymywania sieci kanalizacji sanitarnej w dobrym stanie technicznym, sukcesywnego rozwoju i rozbudowy sieci kanalizacji deszczowej oraz propagowanie rozwiązań ograniczających spływ powierzchniowy z powierzchni zanieczyszczonych, takich jak drogi, parkingi, place manewrowe. Rozwój terenów zurbanizowanych winien postępować ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań zapobiegających i przeciwdziałającym szkodliwemu wpływowi urbanizacji na zasoby wód podziemnych. Jednocześnie w przypadku rolniczego wykorzystywania terenów zlokalizowanych na zbiorniku za właściwe uznaje się ograniczenie stosowania nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin.

Ustala się następujące zasady ochrony istniejących urządzeń melioracji wodnych:

- w przypadku przeznaczenia gruntów zdrenowanych na cele inne niż rolnicze, konieczna jest przebudowa sieci melioracyjnej w porozumieniu z zarządcą tych urządzeń i w sposób zapewniający właściwe odwodnienie terenów przyległych,
- rozwiązanie kolizji planowanych inwestycji z urządzeniami melioracyjnymi powinno być przeprowadzone w sposób umożliwiający funkcjonowanie tych urządzeń na terenach przyległych,
- obowiązek wystąpienia do organu właściwego w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych o wykreślenie z ewidencji urządzeń melioracji wodnych powierzchni zajętej na przedmiotowy cel.

2.1.c. System ekologiczny i walory krajobrazowe

System ekologiczny gminy, będący składową systemu wojewódzkiego i krajowego, ma za zadanie ochronę istniejących walorów przyrodniczych oraz zapewnienie równowagi biocenotycznej.

W jego skład wchodzi:

- korytarz ekologiczny – czyli struktura charakteryzująca się pasmowym przebiegiem, która łączy się z terenami do nich przylegającymi tworząc sieć o znaczeniu ponadlokalnym. Stanowi ona schronienie dla wielu gatunków roślin i zwierząt zapewniając im odpowiednie warunki do przemieszczania się. Umożliwia migrację organizmów oraz ich wzajemne kontakty. Na obszarze gminy takim korytarzem jest dolina Proсны, stanowiąca łącznik Wieloprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych. Włączona jest ona do europejskiego systemu ECONET – Polska. Utrzymuje przestrzenną ciągłość obszarów aktywnych biologicznie, co prowadzi do zachowania bogactwa świata żywego i swobodnej migracji flory i fauny w ramach jej obszaru. Elementem uzupełniającym jest dolina rzeki Niesób i strugi Brzeźnicy, obie pełniące funkcje korytarzy hydrograficznych i przyrodniczych.
- ciągi ekologiczne – które stanowią istotne powiązania o znaczeniu lokalnym, złożone z dolin mniejszych cieków. Włączenie ich w system ekologiczny zapewni im ochronę hydrologiczną.
- obszary węzłowe – w granicach gminy składają się na nie przede wszystkim rozległe kompleksy leśne zlokalizowane w jej północnej, środkowo-wschodniej i południowo-wschodniej części. Pełnią one istotną rolę w systemie ekologicznym gminy stanowiąc miejsce osiedlenia dla gatunków fauny, wpływając na klimat gminy oraz właściwą wymianę powietrza w poszczególnych jednostkach osadniczych.
- pozostałe tereny czynne przyrodniczo, na które składają się tereny zieleni urządzonej (parki miejskie i wiejskie), cmentarze, skupiska śródpolnej zieleni wysokiej, śródpolne obniżenia terenu okresowo zalewane, tereny ogrodów działkowych, tereny rekreacyjne o dużym udziale powierzchni biologicznie czynnej, tereny rolnicze.

Zróżnicowanie krajobrazowe poszczególnych fragmentów gminy wymaga zastosowania różnorodnych narzędzi do jego ochrony. Podstawowym kierunkiem ochrony winno być podjęcie działań zmierzających do zachowania i utrzymania ważnych, lub charakterystycznych cech krajobrazu, tak, aby ukierunkować i harmonizować zmiany, które wynikają z procesów społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

W celu ochrony systemu przyrodniczego i walorów krajobrazowych należy:

- pozostawić w stanie niezmiennym, w maksymalnym możliwym zakresie, obszarów otwartych, w tym dolinnych, oraz terenów lasów, stanowiących o jakości krajobrazu naturalnego, czy też najmniej przekształconego,
- ograniczyć możliwość lokalizacji nowej zabudowy na terenach charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi,
- objąć ochroną wartościową zieleń miejską jako element wzbogacający tkankę przestrzeni zurbanizowanej,
- naturalne tereny zielone znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów zurbanizowanych, w razie zaistnienia takiej potrzeby, zagospodarowywać na tereny: sportu, rekreacji, wypoczynku, które będą charakteryzować się dużą powierzchnią biologicznie czynną i będą w niewielkim sposób zniekształcać tereny przyrodnicze przez co utrzymają one ciągłość systemu ekologicznego,

- zachować naturalne ukształtowanie dolin z systemem zadrzewień i zakrzewień,
- uzupełniać tereny leśne poprzez zalesianie terenów rolnych nieprzydatnych dla produkcji rolniczej,
- ograniczyć rozpraszanie i lokalizowanie zabudowy na terenach otwartych,
- stosować zieleń izolacyjną dla terenów szczególnie uciążliwych dla środowiska i negatywnie wpływających na krajobraz gminy.

2.1.d. Surowce naturalne

Do podstawowych kopalni eksploatowanych na obszarze gminy należą złoża kruszyw naturalnych. Zasady i warunki ich ochrony w związku z wykonywaniem prac geologicznych i wydobywaniem kopalni muszą uwzględniać zapisy prawa geologicznego i górniczego. Warunki zagospodarowania złoża, sposób i wielkość wydobywania, granice obszaru i terenu górniczego oraz kierunki rekultywacji powinny być zgodne z wydanymi koncesjami górnicznymi. Tereny poeksploatacyjne należy zrehabilitować poprzez zalesienie wyrobiska lub przeznaczenie go na teren rolny, bądź też w inny sposób zapewniający ład przestrzenny (np. rekultywacja w kierunku wodnym).

Na terenie gminy zabrania się wydobywania kopalni wykonywanego inaczej niż jako koncesjonowana działalność gospodarcza (za wyjątkiem eksploatacji dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej zgodnie z przepisami odrębnymi), a przy eksploatacji surowców należy stosować technologie, które mają najmniejszy negatywny wpływ na środowisko.

Na terenie gminy nie występują obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochrony.

2.1.e. Powietrze atmosferyczne

Głównym celem w zakresie poprawy jakości powietrza na obszarze gminy jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Cel ten można osiągnąć poprzez podjęcie następujących działań:

- minimalizację emisji u źródła jego powstawania, poprzez zastosowanie nowoczesnych technologii grzewczych,
- utrzymanie urządzeń infrastruktury technicznej w dobrym stanie technicznym,
- wsparcie dla przedsięwzięć termomodernizacyjnych mających wpływ na bilans energetyczny budynków i zmniejszających ich zapotrzebowanie na ciepło,
- stosowanie urządzeń ochronnych oraz wprowadzanie zmian technologicznych w zakładach przemysłowych,
- ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”, czyli emisji pyłów i szkodliwych gazów, pochodzącej z domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób, poprzez:
 - ograniczenie stosowania wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i źródeł odnawialnych,
 - stosowanie energooszczędnych materiałów budowlanych,
 - wykonywanie termomodernizacji budynków,
 - modernizację źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych na terenach wiejskich gminy,
 - edukację ekologiczną społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii,
 - propagowanie działań pro-oszczędnościowych i tworzenie zachęt do poprawy jakości energetycznej budynków,

- tworzenie warunków dla lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych, wykorzystujących przyjazne środowisku technologie wytwarzania,
- preferencje dla szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wprowadzenie pasów zieleni wzdłuż tras komunikacyjnych,
- rozwiązania planistyczne pozwalające na zabezpieczenie budynków przeznaczonych na pobyt ludzi przed szkodliwym oddziaływaniem ciągów komunikacyjnych, w szczególności poprzez właściwe określenie odległości linii zabudowy,
- preferencje dla stosowania technologii eliminujących szkodliwe emisje.

Dla wszelkich nowych inwestycji w ramach terenów rozwojowych narzuca się reżimy w zakresie stosowanych paliw, wykluczające media uciążliwe dla środowiska. Zaleca się stosowanie bezpiecznych ekologicznie źródeł ciepła.

2.1.f. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Na stan środowiska akustycznego w gminie mają wpływ:

- rozbudowana sieć komunikacji samochodowej i kolejowej, w szczególności droga ekspresowa S8, **droga wojewódzka Nr 482** oraz droga wojewódzka Nr 450,
- zakłady produkcyjne.

W celu zabezpieczenia środowiska przed hałasem w przyszłych opracowaniach planistycznych należy przyjmować następujące zasady ochrony akustycznej:

- właściwe kształtowanie linii zabudowy przy wyznaczaniu lokalizacji budynków przeznaczonych na pobyt ludzi, w szczególności na terenach chronionych akustycznie na podstawie przepisów o ochronie środowiska,
- określenie dla poszczególnych terenów przynależności do odpowiedniej kategorii ochrony przed hałasem zgodnie z przepisami dotyczącymi dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku,
- w przypadku natężonego hałasu wywołanego ruchem komunikacyjnym przewidzieć realizację rozwiązań technicznych zmniejszających uciążliwość m.in. poprzez budowę ekranów akustycznych, poprawę organizacji ruchu sprzyjającej poprawie płynności ruchu pojazdów, poprawę stanu nawierzchni ulic,
- podjęcie działań ograniczających hałas przemysłowy, w tym zwłaszcza przez obowiązek wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej na granicy z terenami chronionymi akustycznie.

Do głównych działań jakie należy podjąć w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektromagnetycznym na terenie gminy jest zakaz lokalizowania nowych obiektów przeznaczonych na pobyt ludzi w strefach ochronnych wyznaczonych wzdłuż linii elektroenergetycznych 110 kV i 15 kV. Ustala się szerokość stref dla poszczególnych linii:

- 36 m dla linii 110 kV (po 18 m na każdą stronę od osi linii),
- 15 m dla linii 15 kV (po 7,5 m w obie strony od osi linii).

Na terenach, na których występuje przekroczenie dopuszczalnego poziomu promieniowania elektromagnetycznego (rzeczywiste zmierzone poziomy promieniowania elektromagnetycznego), ustala się obowiązek dostosowania zabudowy i zagospodarowania terenu do rzeczywistych, zmierzonych poziomów promieniowania elektromagnetycznego oraz zakazuje się realizacji pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Dopuszcza się skablowanie napowietrznych linii elektroenergetycznych w przypadku wystąpienia takich możliwości technicznych.

2.1.g. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym, a także, w przypadku

zaistnienia takich awarii, usuwanie ich skutków, jest bardzo ważne zarówno dla zdrowia i życia okolicznych mieszkańców, jak i środowiska naturalnego. W Polsce istnieje system nadzoru nad instalacjami mogącymi stworzyć zagrożenie poważnych awarii dla środowiska, sprawowany przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska. Jest on dostosowany do przepisów unijnych w tym zakresie.

W razie wystąpienia awarii przemysłowej Wojewoda, poprzez komendanta wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. Obowiązany jest również poinformować marszałka województwa o podjętych działaniach.

2.2. Obszary i obiekty ochrony przyrody

Na obszarze gminy Wieruszów ochronie prawnej podlegają:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Prosnny,
- pomniki przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu

We wskazanym na rysunku studium – „Kierunki zagospodarowania – polityka funkcjonalno - przestrzenna” zasięgu obszaru chronionego krajobrazu wszelkie działania w zakresie gospodarowania przestrzenią muszą być podporządkowane naczelnej funkcji jaką jest ochrona wyróżniających się krajobrazowo terenów o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych w szczególności ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z masową turystyką i wypoczynkiem. Zagospodarowanie terenów musi uwzględniać wymogi ustanowione w rozporządzeniu go ustanawiającym, w tym ustalone zakazy.

Pomniki przyrody

Obiekty wymagają ochrony stosownie do przepisów zawartych w rozporządzeniu o ich ustanowieniu. Wymienione w części „Uwarunkowania” obiekty należy poddawać stałym zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym wynikającym z bieżących potrzeb. Zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie drzew pomnikowych powinno być zgodne z ustaleniami zawartymi w aktach prawnych, na mocy których obiekty te uznano za chronione.

Rezerwat przyrody

Na obszarze gminy planuje się utworzenie rezerwatu przyrody „Torfowiska Mieczków”. Tereny w rejonie Mieczkowa o powierzchni ok. 22,5 ha są bardzo cenne przyrodniczo, charakteryzujące się występowaniem bogatej roślinności bagiennej, wodnej i torfowiskowej oraz będące jednocześnie miejscem rozrodu wielu gatunków płazów, a także bogata jest tutaj fauna ptaków wodnoblotnych oraz bezkręgowców. Jest to kompleks torfianek powstałych po wyeksploatowaniu złóż torfu w rozległej, słabo odwadnianej niecce. Dla roślin i zwierząt objętych ochroną gatunkową ustala się zasady ochrony wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przyrody.

Zasady ochrony obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody będą opierały się na wskazaniu form ochrony w opracowywanych planach miejscowych oraz sformułowaniu nakazów, zakazów i dopuszczeń w oparciu o przepisy odrębne.

3. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Atrakcyjność krajobrazu naturalnego, obszary leśne, rozległe użytki zielone oraz pola czy doliny rzeczne stanowią dobro gminy, o które należy zadbać w odpowiedni sposób. Dbłość o ład przestrzenny należy do zadań samorządu terytorialnego. Uporządkowanie przestrzeni rolno-leśnej powinno polegać na docelowym określeniu na terenie gminy sposobu użytkowania gruntów o kierunku rolnym lub leśnym, wyznaczeniu linii rozgraniczającej lasy oraz grunty przewidziane do zalesienia, od gruntów przeznaczonych wyłącznie na cele rolne. Przebieg granicy rolno-leśnej powinien być wyznaczony w oparciu o warunki glebowo-przyrodnicze oraz naturalne granice fizjograficzne i wprowadzone do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego terenów rolnych:

- wykorzystanie terenu na cele produkcji rolniczej ze znacznym udziałem gospodarki polowej i ograniczanie do przeznaczenia na cele nierolnicze,
- ochrona kompleksów o wyższych klasach bonitacyjnych najbardziej przydatnych dla produkcji rolniczej,
- wspieranie i rozwój rolnictwa ekologicznego, szczególnie na gruntach najwyższych klas,
- wyznaczenie obszarów rolniczej przestrzeni produkcyjnej, na których obowiązywać będzie całkowity zakaz zabudowy,
- poprawianie wartości użytkowej gleb oraz zapobieganie obniżaniu ich produktywności,
- ochrona przyrodniczej struktury zieleni wysokiej, średniej i niskiej, cieków, w tym wszystkich terenów stanowiących lub mogących stanowić system lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych, mających wpływ na funkcjonowanie przyrody i odtwarzanie jej zasobów poprzez zdecydowane ograniczenie zabudowy,
- utrzymanie terenów łąk i pastwisk jako zaplecza gospodarki hodowlanej oraz istotnego elementu ekologicznego z uwagi na wysoką wartość przyrodniczą, pełnione funkcje ochronne (zwarta roślinność łąkowa jako zabezpieczenie gleby przed erozją wietrzną i wodną), retencyjne, hydrosanitarnie (funkcja filtra dla cieków wodnych zagrożonych wpływem wód zasobnych w nawozy z wyżej położonych pól uprawnych) oraz wysokie walory krajobrazowe,
- zakaz wypalania użytków zielonych,
- utrzymanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych jako elementu wodochronnego i zabezpieczającego gleby przed erozją,
- dopuszcza się lokalizację rozproszoną zabudowę zagrodową oraz adaptację istniejących siedlisk z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków,
- zakaz lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
- przy budowie, rozbudowie lub modernizacji obiektów związanych z działalnością rolniczą, a także innych obiektów budowlanych, należy stosować takie rozwiązania, które ograniczają skutki ujemnego oddziaływania na grunty,
- dopuszcza się lokalizację niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki wodnej i rolniczej,
- utrzymanie tras komunikacyjnych i ciągów infrastruktury technicznej z dopuszczeniem ich uzupełnień w niezbędnym zakresie,

- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- zapewnienie właściwych standardów wyposażenia w infrastrukturę techniczną, z dopuszczeniem lokalnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę, odprowadzania i oczyszczania ścieków oraz uzupełniania braków w tym zakresie,
- zakaz zrzutu ścieków do rowów melioracyjnych i bezpośrednio do gleby,
- zachowanie istniejącej sieci rowów i systemów drenarskich zapewniających prawidłowe funkcjonowanie odwodnienia i odbioru wód; przy zmianie ich przeznaczenia konieczna jest kompleksowa przebudowa sieci drenarskich, pod nadzorem organu właściwego w sprawie ochrony urządzeń melioracji wodnych,
- w wypadku udokumentowania złóż kopalin pospolitych na terenach upraw rolnych dopuszcza się prowadzenie eksploatacji pod warunkiem czasowego wyłączenia gruntu z produkcji rolniczej oraz przywrócenia tych terenów po zakończeniu eksploatacji do ich rolniczego wykorzystania
- wykorzystywanie dla funkcji rekreacyjnej przy zachowaniu następujących zasad:
 - ruch turystyczny powinien być ograniczony do wyznaczonych i odpowiednio urządzonych tras,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc odpoczynku.

3.2. Leśna przestrzeń produkcyjna

Tereny leśne, bez względu na formę własności, pełnią w gminie funkcje gospodarcze, rekreacyjno-wypoczynkowe i ochronne. Ustala się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego dla terenów leśnych (lasów państwowych i prywatnych):

- ochronę i utrzymanie istniejących ekosystemów leśnych wraz z możliwością ich powiększenia,
- prowadzenie gospodarki leśnej z uwzględnieniem ostoi gniazdowania i bytowania ptactwa, w oparciu o plan urządzenia lasu,
- dopuszcza się tworzenie polan śródleśnych i niewielkich zbiorników wodnych oraz cieków melioracyjnych,
- zachowanie i adaptacja istniejących siedlisk leśnych z możliwością budowy, rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynków,
- realizacja nowych budynków i obiektów kubaturowych, zgodnie z przepisami o lasach oraz o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- do czasu zalesienia, użytkowanie gruntów pozostaje zgodne z aktualnym sposobem zagospodarowania,
- wykluczenie wykorzystania terenów leśnych dla funkcji osadniczych,
- promocja programu zalesiania i zadrzewiania obejmującego sukcesywne zwiększanie gruntów leśnych lub zadrzewianych na terenach o małej przydatności rolniczej i nie użytkowanych rolniczo,
- dopuszcza się przeprowadzenie, w razie braku innych możliwości, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej (z preferencją wykorzystania istniejących dróg, duktów i przecinek),
- zachowanie w stanie naturalnym i ochrona cennych przyrodniczo siedlisk w postaci zbiorników wodnych czy bagien śródleśnych,
- w zasięgu stref ochronnych od napowietrznych linii elektroenergetycznych przestrzegać zakazu lokalizowania zabudowy przeznaczonej na pobyt ludzi, a także roślinności wysokopiennej, umieszczania składów, magazynów, parkingów samochodowych itp.,

- ograniczenia stosowania środków chemicznych,
- wykorzystanie terenów dla potrzeb turystyki i wypoczynku, z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych, przy zachowaniu następujących zasad:
 - ruch turystyczny powinien odbywać się na wyznaczonych trasach,
 - dopuszcza się urządzenie punktów widokowych i miejsc wypoczynku,
 - rozwój urządzeń związanych z turystyką, wypoczynkiem i sportem, a także niezbędnych urządzeń z zakresu gospodarki leśnej oraz komunikacji i infrastruktury technicznej warunkuje się spełnieniem wymogów w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i krajobrazu.

Powyższe ustalenia mają na celu ochronę terenów wartościowych oraz zobowiązania właścicieli do zachowania odpowiedniej równowagi w ekosystemach, kształtowania ich naturalnej odporności. Realizacja powyższych zasad ma na celu wyrównanie i ujednoczenie stanu systemów lasów prywatnych i państwowych.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

4.1. Cele i przedmiot ochrony

Przepisy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakazują wszystkim obywatelom ochronę dóbr kultury oraz zobowiązują samorząd terytorialny do stworzenia prawnych, organizacyjnych i finansowych warunków, które je zapewnią.

Uwzględniając uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w studium gminy Wieruszów uwzględnia się ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru,
- zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
- stanowisk archeologicznych.

Ponadto studium określa zasady ochrony konserwatorskiej mające na celu:

- zachowanie istniejących walorów historycznych obiektów i obszarów,
- zachowanie śladów osadnictwa wiejskiego jako świadków historii przestrzennej i kultury materialnej tego terenu,
- eliminację elementów zagrażających ochronie i eksponowaniu zabytków,
- zachowanie historycznych układów przestrzennych miejscowości.

Ustalenia Studium dotyczące zasad zagospodarowania poszczególnych terenów, wraz z określeniem wysokości parametrów i wskaźników zabudowy rekomendowanych do wprowadzenia w planach miejscowych w połączeniu z otoczeniem prawnym dotyczącym ochrony zabytków, zapewniają właściwą i wystarczającą ochronę wartości kulturowych i obiektów zabytkowych. W celu uniknięcia dublowania ustaleń ochronnych dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ujętych w gminnej ewidencji zabytków w Studium nie wyznaczono dodatkowych stref ochrony konserwatorskiej dla tych obiektów.

Na terenie gminy nie występują obszary pomników zagłady i ich strefy ochronne oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej.

Oprócz wskazanych niżej stref ochronnych, na podstawie zapisów zawartych w obowiązującym „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”, wskazuje się wzmocnienie ochrony obszarowej dla szczególnie cennych form zabytkowego krajobrazu kulturowego poprzez utworzenie Archeologicznego Parku Kulturowego w

Wieruszowie, który zasięgiem pokrywa się z układem urbanistycznym miasta Wieruszowa (obszar wpisany do rejestru zabytków) wraz z warstwami archeologicznymi. Sposób i zakres ochrony, a także zakazy i nakazy obowiązujące w granicach parku kulturowego określone zostaną w uchwale Rady Miejskiej ustanawiającej wymienioną formę ochrony.

Na terenie gminy nie wskazuje się dóbr kultury współczesnej, wymagających objęcia ochroną.

4.2. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

W stosunku do obiektów wpisanych do rejestru zabytków wskazanych w studium w części dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ustala się:

- obowiązek trwałego zachowania historycznej formy architektonicznej i substancji budowlanej, z zachowaniem tradycyjnych form, faktur oraz rozwiązań materiałowych,
- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem, w tym ochronę walorów ekspozycyjnych,
- wykorzystanie zabytku wpisanego do rejestru na cele użytkowe może odbywać się wyłącznie w sposób zapewniający zachowanie jego historycznej wartości,
- wszelkie działania przy zabytku wpisanym do rejestru wymagają postępowania zgodnego z przepisami odrębnymi.

W odniesieniu do obszarów wpisanych do rejestru zabytków w planach miejscowych należy uwzględnić główne cele ochrony, tj. utrzymanie elementów przedstawiających wysokie wartości kulturowe, w szczególności:

- historycznego układu rozplanowania układu ulic i placów,
- historycznych podziałów własnościowych,
- osie kompozycyjne,
- dominanty architektoniczne,
- typ pierzei,
- skala zabudowy,
- kompozycji układów zieleni,
- zespoły komponowanej zieleni, w tym układ zieleni ulicznej.

Realizacja określonych celów nastąpi poprzez ustalenia w zakresie:

- kompozycji urbanistycznej,
- intensywności zabudowy,
- form zabudowy, w tym wysokości budynków, rodzajów dachów i ich proporcji, skali zabudowy i wzajemnych relacji przestrzennych poszczególnych elementów krajobrazu,
- wprowadzenia regulacji w zakresie lokalizacji, formy plastycznej i gabarytów tablic reklamowych, urządzeń reklamowych i szyldów, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki przesłaniania zabytkowych obiektów czy naruszania ciągłości osi widokowej,
- doboru odpowiednich gatunków roślin budujących zespoły zieleni urządzonej.

4.3. Zabytki nieruchome znajdujące się w ewidencji zabytków

W stosunku do obszarów i obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków wskazanych w części studium dotyczącej uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ustala się:

- obowiązek zachowania historycznej formy w zakresie bryły, kształtu, geometrii oraz zastosowanych rozwiązań materiałowych,
- ograniczenie działań w zakresie zmiany gabarytów, zmiany dyspozycji i artykulacji elewacji, które mogą mieć wpływ na stan zachowania lub zmianę wyglądu zabytku,
- współczesne funkcje muszą uwzględniać historyczny charakter zabudowy i możliwości jej dostosowania bez naruszania zabytkowych wartości obiektów,
- w sprawach dotyczących uzyskania pozwolenia na budowę lub rozbiórki obowiązek postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

4.4. Stanowiska archeologiczne

Na obszarze lokalizacji zabytku archeologicznego realizację robót ziemnych lub dokonywanie zmiany charakteru dotychczasowej działalności, należy przeprowadzić badania archeologiczne zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony zabytków.

4.5. Strefa ochrony konserwatorskiej „E” – ochrony ekspozycji

W niniejszym opracowaniu strefy ochrony ekspozycji „E” wyznaczone zostały dla budynków sakralnych i terenów ich okalających zlokalizowanych w miejscowościach Kuźnica Skakawska, Wyszaków, Cieszęcin i Wieruszów. Ochronie podlegają ekspozycje zabytkowych dominant wysokościowych. Zasięg stref wskazany został na rysunku studium.

W granicach strefy ustala się:

- obowiązek porządkowania terenów z przypadkowych obiektów degradujących otoczenie zabytków,
- gabaryty i forma zabudowy, a także gabaryty zieleni oraz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej muszą uwzględniać ekspozycję zabytkowej dominanty przestrzennej wsi oraz jej historycznej zabudowy,
- zakaz lokalizacji obiektów zakłócających otwarcia widokowe na zabytkowe elementy krajobrazu, w szczególności wielkopowierzchniowych urządzeń reklamowych, oraz stanowiących konkurencyjne dominanty wysokościowe,
- ograniczenie lub zakaz lokalizacji urządzeń reklamowych,
- ograniczenie nowych nasadzeń zielenią wysoką.

4.6. Strefa ochrony konserwatorskiej „OW” – obserwacji

archeologicznej oraz strefa ochrony archeologicznej

Strefa ochrony konserwatorskiej obserwacji archeologicznej oraz strefa ochrony archeologicznej obejmuje obszary skupisk stanowisk archeologicznych.

W granicach strefy ustala się:

- nakaz przeprowadzenia badań archeologicznych w formie nadzoru archeologicznego przy realizacji robót ziemnych lub dokonaniu zmiany dotychczasowej działalności wiążącej się z naruszeniem struktury gruntu. Wydanie pozwolenia na nadzór archeologiczny regulują przepisy odrębne.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

Istotnym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego jest odpowiednia infrastruktura. Stanowi ona podstawę dla życia mieszkańców oraz prowadzenia wszelkiej działalności gospodarczej. Infrastruktura warunkuje rozwój, a w niektórych przypadkach może nawet go stymulować. Niewystarczające wyposażenie infrastrukturalne wpływa niekorzystnie na:

- zainteresowanie potencjalnych inwestorów zarówno w dziedzinie przemysłu, jak i usług,
- powstawanie inicjatyw lokalnych, dotyczących tzw. małej przedsiębiorczości,
- możliwości wykorzystania walorów turystycznych i rekreacyjnych,
- produkcję rolną, jej jakość i wykorzystanie surowców rolniczych oraz zasobów pracy na wsi.

5.1. Układ komunikacyjny

Rozpatrując problematykę kierunku rozwoju komunikacji na poziomie gminy, podstawowym zagadnieniem musi być jasne określenie celów, jakim ów system ma służyć. Podstawą jest takie zaprojektowanie systemu komunikacyjnego, aby w sposób sprawny, bezpieczny i ekonomiczny umożliwić przemieszczanie się osób i towarów przy jednoczesnym minimalizowaniu bądź uniknięciu konfliktów z otoczeniem przyrodniczym, kulturowym czy społeczno-gospodarczym.

Kierunkiem działania władz samorządowych, przy współpracy z zarządcą systemu wojewódzkiego i krajowego jest:

- utrzymanie drożności i sprawności funkcjonowania systemu komunikacyjnego wraz ze wzrostem liczby pojazdów korzystających ze szlaków drogowych,
- zapewnienie połączeń wewnętrznych oraz ponadlokalnych,
- zaspokajanie potrzeb transportowych mieszkańców gminy, zarówno w zakresie przejazdów indywidualnych, jak i obsługi komunikacją zbiorową,
- zapewnienie bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom ruchu, ze szczególnym uwzględnieniem warunków ruchu pieszego i rowerowego,
- poprawa komfortu podróży poprzez skracanie czasów przejazdu, upłynnienie ruchu pojazdów, poprawę stanu technicznego dróg,
- wzmacnianie roli transportu publicznego i rowerowego, jako istotnej i rzeczywistej alternatywy dla ruchu samochodowego,
- właściwa organizacja i zaspokajanie potrzeb parkingowych w ramach poszczególnych terenów,
- kształtowanie sieci drogowej przy minimalnym negatywnym wpływie na środowisko naturalne i kulturowe, warunki życia mieszkańców przez redukcję oddziaływania hałasu i zanieczyszczeń drogowych.

Gmina Wieruszów posiada dobrze rozwinięty układ komunikacyjny. Składa się na niego układ podstawowy z drogami o znaczeniu ponadlokalnym (droga ekspresowa S8, droga wojewódzka Nr 450 oraz droga wojewódzka Nr 482) i układ obsługujący, obejmujący drogi służące komunikacji w obrębie gminy (drogi powiatowe i gminne).

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego i atrakcyjności inwestycyjnej, nadrzędną

rolę pełni układ podstawowy, stanowiący zachętę dla potencjalnych inwestorów z zewnątrz, umożliwiającą szybki transport dóbr i produktów na poziomie wojewódzkim czy krajowym. Z punktu widzenia komfortu i jakości życia mieszkańców, znacznie ważniejszy jest układ obsługujący decydujący o ilości czasu potrzebnego na codzienne przemieszczanie się.

W ramach układu komunikacyjnego gminy przewiduje się:

- poprawę stanu technicznego dróg poprzez ich sukcesywną przebudowę lub rozbudowę,
- przebudowę i modernizację drogi wojewódzkiej Nr 450,
- przebudowę i modernizację dróg powiatowych i gminnych do wymaganych przepisami parametrów,
- budowę drogi stanowiącej połączenie ul. Wieluńskiej i ul. Bolesławieckiej poprzez wykonanie przebiccia do ul. Wieluńskiej,
- budowę drogi stanowiącej połączenie ul. Wschodniej i ul. Warszawskiej (do skrzyżowania z ul. Kordeckiego),
- budowę sieci dróg dojazdowych służących obsłudze nowo wyznaczonych terenów zabudowy mieszkaniowej,
- przebudowę skrzyżowań w celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa,
- budowę ścieżek rowerowych jako ciągów samodzielnych bądź zintegrowanych z chodnikami lub jezdniami,
- tworzenie krótkich i bezpiecznych powiązań dla ruchu pieszego, wyposażanie dróg w chodniki, wysepek na przejściach dla pieszych w celu odseparowania ruchu pieszego od kołowego, doświetlenie przejść dla pieszych.

Studium ustala następujące klasy dróg publicznych:

- drogi główne (G) dla drogi wojewódzkiej Nr 450 oraz drogi wojewódzkiej Nr 482,
- drogi zbiorcze (Z) lub lokalne (L) dla dróg powiatowych,
- drogi lokalne (L) lub dojazdowe (D) dla dróg publicznych gminnych.

W uzasadnionych przypadkach studium dopuszcza przyjęcie innej (również niższej) niż określona wyżej klasy drogi dla poszczególnych kategorii dróg.

Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji celu publicznego lub w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Uzupełnienie sieci dróg publicznych stanowi struktura dróg wewnętrznych przeważnie o nawierzchniach gruntowych i zmiennej szerokości pasa drogowego pełniących drugorzędną rolę w układzie komunikacyjnym gminy, najczęściej jako dojazdy do pól oraz pojedynczych siedlisk. W miarę poprawy stanu jakości dróg wewnętrznych wskazana jest zmiana ich kategorii na wyższą.

Zabudowa przy drogach i liniach kolejowych powinna być lokalizowana w sposób minimalizujący uciążliwości komunikacyjne, zgodnie z obowiązującymi przepisami. Nowe obiekty budowlane powinny być sytuowane w odległościach nie mniejszych niż wynika to z zasięgu uciążliwości, w razie potrzeby z zastosowaniem zabezpieczeń przeciwdziałających ponadnormatywnemu hałasowi.

Istotnym zagadnieniem komunikacyjnym z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego jest zapotrzebowanie terenów na parkingi. Miejsca postoju samochodów lub innych środków komunikacji pełnią bardzo ważną funkcję w procesie prawidłowego kształtowania przestrzeni zurbanizowanych. Wskaźniki parkowania dla poszczególnych jednostek są zróżnicowane i zależą od rodzaju jego przeznaczenia np. dla zabudowy mieszkaniowej należy przyjąć co najmniej jedno miejsce postojowe na mieszkanie, podczas

gdy dla terenów usługowych odpowiednia liczba miejsc postojowych powinna być kształtowana na podstawie wskaźników zapotrzebowania uzależnionego od typu obiektu usługowego. Miejsca te powinny zaspakajać potrzeby parkowania samochodów pracowników i użytkowników oraz uwzględniać dobową rotację samochodów.

Wskaźniki parkowania		
Rodzaj obiektu	Podstawa odniesienia	Minimalna liczba miejsc parkingowych
Budynki mieszkalne	1 mieszkanie	1 1,4 (w ramach obszarów objętych zmianą)
Biura i urzędy	10 zatrudnionych	2,5
Obiekty handlowe	100 m ² powierzchni sprzedaży	4
Gastronomia	20 miejsc konsumpcyjnych	4
Usługi kultury i centra konferencyjne	10 miejsc	2
Hotele	10 miejsc hotelowych	4
Ochrona zdrowia	100 m ² powierzchni użytkowej	3
Placówki oświatowe	10 zatrudnionych	2
Obiekty sportowe	20 miejsc/użytkowników	4
Zakłady produkcyjne, składy, magazyny	10 zatrudnionych	3

Realizowanie miejsc postojowych w ramach poszczególnych rodzajów przedsięwzięć powinno odbywać się w ramach terenów, na których realizowana będzie dana inwestycja. W przypadku obiektów wielofunkcyjnych, wymagana jest sumaryczna liczba miejsc dla równoczesnego użytkowania.

Dopuszcza się odstępstwa od wymagań dotyczących ilości miejsc postojowych, w przypadku gdy:

- inwestycja dotyczy przebudowy lub modernizacji zabudowy istniejącej, a warunki przestrzenne terenu nie pozwalają na realizację określonych wymagań,
- inwestor, który nie może spełnić określonych wyżej wymogów na własnej działce oraz działce sąsiedniej uzyska zgodę Urzędu Miejskiego na wykorzystywanie miejsc postojowych w liniach rozgraniczających ulic lub na innych terenach gminnych.

Zgodnie z ustaleniami „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” na obszarze gminy wskazane są dwie inwestycje związane z rozwojem systemu powiązań kolejowych:

1) budowa systemu Kolei Dużych Prędkości (KDP) na odcinku Sieradz – Wieruszów – Wrocław ze stacją pośrednią w pobliżu Złoczewa, w tym dla prowadzenia przyspieszonych połączeń o charakterze regionalnym (z uwagi na wstępny i koncepcyjny charakter inwestycji odstąpiono od wskazania choćby przybliżonego jej przebiegu na załączniku graficznym);

2) linia kolejowa nr 181 relacji Herby Nowe – Wieluń – Oleśnica przebiegająca przez teren gminy planowana do modernizacji i przebudowy w ramach uzupełniającego układu kolejowego województwa łódzkiego. Realizacja tego zadania pozwoli na większe wykorzystanie istniejącej komunikacji kolejowej w przewozach pasażerskich i towarowych. Stanowić to może bodziec dla rozwoju regionu oraz zwiększenia znaczenia ruchu kolejowego dla transportu ludzi i towarów jako konkurencyjnego wobec transportu kołowego.

W odniesieniu do budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonywanie robót ziemnych w sąsiedztwie w/w linii kolejowej, ich usytuowanie musi być zgodne z obowiązującymi przepisami.

5.2. Infrastruktura techniczna

5.2.a. Zaopatrzenie w wodę

Gmina Wieruszów jest zwodociągowana blisko w 100%, a wydajność eksploatowanych ujęć jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb jej mieszkańców. Podstawowym wyzwaniem przed jakim staną władze samorządowe będzie sprostanie rosnącemu zapotrzebowaniu na wodę wynikającemu z zagospodarowania nowych terenów zabudowy. Wraz z przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę konieczne jest podjęcie działań zmierzających do zapewnienia dostaw wody, zwiększania niezawodności sieci wodociągowej, obniżania jej awaryjności i strat na przesyle oraz zapewnienia odpowiedniej ilości wody dla celów przeciwpożarowych, określonej w przepisach dotyczących zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych. Nowe odcinki sieci na obszarach zabudowy winny być wyposażone w urządzenia stanowiące podstawowe zabezpieczenie przeciwpożarowe budynków i obiektów budowlanych (hydranty zewnętrzne, sieci hydrantowe) zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej. Kolejne inwestycje wodociągowe na terenie gminy zakładają modernizację i wymianę wyeksploatowanej sieci.

5.2.b. Gospodarka ściekowa

Rozwój przestrzenny gminy i zagospodarowanie nowych terenów pociąga za sobą zwiększone zapotrzebowanie na wodę, wywołując tym samym proporcjonalny wzrost ilości wytwarzanych ścieków. Dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wskazuje na konieczność rozbudowy kanalizacji sanitarnej. Umożliwienie podłączenia wszystkich nowych inwestycji do sieci kanalizacji musi stanowić priorytet dla władz samorządowych. Rozwój przestrzenny gminy w najbliższych latach pociągnie za sobą zwiększone zapotrzebowanie na wodę, a tym samym proporcjonalny będzie wzrost wytwarzanych ścieków. W związku z tym konieczny jest harmonijny rozwój sieci kanalizacji sanitarnej dostosowany do zachodzących zmian. Najważniejszymi inwestycjami z zakresu gospodarki ściekami będzie sukcesywna rozbudowa istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

W miejscach, gdzie budowa zbiorczych systemów będzie technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona zakłada się, że odprowadzanie ścieków odbywać się będzie do przydomowych oczyszczalni lub szczelnych zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe.

5.2.c. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Rozbudowa elementów układu energetycznego powinna następować równocześnie z przeznaczaniem nowych terenów pod zabudowę. Na terenach, których walory estetyczne powinny być podkreślone, studium rekomenduje wykonanie nowych sieci rozdzielczych w wersji kablowej. Należy także podejmować działania zmierzające do systematycznej modernizacji i rozbudowy infrastruktury elektroenergetycznej, mającej na celu zaspokojenie potrzeb, ujawniających się wraz z sukcesywnym rozwojem przestrzennym gminy i jej aktywizacją gospodarczą.

Wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych ustala się strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu terenu o szerokości:

- 36 m (po 18 m w obie strony od osi linii) dla linii WN 110 kV,
- 15 m (po 7,5 m w obie strony od osi linii) dla linii SN 15 kV,

w stosunku do których wszelkie ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu zostaną określone po uprzednim uzgodnieniu danej inwestycji z właścicielem linii.

Inwestycjami planowanymi do realizacji przez Energia Operator SA na obszarze gminy Wieruszów będą prace polegające na poszczególnych elementach sieci SN 15 kV oraz modernizacja linii SN 15 kV na obszarze Wieruszowa. Poza tym sieć elektroenergetyczna WN 110 kV, SN 15 kV oraz niskiego napięcia nn 0,4 kV jest regularnie monitorowana i w razie konieczności modernizowana. Sieć na obszarze gminy posiada odpowiednią rezerwę dla przyłączenia nowych odbiorców.

Ważną inwestycją dla systemu elektroenergetycznego projektowaną w studium jest realizacja urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kW. W Studium wyznaczono obszary rozmieszczenia projektowanych ogniw fotowoltaicznych wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Wskazane przedsięwzięcia pociągną za sobą wzbogacenie systemu energetycznego oraz spowoduje wzrost udziału czystej energii uzyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Planowane inwestycje wymuszą rozbudowę istniejących sieci, a jej zakres będzie odpowiadał planowanej mocy przyłączeniowej ww. źródeł.

5.2.d. Zaopatrzenie w gaz

Źródłem zaopatrzenia w gaz jest i pozostanie istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia wraz z dwiema stacjami redukcyjno - pomiarowymi gazu w Klatce i Wieruszowie. Stan eksploatowanej na terenie gminy infrastruktury gazowej zarówno na poziomie średniego, jak i niskiego ciśnienia jest dobry i prorozwojowy. Korzystne warunki lokalizacyjne stanowią dogodną pozycję wyjściową do dalszego rozwoju sieci gazowej na terenie miasta i terenach przyległych, co podniesie standard życia mieszkańców, ograniczy niską emisję oraz zwiększy atrakcyjność terenów inwestycyjnych gminy.

Ustala się, że mieszkańcy miejscowości nie wyposażonych w sieć gazową będą wykorzystywać dla potrzeb indywidualnych gaz bezprzewodowy propan-butan dostarczany z butli bądź zbiorników gazu płynnego lokalizowanych bezpośrednio u odbiorców.

Zagospodarowanie terenów znajdujących się na trasie istniejących gazociągów lub wyznaczanie nowych tras dla projektowanych sieci gazowych wymaga uwzględnienia stref kontrolowanych dla poszczególnych rodzajów gazociągów. Wymagane szerokości strefy kontrolowanej muszą być zgodne z przepisami odrębnymi, zaś na terenach znajdujących się w ich zasięgu należy ustalić odpowiednie zakazy, w szczególności wznoszenia budynków, urządzania stałych składów i magazynów, zakaz sadzenia drzew oraz zakaz podejmowania działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji.

Przy projektowaniu nowych dróg lub przebudowie istniejących należy przewidywać możliwość lokalizowania w ich liniach rozgraniczających sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia. Stacje redukcyjne gazu należy lokalizować w miejscach wynikających z przebiegu istniejącej i projektowanej sieci gazowej według potrzeb.

Inwestycją z zakresu gazownictwa o znaczeniu ponadlokalnym i wynikającą z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego jest budowa gazociągu

wysokiego ciśnienia relacji Bolesławiec – Wieruszów - Galewice z odgałęzieniami do Białej. Trasę wskazanego gazociągu wrysowano na rysunku Studium.

5.2.e. Zaopatrzenie w ciepło

Zagospodarowanie nowych terenów na obszarze gminy pociąga za sobą konieczność wyposażenia nowych budynków w ciepło. „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wieruszów” podaje, że największy udział w zapotrzebowaniu na moc i ciepło do celów grzewczych, przygotowania ciepłej wody użytkowej, technologicznych i bytowych na obszarze gminy mają budynki z grupy budynków mieszkalnych. Program ten zakłada rozwój niskoemisyjnych źródeł energii, poprawę efektywności energetycznej oraz zwiększanie roli energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, przede wszystkim w formie rozproszonych – konsumenckich źródeł energii, montowanych na obiektach prywatnych.

Kierunkiem działania w wypadku miasta będzie rozbudowa osiedlowych sieci ciepłowniczych w technologii preizolowanej wraz z budową przyłączy do budynków istniejących i nowych, umożliwiającą redukcję wysokoemisyjnych źródeł służących ogrzewaniu tych budynków. W ww. „Planie...” założono, że do roku 2020 zostanie wybudowane około 5000 m osiedlowych sieci ciepłowniczych w technologii preizolowanej wraz z przyłączami, co pozwoli na wyeliminowanie lub uniknięcie budowy około 80% indywidualnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła na terenie miasta. W przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej nie będzie możliwe, Studium ustala zaopatrzenie w ciepło ze źródeł lokalnych z wykorzystaniem różnych nośników energii (paliwa stałe, płynne, gazowe). Preferowane jest przy tym pozyskiwanie ciepła z niskoemisyjnych źródeł przyjaznych środowisku o wysokiej sprawności zasilanych paliwami „czystymi”, jak gaz, energia elektryczna, biomasa, bądź przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. W zabudowie jednorodzinnej oraz budynkach użyteczności publicznej, przy rozproszonej zabudowie, uzasadnione jest wykorzystywanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła.

W celu poprawy efektywności energetycznej budynków, obniżenia ich zapotrzebowania na energię oraz redukcji emisji CO₂, zakłada się wsparcie finansowe na prace termomodernizacyjne, w tym ocieplenie przegród budynków, wymianę stolarki, modernizację źródeł ciepła (wymianę kotłów węglowych na kotły na biomasę) w budynkach mieszkalnych na terenie gminy, w szczególności na terenach wiejskich.

Warunki atmosferyczne, w szczególności stopień nasłonecznienia, panujące w gminie Wieruszów pozwalają przyjąć, iż wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do zaopatrzenia w ciepło, jest najbardziej zasadne w sezonie wiosenno-letnim. W miesiącach, kiedy ilość energii słonecznej docierającej do powierzchni ziemi spada instalacje wykorzystujące energię solarną tracą na efektywności. Studium ustala, że fototermiczna metoda przemiany energii słonecznej na energię cieplną może być rozpatrywana jako uzupełnienie systemu zaopatrzenia w ciepło w okresie najwyższej dostępności energii słonecznej.

5.2.f. Gospodarka odpadami

Głównym zadaniem gminy w zakresie gospodarki odpadami jest ograniczenie do minimum negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko oraz maksymalny wzrost ich gospodarczego wykorzystania. Służyć temu ma szereg przedsięwzięć, w tym:

- zapobieganie powstawaniu odpadów realizowane poprzez stosowanie czystych technologii produkcji oraz selektywną zbiórkę odpadów i powtórne wykorzystanie,

- program działań edukacyjnych, którego celem będzie stworzenie kontaktu ze społeczeństwem i przekazanie mu obrazu potrzeb, zachowań i celów, jakim jest reorganizacja i wdrożenie nowoczesnej gospodarki odpadami,
- rozbudowa istniejącego systemu gospodarki odpadami.

Najważniejszą inwestycją w zakresie gospodarki odpadami w przyszłych latach jest rozbudowa składowiska odpadów w Teklinowie, jako zastępczej instalacji do obsługi regionu II. Inwestycja ta jest uwzględniona w „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2012”. Inwestycja została rozpoczęta w 2010 r. i jest w trakcie realizacji. Obejmuje budowę II kwatery składowiska, budowę sortowni i budowę kompostowni w systemie tuneli foliowych. W „Planie Gospodarki Odpadami Województwa Łódzkiego 2016” planuje się uwzględnienie instalacji w Teklinowie jako Regionalnej Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych. Za pozostałe główne cele gospodarki odpadami realizowanymi na terenie gminy uznano:

- osiągnięcie poziomów recyklingu określonych w przepisach odrębnych (przepisy art. 3b i 3c ustawy o utrzymaniu czystości oraz wydane na ich podstawie rozporządzenia (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz.U. z 2012 r. poz. 676) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r. poz. 645)),
- objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną selektywną zbiórką odpadów komunalnych,
- promocja i wdrożenie na obszarze gminy przydomowych metod kompostowania odpadów kuchennych ulegających biodegradacji oraz odpadów zielonych,
- organizacja i rozwijanie systemu zbierania odpadów problemowych, w szczególności odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- organizacja i rozwijania systemu zbierania odpadów budowlanych,
- wdrażanie nowoczesnych technologii odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym metod termicznego przekształcania odpadów.

Na obszarze gminy nie istnieje składowisko na odpady przemysłowe. Dotychczasowe, zlokalizowane w sąsiedztwie Zakładu Pfleiderer PROSPAN S.A. w miejscowości Klatka, zostało zamknięte i zrekultywowane. Studium zakłada, że odpady powstające w wyniku działania danego zakładu poddawane będą procesowi recyklingu, magazynowane na terenie zakładu oraz odbierane przez specjalistyczne firmy posiadające zezwolenia na prowadzenie działalności z zakresu gospodarowania odpadami.

Odpady niebezpieczne powstające w zakładach produkcyjnych są przechowywane na ich terenie w miejscach do tego przeznaczonych, a następnie przekazywane firmom posiadającym stosowne zezwolenia celem odzysku lub unieszkodliwienia.

5.2.g. Telekomunikacja

Wraz z rozwojem terenów zabudowy przewiduje się rozwój sieci teleinformatycznych realizowany przez inwestorów indywidualnych, w oparciu o istniejące sieci światłowodowe oraz systemy bezprzewodowe. Rozwój systemu telekomunikacyjnego będzie opierał się na zapewnieniu poprawy niezawodności, budowie i rozbudowie sieci telekomunikacyjnej.

Określa się następujące kierunki rozwoju:

- 1) wspieranie działań operatorów sieci, polegających na dynamicznej rozbudowie i modernizacji systemów telekomunikacyjnych, zarówno formie tradycyjnej jak i z wykorzystaniem nowych technologii,
- 2) poprawa jakości i prędkości transmisji danych,
- 3) wykorzystywanie przez różnych operatorów istniejących w gminie wysokich budowli i konstrukcji, w celu zredukowania nowo powstających wież i masztów antenowych.

6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego

Na terenie gminy nie występują zadania wpisane do rejestru zadań rządowych.

- Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym na obszarze gminy Wieruszów to:

1. W ramach obszarów objętych zmianą:

- dostosowania systemów kanalizacji i oczyszczalni ścieków komunalnych do wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracji Wieruszów,

2. W ramach pozostałych obszarów:

- rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 450 (granica woj. – Wieruszów – granica woj.),
- modernizacja i przebudowa do prędkości 100 – 120 km/h linii kolejowej nr 181 relacji Herby Nowe - Wieluń – Oleśnica,
- modernizacja linii elektroenergetycznej 110 kV relacji GPZ Kępno Wschód – GPZ Wieruszów,
- budowa gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Bolesławiec – Wieruszów – Galewice z odgałęzieniem do Białej,
- budowa instalacji do fermentacji odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (kompostowni) poza Zakładem Zagospodarowania Odpadów w Teklinowie,
- budowa zbiornika retencyjnego „Wieruszów” na rzece Prośnie (pow. zbiornika 490 ha, pojemność zbiornika 12.500 tys. m³), umieszczonego w „ Programie małej retencji dla województwa łódzkiego” wraz z aneksem,
- odbudowa zbiornika retencyjnego „Teklinów” (pow. zbiornika 0,37 ha, pojemność zbiornika 1,85 tys. m³) umieszczonego w „ Programie małej retencji dla województwa łódzkiego” wraz z aneksem,
- europejskie szlaki kulturowe:
 - Szlak Bursztynowy – samochodowy,
 - Szlak Romański – samochodowy,
 - Łódzki Szlak Konny,
- utworzenie Archeologicznego Parku Kulturowego w Wieruszowie.

Planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- modernizacja centrum Wieruszowa (w tym m.in. układu komunikacyjnego w starej części Wieruszowa: ul. Kilińskiego, Zachodnia, Braci Polaków, Nadrzeczna, budowa fontanny),
- zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni rekreacyjno-zabytkowej pomiędzy rzekami Prosną i Niesobem (teren „Zamczyska”),
- budowa zbiornika wodnego na rzece Niesób,
- budowa basenu i kompleksu sportowo - rekreacyjnego,

- utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu i Turystyki lub Centrum Paraolimpizmu wraz z infrastrukturą w Wieruszowie,
- urządzenie kąpielisk, m. in. w Chobaninie,
- modernizacja terenów zielonych, parków, zieleńców i skwerów,
- budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych wraz z infrastrukturą stosownie do obecnych i przyszłościowych kategorii dróg,
- budowa parkingów w przestrzeni miejskiej,
- przebudowa, budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego ze szczególnym uwzględnieniem miejsc przejścia dla pieszych,
- budowa i rozbudowa sieci gazowej, elektroenergetycznej, ciepłej, wodociągowej i kanalizacyjnej,
- budowa i rozbudowa istniejącej instalacji do przetwarzania i unieszkodliwiania odpadów,
- rekultywacja składowisk,
- ochrona zabytkowych miejsc i obiektów, m.in. wieży ciśnień i dworca PKP w Wieruszowie,
- termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i komunalnej,
- informatyzacja Urzędu Miejskiego w Wieruszowie,
- budowa nowych obiektów mieszkalnych i rozbudowa już istniejących z przeznaczeniem na lokale socjalne i komunalne,
- remonty i przebudowa placówek oświatowych,
- renowacja i modernizacja urządzeń melioracyjnych, melioracje 30 ha użytków rolnych w Jutrkowie.

7. Polityka planistyczna

7.1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Granice obszarów objętych ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wskazane zostały na rysunku studium. Założenia polityki przestrzennej w zakresie planowania przestrzennego przyjmują, że opracowanie planów będzie postępowo etapowo. Gmina nie przewiduje sporządzenia planu obejmującego cały jej obszar jednorazowo, wybierając wariant sukcesywnego uchwalania planów dla poszczególnych miejscowości, w wyniku przeznaczenia nowych terenów pod zabudowę (w tym obszarów wymagających zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne) lub korekty przeznaczenia do osiągnięcia zgodności z kierunkiem zagospodarowania określonym w niniejszym studium. Podjęcie działania w kierunku sporządzania planów miejscowych jest szczególnie istotne w świetle faktu, że obecnie dominującym sposobem wyznaczania nowych terenów zabudowy jest ustalanie jej lokalizacji w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy. Działania samorządu powinny być zatem skupione na tym, aby nowe tereny zabudowy, wyznaczone w niniejszym dokumencie, zostały możliwie szybko objęte ustaleniami planów miejscowych. Na rysunku studium wskazane zostały granice obszarów, dla których gmina zamierza sporządzić plany miejscowe. Studium nie przewiduje lokalizacji obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² w granicach miasta i gminy Wieruszów.

7.2. Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Wskazane obszary obejmują fragmenty miasta Wieruszowa, dla których obowiązują ustalenia planów miejscowych. Są to:

- teren w rejonie ulicy Wiśniowej i Wieluńskiej, dla którego obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Nr LVIII/384/2014 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 25 września 2014 r.,
- tereny w rejonie ulicy Fabrycznej, dla których obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony uchwałą Nr XXVI/174/2012 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 15 listopada 2012 r.

Poza wskazanymi wyżej obszarami studium nie wyznacza nowych obszarów wymagających przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości.

Na wyszczególnionym w poprzedniej edycji studium obszarze zlokalizowanym w rejonie ulicy Fabrycznej scalenia zostały przeprowadzone i zakończone uchwałą Nr XLIV/334/2017 Rady Miejskiej w Wieruszowie z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie scalenia i podziału nieruchomości położonych w Wieruszowie przy Alei Solidarności.

7.3. Obszary przestrzeni publicznej

W granicach miasta i gminy Wieruszów nie wyznacza się obszarów przestrzeni publicznej.

7.4. Wymogi obronności i ochrony cywilnej

Wymogi obronności i obrony cywilnej zabezpiecza się poprzez:

- realizowanie zadań związanych z zapewnieniem ochrony i dostaw wody, produktów żywnościowych oraz płodów rolnych na terenie gminy uwzględniających sytuacje szczególne,
- zapewnienie ochrony sanitarnej w strefach ujęć wody pitnej,
- uzbrojenie istniejącej sieci wodociągowej w hydranty naziemne lub odpowiednie zbiorniki wodne z możliwością wykorzystania tych elementów w sytuacji szczególnej i dla celów przeciwpożarowych,
- zapewnienie stosownych stref ochronnych wzdłuż linii elektroenergetycznych 110 kV i 15 kV,
- powiązanie sieci dróg tworzących podstawowy układ drogowy gminy z siecią dróg zewnętrznych,
- rozwijanie łączności informatycznej i radiowej pomiędzy wszystkimi służbami technicznymi i ratowniczymi na terenie gminy,
- utrzymanie w gotowości do użycia specjalistycznego sprzętu, materiałów i środków technicznych w razie zaistnienia potencjalnego ryzyka,
- współpracowanie komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego ze służbami, inspekcjami, strażami, instytucjami oraz organizatorami w celu zapewnienia bezpieczeństwa imprez masowych.

8. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz obszary osuwania się mas ziemnych

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią pokazano na rysunku studium. Wyznaczone zostały one dla rzeki Proсны, w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego przekazane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Należy jednak zauważyć, że w związku z realizacją inwestycji drogowej polegającej na budowie drogi ekspresowej S8 w dolinie Proсны pojawiła się przeszkoda nieuwzględniona w przekazanych przez Prezesa KZGW materiałach. Z tego powodu rzeczywisty zasięg wyznaczonych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią może odbiegać od wskazanego na rysunku Studium i konieczna może być jego aktualizacja uwzględniająca przedmiotową inwestycję i jej wpływ na zasięg potencjalnego wezbrania powodziowego. Sposób zagospodarowania wskazanych obszarów musi uwzględniać przepisy Prawa Wodnego, a w szczególności obowiązujące zakazy. W celu maksymalnej ochrony, w studium tereny te pozostawiono w ich dotychczasowym użytkowaniu, bez lokalizacji nowej zabudowy.

Oprócz wskazania na rysunku studium granic obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na załączniku graficznym, w oparciu o gminne materiały planistyczne, w szczególności poprzednie edycje studium, wyznaczone zostały granice obszaru narażonego na lokalne podtopienia. Obejmuje on południowo-zachodnią część gminy w dolinie rzeki Niesób. Okresowo, szczególnie w przypadku nawałnych opadów lub przyspieszonych roztopów, w jego zasięgu może dochodzić do lokalnych podtopień. Zjawisko to ma charakter okresowy i jest charakterystyczne zwłaszcza dla okresu przedwiośnia. W celu zminimalizowania szkód powstałych w wyniku podtopień należy regularnie dbać o sprawność urządzeń melioracyjnych, które są jednym z elementów systemu infrastruktury zapobiegających powodziom.

W celu przeciwdziałania ewentualnym lokalnym podtopieniom, zgodnie z „Wojewódzkim Programem Małej Retencji” dla województwa łódzkiego, na terenie gminy przewiduje się budowę dwóch zbiorników retencyjnych.

Planowane zbiorniki to :

- zbiornik retencyjny „Wieruszów” na rzece Prośnie

Obiekt zlokalizowany będzie na terenie trzech gmin: Wieruszów, Bolesławiec i Łęka Opatowska. Planowana powierzchnia zbiornika wynosi 760 ha, pojemność 17 250 tys. m³, natomiast średnia głębokość – 2,3 m. Zgodnie z w/w programem może być wykorzystany dodatkowo do hodowli ryb;

- odbudowa zbiornika retencyjnego „Teklinów”

Obiekt zlokalizowany będzie w miejscowości Teklinów. Planowana powierzchnia zbiornika wynosi 0,37 ha, a pojemność 1,85 tys. m³. Zbiornik ten został zgłoszony do realizacji do w/w Programu przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Poznaniu.

Na terenie gminy nie występują obszary narażone na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemnych.

9. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny

Na obszarze gminy Wieruszów brak jest obiektów i obszarów, dla których wyznacza

się w złożu kopaliny filar ochronny.

10. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia

W gminie Wieruszów nie występują obszary pomników zagłady i ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. nr 113, poz. 984 i nr 153, poz. 1271).

11. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

W gminie Wieruszów obszarami wymagającymi rekultywacji są składowiska odpadów oraz tereny eksploatacji powierzchniowej.

W gminie Wieruszów zlokalizowane jest składowisko komunalne w Teklinowie. Z uwagi na wypełnienie kwatery nie przyjmuje ono jednak nowych odpadów do składowania. Po wyczerpaniu się chłonności istniejących kwater, będą one wymagały przeprowadzenia rekultywacji i ponownego zagospodarowania, w celu minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko (szkodliwe oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne oraz powietrze). Prace rekultywacyjne winny obejmować uszczelnienie powierzchni, odgazowanie i rekultywację biologiczną składowiska. Projekt rekultywacji składowiska musi być wykonany przy uwzględnieniu wytycznych określonych w obowiązujących przepisach odrębnych w zakresie wymagań dla lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia poszczególnych typów składowisk. Dla składowiska studium rekomenduje rolniczy lub leśny kierunek rekultywacji.

W przypadku likwidacji działających na obszarze gminy zakładów górniczych przedsiębiorca zobowiązany będzie do przeprowadzenia rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po zakończeniu działalności górniczej. Rekultywacja powinna być prowadzona zgodnie z kierunkiem określonym w decyzji właściwego organu. Studium rekomenduje leśny i rolniczy kierunek rekultywacji dla wyznaczonych na rysunku terenów eksploatacji powierzchniowej. Ponadto prace rekultywacyjne powinny zmierzać do przywrócenia pierwotnego ukształtowania rzeźby terenu niwelując zmiany wynikające z prowadzonej działalności górniczej.

Proponowana rekultywacja nie będzie dotyczyć tych części wymienionych obszarów, na których będą zlokalizowane inwestycje celu publicznego z zakresu gospodarki odpadami wymienione w rozdziale 6.

W Studium nie wskazuje się obszarów wymagających rehabilitacji lub remediacji.

Niezależnie od wskazanych powyżej działań w ramach przekształceń zagospodarowania na obszarze całej gminy dla zapewnienia atrakcyjnego wyglądu poszczególnych miejscowości niezbędne jest przeprowadzenie działań polegających na:

- utrzymaniu charakterystycznych układów przestrzennych,
- lokalizacji nowej zabudowy na zasadzie utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej, uzupełnieniu istniejącej zabudowy rozproszonej we wsiach,
- ograniczaniu rozproszenia zabudowy na tereny rolne poprzez uchwalanie planów miejscowych ustalających granice zespołów osadniczych zgodnych z terenami zabudowy określonymi w studium,

- kształtowania zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły zabudowy zwartej.

12. Obszary zdegradowane

Na obszarze gminy Wieruszów nie występują obszary zdegradowane.

13. Tereny zamknięte

Granice terenów zamkniętych obejmujących nieruchomości, przez które przebiega linia kolejowa wskazano na rysunku studium. Zagospodarowanie w/w terenów, w szczególności usytuowanie budowli, budynków, drzew i krzewów oraz wykonywanie robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej musi być zgodne z obowiązującymi przepisami.

14. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym

W granicach gminy Wieruszów nie wyznacza się obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym.

IV Podsumowanie

1. Polityka funkcjonalno-przestrzenna

Sporządzenie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest niezbędnym etapem procesu planowania przestrzennego, który ustawowo ma charakter ciągły. Studium jako etap poprzedzający plany miejscowe, wskazuje pełen zakres możliwości realizacji przedsięwzięć planistycznych, idei i zamierzeń rozwoju oraz ograniczeń czy ochrony, w bliskiej i dalszej perspektywie czasowej.

W trakcie opracowywania przedmiotowego dokumentu kierowano się zasadą zrównoważonego rozwoju. Niniejszy dokument spełnia jego podstawowe kryteria:

- cele społeczne realizowane przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, aby umożliwić mieszkańcom gminy osiągnięcie poprawy jakości życia, poprzez proporcjonalne rozmieszczenie ludności w stosunku do miejsc pracy i układów osadniczych, zachowanie prawidłowych relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami zamieszkania, pracy, odpoczynku, usług i administracji,
- cele kulturowe osiągnięte przez takie kształtowanie struktur przestrzennych, które chronią istniejące dziedzictwo kulturowe przed zniszczeniem lub dewastacją, poprzez powiązanie obiektów historycznych z krajobrazem naturalnym i wkomponowanie ich we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne,
- cele ekologiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewastację środowiska i tworzących warunki umożliwiające jego aktywną ochronę poprzez zgodność charakteru i struktury zagospodarowania przestrzennego z cechami i walorami środowiska przyrodniczego, zgodność intensywności zagospodarowania z naturalną chłonnością środowiska oraz jego odpornością na zniszczenia, eksponowanie wartości krajobrazowych i ich harmonijne łączenie z zagospodarowaniem, tworzenie warunków zapewniających ochronę unikatowych wartości środowiska oraz umożliwiających odzyskanie utraconej równowagi ekologicznej,
- cele ekonomiczne osiągnięte przez kształtowanie struktur przestrzennych tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania poprzez racjonalne wykorzystanie zasobów przyrodniczych, kształtowanie elastycznych struktur przestrzennych, podatnych na dalszy rozwój, tworzenie układów przestrzennych, których struktura zwiększa sprawność i niezawodność funkcjonowania.

Po przeprowadzeniu analiz uwarunkowań i dokonaniu waloryzacji obszaru gminy określona została polityka funkcjonalno-przestrzenna. Wyrażona w postaci rysunku „Kierunki zagospodarowania, polityka funkcjonalno-przestrzenna”, przedstawia lokalizację terenów wraz z przypisanymi do nich funkcjami. Ustalenie przeznaczenia danego terenu nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego z wymaganą w tych opracowaniach precyzją i stopniem dokładności.

Podstawowe problemy, które poruszono w Studium to:

- stworzenie możliwości terenowych dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
- zapewnienie warunków do rozwoju budownictwa usługowego;
- zapewnienie warunków do stworzenia terenów obsługi ruchu turystycznego;
- rozwój terenów aktywności gospodarczej;
- określenie chronionych elementów środowiska przyrodniczego;
- uściślenie wymogów ochrony środowiska dla obszarów chronionych;
- określenie kierunków działań zmierzających do poprawy jakości środowiska we wszystkich jego elementach;
- podporządkowanie rozwoju funkcjonalnego i przestrzennego obszaru wymogom ochrony środowiska przyrodniczego;
- ochrona zabytków oraz cennych kulturowo zespołów urbanistycznych i ruralistycznych;
- modernizacja i rozwój układu komunikacyjnego;
- uregulowanie gospodarki wodno – ściekowej;
- rozwiązanie problemu gospodarki odpadami.

2. Objaśnienie zmian w nowym opracowaniu w stosunku do poprzedniej edycji studium

Podstawowym celem aktualizacji studium w 2015 r. było ustosunkowanie się do protestów związanych z wyznaczeniem terenów lokalizacji farm wiatrowych w poprzedniej edycji niniejszego dokumentu. Poza tym sporządzona przez Burmistrza analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym połączona z oceną aktualnością obowiązujących aktów planistycznych wykazała potrzebę opracowania nowej wersji Studium. Zmiany jakie zaszły na przestrzeni ostatnich lat w zagospodarowaniu przestrzennym gminy sprawiły, że obowiązujący dotychczas dokument stracił na aktualności. Część ze wskazanych w nim rozwiązań, jak choćby wspomniane wcześniej elektrownie wiatrowe, rozminęła się z oczekiwaniami mieszkańców, część zaś została już zrealizowana (droga ekspresowa S8). Ciągłość oraz intensywność zmian zachodzących w przestrzeni gminy wynikających z realizacji inwestycji w oparciu o decyzje administracyjne sprawia, że dotychczas obowiązujące studium zaczęło stopniowo odbiegać od rzeczywistego obrazu gminy, tym samym przestało być drogowskazem zmian.

W trakcie opracowania uwzględnione zostały wszystkie elementy zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy, tj. rolnictwo, leśnictwo, przemysł, turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, usługi, infrastruktura techniczna i komunikacja. Podjęto zagadnienia dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalono generalne zasady przebudowy układu przestrzenno – funkcjonalnego.

Do najważniejszych zmian zalicza się:

1. weryfikację istniejących oraz wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę,
2. likwidację terenów przeznaczonych do lokalizacji farm wiatrowych,
3. uwzględnienie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
4. aktualizację danych dotyczących złóż surowców naturalnych zlokalizowanych na obszarze gminy,
5. aktualizację informacji dotyczących uwarunkowań środowiskowych, kulturowych oraz infrastrukturalnych.

W przedmiotowej zmianie zaktualizowane zostały elementy związane z gospodarką surowcową gminy. Dodane zostało udokumentowane złożo surowców „Jutrków” wraz z terenem i obszarem górniczym ustalonymi dla wskazanego złoża. Ponadto w oparciu o najświeższe dane znowelizowano zasoby złóż w gminie oraz listę terenów i obszarów górniczych. Następną zmianę stanowi zwiększenie powierzchni terenów zabudowy produkcyjno-usługowych służących rozbudowie istniejących zakładów w miejscowościach Kuźnica Skakawska i Polesie. Ostatnim elementem wprowadzonym zmianą są tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w północnej części Wieruszowa o powierzchni odpowiadającej zapotrzebowaniu wynikającemu z aktualnego bilansu terenów pod zabudowę. Stworzenie nowych terenów mieszkaniowych w mieście stanowi istotny krok na drodze do ograniczenia rozprzestrzeniania zabudowy na obszary podmiejskie i przywrócenie znaczenia dla ośrodka powiatowego, jakim jest Wieruszów. Wyznaczone tereny zabudowy wielorodzinnej o powierzchni około 8 ha zapewnią rezerwę dla lokalizacji funkcji mieszkaniowej wraz z niezbędnymi dla ich obsługi parkingami (przyjęto wskaźnik 2 miejsc postojowych na mieszkanie) oraz terenami rekreacji i zieleni niezbędnej dla przyszłych mieszkańców.

3. Wpływ uwarunkowań na ustalenie kierunków i zasad zagospodarowania przestrzennego

Przy opracowaniu Studium kierowano się kryteriami wynikającymi ze istniejącego stanu zagospodarowania gminy, uwarunkowań środowiskowych, oraz przepisów odrębnych - szczególnie w zakresie ochrony środowiska, ochrony przyrody, dóbr kultury, ochrony kompleksów gleb oraz zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańców w związku z ograniczeniami wynikającymi m.in. z lokalizacji na obszarze gminy dróg o znaczeniu ponadlokalnym. Decyzje planistyczne podjęte w niniejszym Studium uwzględniają wymogi ładu przestrzennego przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Oznacza to, że tereny przewidziane do zainwestowania, stanowiące kierunek rozwoju danej funkcji, wyznaczone zostały w poszanowaniu wartości środowiska, przyrody, środowiska kulturowego, a przede wszystkim walorów krajobrazowych. Przy sporządzaniu Studium kierowano się zasadą kontynuacji dotychczasowej polityki przestrzennej wynikającej z obowiązujących opracowań planistycznych oraz wydanych decyzji administracyjnych. Poszczególne kategorie uwarunkowań przestrzennych w różny sposób wpływały na przesądzenia planistyczne w opracowanym Studium.

Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe – analiza stanu środowiska oraz ocena jego jakości i przydatności do pełnienia danych funkcji pozwoliła w sposób racjonalny określić przeznaczenie bądź wykazać brak predyspozycji funkcjonalnych poszczególnych terenów.

Uwarunkowania społeczne – potencjał demograficzny, struktura społeczna, oczekiwania mieszkańców oraz wyposażenie poszczególnych miejscowości w infrastrukturę społeczną pozwoliły określić potencjał rozwojowy danych jednostek osadniczych pod kątem ich pojemności demograficznej.

Uwarunkowania infrastrukturalne i komunikacyjne – gęstość i jakość układu komunikacyjnego oraz zakres wyposażenia w infrastrukturę techniczną poszczególnych regionów gminy pozwoliły na właściwe rozmieszczenie terenów w stopniu dostosowanym do wydajności i możliwości obsługi znajdujących się na nich sieci.

Uwarunkowania gospodarcze – analiza stanu uzbrojenia, zasoby terenów oraz

potencjału gospodarczego ludności zamieszkującej gminę pozwoliła określić zdolność rozwoju gospodarczo-ekonomicznego gminy i zaproponować rozwiązania przestrzenne wspomagające i stymulujące dalszy rozrost firm oraz wzmocnienie pozycji ekonomicznej gminy w regionie.

4. Interpretacja zapisów i ustaleń studium

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy, nie ma zaś statusu aktu prawa miejscowego. Ustalenia zawarte w tekście i załącznikach graficznych studium wyrażają kierunki zagospodarowania przestrzennego obszaru, nie są zaś ścisłym przesądzeniem o formie i granicach zainwestowania i użytkowania terenów. Pomimo tego, są one wiążące dla gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. Decyzje dotyczące sposobu użytkowania terenów dotyczą podstawowych i uzupełniających/towarzyszących rodzajów zabudowy. Na wskazanych terenach można jednak realizować inne formy zabudowy bądź zagospodarować je w sposób odmienny od wskazanego w studium, pod warunkiem, że sposób zagospodarowania nie będzie stał w sprzeczności z formami określonymi w studium. Przy opracowywaniu planów miejscowych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę należy przewidzieć zielen publiczną, stwarzającą warunki do wypoczynku i rekreacji, a jednocześnie stanowiącą o estetyce danego terenu. Poza drogami wskazanymi na załączniku graficznym studium, w zależności od potrzeb społeczności lokalnej, możliwa jest realizacja nowych dróg gminnych, których przebieg zostanie ustalony w drodze decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nowe obiekty winny spełniać wskaźniki i kierunki określone w niniejszym opracowaniu.

5. Uzasadnienie przyjętych rozwiązań i synteza ustaleń projektu zmiany studium

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to opracowanie strategiczne dla rozwoju przestrzennego gminy Wieruszów. Stanowi ono podstawowy dokument strategiczny w procesie planowania przestrzennego na poziomie gminy, pomimo faktu, że nie posiada statusu prawa miejscowego.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- konieczności integrowania polityki przestrzennej państwa i województwa z interesami gminy, a także wpływanie na formułowanie zadań rządowych, wojewódzkich i powiatowych, związanych z priorytetami rozwoju gminy,
- zbiorów informacji stwarzających warunki dla promocji przestrzennych walorów gminy w celu lokowania działalności związanej z preferowanymi formami aktywności gospodarczej i społecznej.

Ustalony w niniejszym opracowaniu kierunek rozwoju godzi uwarunkowania wewnętrzne, dotychczasowe dotychczasowy sposób zagospodarowania, ustalenia wynikające z opracowań nadrzędnych, zamierzenia władz samorządowych w sferze polityki

społeczno – gospodarczej i koncepcji przekształceń zainwestowania gminnego, a także wnioski zgłoszone do projektu studium.

Opracowany dokument nie wprowadza radykalnych zmian w sposobie zagospodarowania terenów, stanowiąc raczej kontynuację rozwiązań ustalonych w poprzednich edycjach Studium. Zakres zmian w niniejszej edycji obejmuje:

- określenie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów wyrażone przez określenie szczegółowej funkcji przypisanej do poszczególnych terenów, weryfikację dotychczasowych rozwiązań, co do których realizacji występowały uzasadnione wątpliwości,
- określenie kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania terenów, wraz ze wskazaniem terenów wyłączonych spod zabudowy,
- określenie zasad ochrony środowiska i jego zasobów, przyrody, krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego,
- określenie kierunków rozwoju systemów infrastruktury, wskazując źródła zaopatrzenia gminy w poszczególne media, sposób odprowadzania ścieków i zasady gospodarowania odpadami, opis i kierunki rozwoju układu drogowego z ustaleniem klas technicznych dla poszczególnych kategorii dróg,
- wskazanie obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym,
- określenie kierunków i zasad zagospodarowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- określenie sposobu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Najnowsza edycja studium obejmuje swoim zasięgiem 4 obszary wskazane na załączniku graficznym i dotyczy uwzględnienia udokumentowanego złoża surowców naturalnych „Jutrków”, rozszerzenia terenów zabudowy produkcyjno-usługowej w miejscowościach Polesie i Kuźnica Skakawska oraz wyznaczenia terenów zabudowy wielorodzinnej w Wieruszowie. Oprócz wymienionych zmian, w najnowszej edycji znowelizowane zostały zdezaktualizowane dane statystyczne, uwzględniono ustalenia nowego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa, zaktualizowano bazę surowcową gminy w oparciu o najnowsze dokumentacje geologiczne oraz uzyskane koncesje.

Wskazane kierunki zmian przedstawiono w formie graficznej na rysunku Studium, szczegółowo określając zasięg przestrzenny poszczególnych terenów.